DOREL DORIAN

FICȚIUNI PENTRU REVOLVER ȘI ORCHESTRĂ

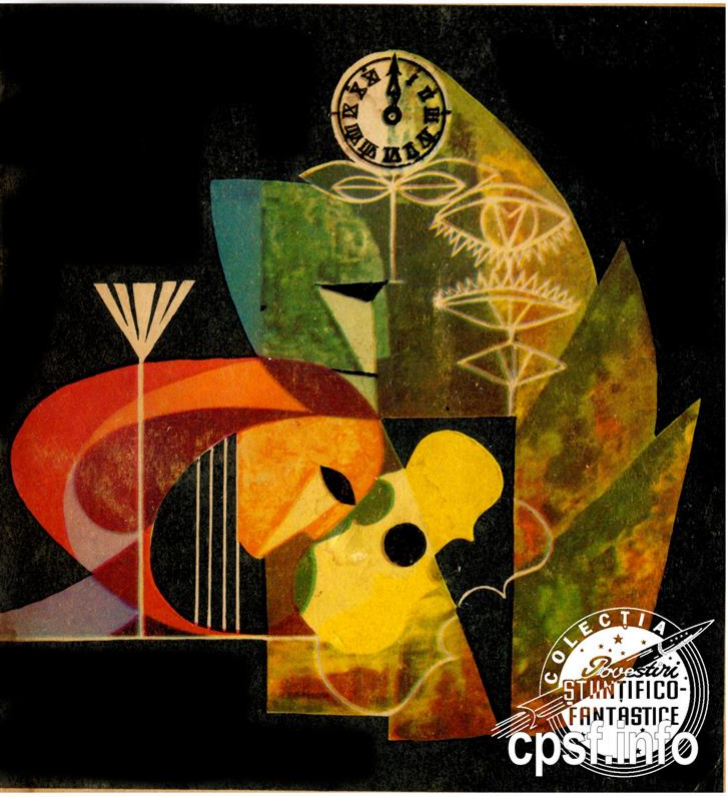

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

EDITURA ALBATROS

Dorel Dorian (6 mai 1930, Piatra Neamţ) este un dramaturg, prozator, eseist şi publicist. Tatăl se numea Mendel Iancovici (expert contabil), iar mama, Tonia Margareta Iancovici (născută Bitman). Va urma, în anii '40, Liceul Teoretic Evreiesc din Piatra Neamţ, apoi, la Bucureşti, Liceul „Cultura Max Aziel" şi Liceul „Matei Basarab", pe care îl va absolvi în 1948.

Debutează în 1946, în „Tinereţea", apoi colaborează cu articole şi reportaje în periodice de stânga, precum „Revista elevilor", „Tânărul muncitor" şi „Scânteia tineretului". În aceeaşi perioadă, i se transmit primele adaptări pentru emisiunile de teatru radiofonic (după *Fata căpitanului* de Puşkin şi *Aşa s-a călit oţelul* de Ostrovski).

Din 1948, urmează cursurile Institutului Politehnic din Kiev, Facultatea de Electrotehnică, specialitatea energetică, absolvindu-le în 1953. Se angajează în producţie, lucrând ca inginer pe şantierul termocentralei Paroşeni (1953-1956) şi la Trustul Electromontaj din Bucureşti. Experienţa în producţie va cauţiona materialul narativ din care sunt alcătuite primele povestiri, în bună măsură nedesprinse complet de reportaj, din volumul său de debut, *N-au înflorit încă merii*, apărut în 1955. Între 1956 şi 1959, va fi redactor la „Viaţa studenţească", apoi la „Ştiinţă şi tehnică", „Tehnium" şi, din 1974, la „Magazin".

După 1990, se remarcă prin activitatea sa de reprezentant al comunităţii evreieşti în Parlamentul României. Devine, din 1995, redactor-şef al revistei „Realitatea evreiască". Implicat în mai multe programe dedicate identităţii culturale a evreilor din România, participă la promovarea patrimoniului evreo-

român prin manifestări clasice, dar şi printr-un site pe internet.

Dacă primele sale povestiri reluau fără îndrăzneli canoanele realismului socialist al anilor '50, personajele nefiind în nici un fel conturate dincolo de tiparele psihologice impuse de o propagandă care masca până la desfigurare realităţile epocii, în schimb, piesele de teatru se vor bucura de un real succes, chiar dacă acesta era unul conjunctural.

În 1959, va fi montată la Teatrul Municipal din Bucureşti piesa *Dacă vei fi întrebat*, a cărei primire entuziastă va determina introducerea, aproape imediat, în repertoriul Teatrului Naţional din Cluj şi a Teatrului „Constantin Nottara" din Bucureşti a unei alte piese, *Secunda 58*, anterioară ca redactare. În contextul literaturii proletcultiste, piesele lui Dorian vor realiza o sinteză, prompt încununată de favoarea publicului şi a criticii, între ancheta psihologică de tipul literaturii poliţiste de bună ţinută şi reconstituirea trecutului personajelor printr-o ingenioasă utilizare scenică a analepsei, preluată din lumea filmului. Astfel, conturarea personajelor depăşeşte, cel puţin la nivelul spectacolului, clişeele epocii, introducând o nuanţare a viziunii maniheiste a momentului.

Ritmul alert, marcat prin suspans, buna folosire a experienţei directe pe care i-o oferea autorului stagiul său pe şantier şi în uzină, inventivitatea în organizarea caracterelor şi a elementelor unei intrigi nu atât complexe, cât uneori complicate prin fragmentare sau, mai cu seamă, prin accentuarea elementului dramatic, au dat imaginea unei anumite emancipări faţă de bariera ideologică. Dramaturgul a continuat pe aceeaşi linie, dar fără să-şi mai poată diversifica paleta de opţiuni scenice, pierzând treptat din altitudine. Următoarele piese reiau cu din ce în ce mai puţin succes problematica dramelor etice care frământă conştiinţa reprezentanţilor noii societăţi.

În condiţiile unei liberalizări, fie ea şi controlată, dar nu mai puţin vizibilă a climatului cultural, filonul tematic al pieselor lui Dorian nu mai poate oferi satisfacţia unei depăşiri, chiar iluzorii, a festivismului triumfal oficial, întoarcerea personajelor din piese mai vechi, „după douăzeci şi cinci de ani", în *Cu toată dragostea* (1986) şi în *Confesiune târzie* (1986), încercare vădită de a aplica un clişeu de mare succes în roman, nu putea da rezultate în dramaturgie, mai puternic ancorată în efemerul receptării.

O încercare inedită e *Foc în Calea Văcăreşti* (1999), o „evocare dramatică după

viaţa şi opera lui I. Peltz", înscrisă în repertoriul Teatrului Evreiesc de Stat din Bucureşti. În schimb, exploatarea cu succes a schemelor literaturii poliţiste de fină analiză psihologică, condimentată de elementele unui decor futurist, în linia literaturii de anticipaţie, confirmă în Dorian un bun mânuitor al clişeelor de succes.

Volumul *Ficţiuni pentru revolver şi orchestră* (1970), introducând figura superdetectivului Teo Celan, secondat (după modelul romanelor lui Isaac Asimov) de un robot, include o paletă ingenioasă de opţiuni narative, bine realizate sub aspectul unui stil alert, condimentat cu subtile tuşe de umor.

După 1970, elaborează şi câteva scenarii de film: *Regăsire* (1976, în colaborare cu Anca Arion şi Gheorghe Robu) şi *Avaria* (1980). O serie de piese într-un act şi texte pentru spectacole de televiziune, reprezentate în anii '80 sub alte nume, i-au fost recunoscute ca proprietate intelectuală în 2001.

Preocuparea pentru futurologie se va concretiza şi în eseurile din *Mileniul II, ultimul sfert de oră*(1988), din *Paranormal 2000* sau în povestirile din volumul *Anchetatorul SF şi forţele oculte* (1995), în care interesul pentru progresele ştiinţei închide oarecum peste timp

bucla preocupărilor inginerului atras din sfera preocupărilor concrete de cântecul de sirenă al literaturii.

Opera

• *N-au înflorit încă merii*, Bucureşti, 1955;
• *Dacă vei fi întrebat...*, Bucureşti, 1959;
• *Secunda 58*, Bucureşti, 1960;
• *De n-ar fi iubirile...*, Bucureşti, 1961;
• *Ninge la Ecuator*, Bucureşti, 1963;
• *Oricât ar părea de ciudat*, Bucureşti, 1964;
• *Corigentă la dragoste*, Bucureşti, 1967;
• *Joc dublu*, Bucureşti, 1968;
• *Minciuni adevărate*, Bucureşti, 1969;
• *Teatru*, Bucureşti, 1969;
• *Teatru cu bile*, Bucureşti, 1970;
• *Ficţiuni pentru revolver şi orchestră*, Bucureşti, 1970;
• *Dacă vei fi întrebat... Joc dublu. Teatru cu bile*, Bucureşti, 1978;
• *Cu toată dragostea. Confesiune târzie*, Bucureşti,1986;
• *Mileniul II*, *ultimul sfert de oră*, Bucureşti, 1988;
• *Anchetatorul SF şi forţele oculte*, Bucureşti, 1995;
• *Foc în Calea Văcăreşti*, Bucureşti, 1999;
• *Paranormal 2000*, Bucureşti, 2000.

DOREL
DORIAN

ficțiuni pentru revolver și orchestră

cpsf.info

EDITURA ALBATROS

Desenul
copertei :
CORNELIU
BÎRSAN

cpsf.info

scrisoare deschisă corporației de criminalogie după prezumtiva elucidare a deceselor prin „solof agot"

Am devenit criminalist prin accident, constrîns de împrejurări — în tinerețe îmi plăcea foarte mult muzica — după cum, mai tîrziu, inamic declarat al cuvîntului scris [1], m-am pomenit viciat de această ignobilă autodenunțare: literatura memorialistică.

Prietenii — am în vedere categoria celor care mi se adresează relativ franc — m-au prevenit că nu voi fi un *best-seller*; că numele meu — Teo Celan, dacă vi-l amintiți — nu-i predestinat nemuririi; că literatura criminalistică — după cum afirmă reputatul Archibald Stetinius, actualul președinte al Corporației noastre — trăiește exclusiv prin prezent (dar nu pentru că viitorul — după cum pretinde A.S. — ar fi prin definiție acriminal, ci pentru că viitorul va avea, presupun, crimele lui cu mult mai interesante); și că (am auzit și asta) n-ar exista nimic mai inutil și mai absurd decît un volum de memorii într-un moment cînd — îl citez pe același A.S. — pare hotărîtor să *uităm* cît mai mult, împotrivindu-ne (și rezistînd) vertiginoasei și explozivei proliferări a suficienței informaționale.

[1] Simplificator prin excelență și foarte departe de intimitatea (și certitudinea amplă) a comunicării prin gînd. (Toate notele aparțin lui Teo Celan).

Se poate să ai dreptate şi dumneata, stimate Archibal Stetinius. (Nu trebuie să mai declar că scrisoarea ţi se adresează direct.) Dar, înclinat temperamental spre polemică, am să-ţi răspund că pentru această raţiune şi scriu : ca să mă eliberez de mine însumi ; pentru că, o dată descris (literaturizat), faptul real aspiră spre ficţiune şi din *veridic* (cutremurător) devine vag verosimil (emoţionant sau numai amuzant ca idee). Moment cînd, adesea, încep şi eu să-l uit...

Şi poate că (e aproape sigur chiar !) titlul şi ordinea rememorărilor mele ar fi fost cu totul altele, dacă n-ai fi comis şi dumneata, dragă Archibald Stetinius, aceeaşi neaşteptată eroare.

Telegrama de 93 sau 96 de cuvinte, prin care-mi remiteai „cazul Wellington Red", purtînd la loc de cinste sigiliul triunghiular „oficial, secret şi urgent" al Corporaţiei criminaliste, nu păcătuise oare şi ea, încă înainte de a fi fost parafată, „A.S.", printr-o anume intenţie... memorialistică ?

Plasaţi pe lungimea de undă a gîndurilor care ne obsedează (şi ne sînt familiare), noi doi am fi putut comunica oricînd, fulgerător, fără martori, aşa cum şi-a propus de altfel şi a izbutit — în cu totul alt plan şi cu alte consecinţe — orchestra lui Wellington Red. Dar să revenim la telegramă.

Nu, dragă Archibald Stetinius ! Nemaiaspirînd de mult la recunoaşteri oficiale şi glorie, însemnul triunghiular al comunicării dumitale nu m-a flatat nici o clipă. M-a alarmat doar. De aceea poate... Am desfăcut telegrama prudent, aşa cum geniştii se apropie de o mină gata să explodeze, iar arheologii de o amforă, infinit mai preocupaţi de stranietatea şi mesajul tăinuit al inscripţiei decît de frumuseţea ei fără seamăn. Telegrama, ca şi concertele lui Wellington Red — şi aceasta e poate contradicţia oricărei aspi-

rații spre perfecțiune — mă captivase prin acel gen de frumusețe datorat mai curînd cizelării meticuloase decît primei inspirații. Citez, deci :

„Dragă Teo Cellan..." Dar nu ! Să-ți mulțumesc mai întîi pentru tonul neafectat, direct, scutit de exagerările unor formule mult prea politicoase și — de ce nu ? — pentru transcrierea numelui meu cu acel inadmisibil dublu „l" care, pentru un maniac al formulării și grafiei exacte, reprezintă și azi, după cum bine mă știi, un consecvent prilej de iritare. Gîndindu-mă însă că, scrisă în grabă și expediată prompt, telegrama n-a mai fost supusă unor artificioase și deformante reformulări, n-am putut să nu mă simt onorat de tot ceea ce înlocuia documentul — prin confidență. S-o recitim, deci, împreună :

„Dragă Teo Cellan, cred că m-am înșelat uneori în privința dumitale și am greșit, poate, respingîndu-ți colaborarea. Sînt însă prea bătrîn pentru a mai reface un drum parcurs definitiv și mult prea orgolios pentru a nu-ți preciza că nu-mi regret nici una din acele naivități pe care timpul le-a definit drept erori.

Îți remit cazul dirijorului Wellington Red (sau al orchestrei sale) și explică-mi vreodată, dacă nu vei muri și dumneata în timpul anchetei, ce înseamnă «decedat prin solo fagot». Al dumitale consecvent detractor, Archibald Stetinius.

P.S. Arhiva serviciului criminalistic îți stă la dispoziție, iar anchetatorii din noua generație, cu toată împotrivirea mea, te stimează. Ce mai face S.H. ? Comentatorul muzical al ziarului „Video-Ramadana" a murit și el astă-noapte".

Am recitit telegrama, am subliniat cel puțin 18 cuvinte („poate", „uneori", „cred" etc.) care nu făceau parte din vocabularul curent al lui Archibald Stetinius (caracterizat de obicei printr-o exemplară precizie) și am reținut cel

puțin patru inexactități flagrante, privind raporturile dintre noi.

Ajungînd aici aș putea fi întrebat, și pe bună dreptate, de ce acord o atît de mare atenție acestei telegrame, odată ce însemnările mele — marginale cazului Wellington Red — sînt adresate cel puțin formal întregii Corporații de criminalogie. Mai mult chiar, domnul Wellington Red, pe care am avut prilejul să-l apreciez atît ca dirijor, în ultima perioadă, cît și ca membru marcant al Corporației noastre, ar putea să mă acuze (și n-ar fi prima oară) de o preferință exagerată pentru cazuistică și psihologism, în dauna unor afirmații categorice. Și mai prevăd o obiecție din partea domnului Wellington Red: aceea că divagațiile mele sînt total nepotrivite, atunci cînd domnia sa și întreaga noastră corporație așteaptă o explicație logică (verosimilă) în privința celor șase decese, neelucidate pînă azi și însumate, relativ arbitrar, sub denumirea de „cazul Wellington". Este adevărat, domnule Wellington. V-am amintit numele de nu știu cîte ori pînă aici, dar am omis cu înverșunare să precizez locul și rolul dumneavoastră în toată această anchetă. Nu-mi rămîne decît să vă sugerez ca această evitare și apropiere lentă, spiralată, de „cazul" propriu-zis, reprezintă un elogiu indirect admirabilelor volute muzicale ale orchestrei pe care o conduceți. De altfel nu o dată, ascultînd-o, vă asigur, m-am întrebat dacă legile compoziției melodice nu se identifică structural cu logica raționamentelor criminalistice și dacă fuga sinuoasă a liniilor muzicale nu rivalizează uneori cu dinamica și subtilitatea raporturilor dintre cel care încalcă — și cel care e chemat să restabilească armoniile justițiare. Dar s-au produs șase decese, veți spune, și toate șase în incinta unor săli de concerte, și numai atunci cînd dumneavoastră v-ați aflat la pupitrul dirijorului... Sigur că da! Dar explicația acestor decese, oricît ar părea de

curios, este stringent legată de cele patru inexactități prezente în telegrama lui Archibald Stetinius.

Să revenim, deci :

Stetinius fusese într-adevăr omul care m-a făcut să înțeleg, cu ani în urmă, că pentru Corporația criminalistă subsemnatul Teo Celan ar fi o persoană „non-grata". Mai mult chiar : că preocupările mele, vizînd obiectivizarea anchetelor, i se par sortite eșecului. Dar Archibald Stetinius nu s-a numărat niciodată printre cei care au reclamat vehement interzicerea noilor metode cibernetice de investigație criminalistică. Anchetator de formație umanistă, poet ca sensibilitate, Stetinius era pur și simplu convins că fantasticele revoluționări tehnico-științifice ale epocii sale vor ridiculiza actul infracțional, pînă la a-l conduce spre o virtuală (dar nu mai puțin metaforică !) autosancționare și, implicit, dispariție. Naivitatea și bunele sale intenții — aproape proverbiale în lumea infractorilor — deveniseră, de loc paradoxal, principalul său inamic. Am regăsit de altfel această temă — excelent tratată melodic — în *Simfonia a doua* („A naivității agresive") pe care domnul „Wellington Red a prezentat-o auditoriului în seara în care s-a produs și primul deces prin „solo fagot".

Dar chiar dacă Archibald Stetinius nu ajunsese să sesizeze (sau nu mai voia să recunoască în acel moment) ritmul tot mai alert al tehnicizării actului criminal, în nici un caz nu fusese un detractor al oponenților săi. Afirmînd despre mine, bunăoară, că sînt cibernetician — înainte de a fi detectiv — și logician de catedră, tipul profesoral, incapabil să parcurg suta de metri în mai puțin de 16 secunde, nu exagerase și nu greșise cîtuși de puțin. În fond, n-am tras cu arma în infractori niciodată și îmi place încă să cred că studiile mele privind logica și sociologia ireparabilului (oricît de pedante ar părea) se vor dovedi mai utile în pre-

gătirea tinerilor anchetatori decît catalogarea și inventarierea la nesfîrșit a delictelor.

Dar ce păcat, domnule Wellington, că eu v-am ascultat concertele — deci vă cunosc ! — și dumneavoastră nu m-ați onorat niciodată cu pătrunzătoarea dumneavoastră curiozitate. Citindu-mi lucrările, ați fi înțeles de ce pentru Archibald Stetinius esențială rămînea arestarea infractorilor, act justițiar și umanist prin esență, în timp ce pentru mine, tributar formației mele logistice — esențiale erau volutele spiritului, operația de depistare a infractorilor încredințînd-o unor instalații logico-anchetative. Creînd un super-robot anchetativ, S.H. 12 (bazat pe principiul detectării imperfecțiunilor inerente actului criminal), nu am făcut decît să subliniez convingerea mea intimă, anume că menirea criminalistului începe o dată cu ora de meditație și plusul de înțelegere pe care i le oferă analiza actului criminal.

Archibald Stetinius nu se numărase niciodată printre detractorii mei. Precizarea, prezentă în telegramă, era profund inexactă.

A doua inexactitate se referea la autoconsiderarea de către Archibald Stetinius a concepțiilor și modalității sale anchetative drept un drum, citez, „definitiv parcurs". Nu, Stetinius era în realitate încă foarte departe de o asemenea recunoaștere publică. Și nu putea fi atît de naiv încît să-și închipuie că acest drum, „definitiv parcurs", ar mai putea fi refăcut vreodată. Singurul care i-a cerut, mi se pare, o astfel de penitență ați fost dumneavoastră, domnule Wellington Red. De altfel, în concertele pe care le-ați dirijat, am găsit frecvent ideea retractării melodice a sensurilor eronate. Pe plan muzical m-ați convins ; în viață însă (și la capătul vieții) nu ne putem permite astfel de retractări, impuse ferm printr-o simplă mișcare a baghetei.

A treia inexactitate — prezentă în P.S. — are în vedere tot o așa zisă trăsătură de caracter negativă a lui Archibald Stetinius. După cum pare să declare el însuși, s-ar fi străduit să denigreze metodele mele de anchetă în ochii subalternilor săi. Ceea ce, încă o dată, nu este adevărat. Amintiți-vă de altfel, domnule Wellington, că atunci cînd ați enunțat principiul investigației criminalistice emoționale — prin intermediul artei — Archibald Stetinius, deși nu v-a înțeles nici o clipă, n-a interzis apariția lucrării. Evident, laboratoarele Corporației v-au refuzat experimentările, a trebuit să vă transferați la Centrul muzical cibernetic, dar Archibald Stetinius, deși bănuia că n-ați renunțat la verificarea aplicativă a amintitelor principii, nu vi s-a împotrivit.

A patra inexactitate, mai modestă ca anvergură, se referă la un pretins interes al lui Archibald Stetinius față de selectorul meu heteroclit („Ce mai face S.H. ?"). Nu, Archibald Stetinius, refractar la ideea creării unor roboți cu personalitate distinctă, nu putea ajunge în mod logic la o astfel de întrebare. Acceptînd chiar că S.H. ar fi un excelent robot neuronal și un desăvîrșit anchetator probabilistic, Stetinius n-ar fi vorbit totuși despre el altfel decît despre un nou tip de fier de călcat, care-și cunoaște perfect îndatoririle și se autoghidează... Dar nu mai mult.

Cerîndu-vă iertare, încă o dată, pentru nenumăratele referiri cu caracter personal, trebuie să vă spun, domnule Wellington, că ați fost singurul care v-ați interesat vreodată real de parametrii anchetativi ai robotului meu.

Recapitulînd cele patru inexactități, îngăduiți-mi să adresez tuturor celor angajați într-un fel sau altul în analiza celor șase decese cîteva întrebări : De ce atîtea inexactități în enunțarea telegrafică a unui caz criminalistic ? De unde această neașteptată încredere în persoana mea ? De ce această includere arbitrară a deceselor într-un așa-zis „caz

Wellington" (atunci cînd concertele au constituit doar ambianța — decorul — acestor tragice evenimente) ? Și încă ; de ce această subliniere nominală a ultimului deces, cel al comentatorului muzical al ziarului „Video Ramadana" ?

Evident, s-ar putea presupune că Archibald Stetinius mi-a remis acest caz, sincer convins că selectarea interpretărilor plauzibile (de ordinul zecilor de mii) nu poate fi încredințată decît unor instalații-robot de tipul S.H. Am toate motivele să mă îndoiesc. Dar chiar și acceptînd acest punct de vedere, cum să-l fi programat pe S.H. ? Ce știam eu exact ? Că în timpul celor trei sau patru concerte simfonice dirijate de Wellington Red s-au produs un număr surprinzător de decese ? Că victimele, după cum avea să se constate ulterior, nu erau decît niște periculoși înfractori rămași pînă în acel moment în afara oricăror sancțiuni judiciare ? Că moartea lor s-a produs de fiecare dată numai după intervenția solistică a fagotului și că necropsiile n-au descoperit totuși nici o cauză exterioară, obiectivă, care ar fi putut determina toate aceste decese ? Firește, urmînd recomandarea lui Archibald Stetinius, am cercetat arhivele Serviciului criminalistic, am parcurs miile de declarații ale celor care au asistat la concerte și am încercat să le compar impresiile, prezumțiile, stările emoționale, atît între ele, cît și cu cele pe care, la timpul respectiv, le-am încercat eu însumi. Pentru că — e cazul să o spun — mă număr printre puținii privilegiați care au putut audia absolut toate concertele.

În concluzie, există într-adevăr cîteva elemente care prin stranietate (inovație ? frondă ?) se cereau reținute :

1) plasarea orchestrei pe o platformă scenică mobilă, proiectată la rîndul ei pe un fundal coloristic fluctuant, de o stranie luminozitate ;

2) un obsedant contact — nemijlocit — cu privirea dirijorului, prin intermediul unor oglinzi parabolice, a căror

rotire neîntreruptă avea un efect polarizant asupra atenției auditoriului ;

3) instalarea la fiecare fotoliu a unor aparate acustice în stare să moduleze și să adapteze tonalitatea și intensitatea sonoră în funcție de sensibilitatea (cultura și pregătirea muzicală) a fiecărui ascultător.

Dar toate acestea se cer subordonate în ultimă instanță pieselor muzicale — de o factură cu totul aparte — și efectelor sonore, practic fără precedent. Nimic din clasica accesibilitate (sau lipsă de accesibilitate) a atîtor compoziții moderne. Auditoriul era incorporat integral în jocul sonorităților ; muzica pe care o asculta părea să pornească în mod straniu din interiorul lui, emoțiile sale materializîndu-se apoi tot prin unde sonore, într-o uriașă confluență colectivă, purificatoare prin semnificații.

Să fi fost meritul noilor instrumente electronice create de Wellington Red ? Să fi fost privirea sa, care transforma întregul auditoriu într-o amplă orgă umană ?

Ulterior, după preluarea oficială a anchetei, am avut prilejul să descopăr și existența unor seismografe speciale, care urmăreau în tot timpul concertului reacțiile, participarea și mutațiile ideatice ce se produceau în conștientul și subconștientul fiecărui ascultător. Un biodetector consemna și comunica dirijorului toate anomaliile, iar privirea acestuia, presupun, intervenea în astfel de situații asemenea unui catalizator emoțional.

Rezumînd, aș îndrăzni să afirm că audierea concertelor Wellington se transforma pentru fiecare ascultător, din punctul lui de vedere, într-un veritabil proces de conștiință, al cărui moment decisiv — e o simplă ipoteză, admit — coincidea cu intervenția fagotului.

A încerca să descifrăm cauzele celor șase decese în afara acestui context psihologic, emoțional și, mai ales, justițiar, trecînd cu vederea personalitatea nefastă a celor decedați

(infractori de maximă periculozitate) mi se pare un nonsens. Iar dacă dimpotrivă raționamentele mele (sau prezumțiile) erau adevărate — la concluzia aceasta ajunsesem după cel de-al cincilea deces — atunci, cunoscînd din timp personalitatea celor care aveau să audieze următorul concert Wellington, nu mi-ar fi fost greu să-mi imaginez atît deznodămîntul concertului, cît și numele celui sortit a fi „viitorul decedat". Dar la un concert asistau de obicei cîteva mii de persoane. Cine ar fi putut să-mi selecteze fulgerător, din însăși clipa intrării lor în sală, potențialii infractori candidați la deces? Intervenția selectorului heteroclitic se impunea în aceste condiții cu maximă acuitate. Iată de ce la ultimul concert Wellington — sînt obligat să desconspir acest amănunt — mă aflam în foaierul sălii de spectacol împreună cu controversatul meu colaborator neuronal, S.H., mult înainte încă de intrarea publicului. Criteriile anchetei pe care o întreprindeam erau aparent simple. Știam că cele cinci decese care avuseseră loc pînă în acel moment nu alarmaseră sala; interogați asupra cauzelor care ar fi putut să explice decesele, medicii au acreditat fără nici o excepție ideea unor anomalii coronariene, recomandînd firilor emotive să renunțe în viitor la audierea concertelor. În plus, numele celor decedați nu spunea nimic marelui public și nimeni nu se simțea tentat să descopere o trăsătură comună (și o legătură) între cele întîmplate. După cum constată S.H., gradul de emotivitate și preocupare al celor veniți să asiste la concert se înscria astfel, riguros, în limitele de normalitate. Cu două excepții totuși: prima, Archibald Stetinius, care prin însăși funcția sa era la curent cu stranietatea celor cinci decese înregistrate pînă în acel moment și — a doua excepție — comentatorul muzical al periodicului „Video Ramadana".

Archibald Stetinius mă salută, strînse afabil mîna colegului meu de anchetă, S.H., (fără să sesizeze că ar avea

în fața sa un robot neuronal !) și se feri să discute cu noi despre aprehensiunile sale : în realitate era indiscutabil alarmat și, după cum mă informă S.H., care-l supraveghease atent, Stetinius părea obosit și cu reflexele simțitor întîrziate. Cine era însă comentatorul periodicului „Video Ramadana" și cum se explica starea sa de agitație ? Consultîndu-și fișele memoriale, S.H. a avut surpriza să descopere că amintitul periodic nu era decît o clasică publicație de șantaj, iar așa-zisul comentator muzical un infractor notoriu, pe care serviciile anchetative îl urmăriseră pînă atunci fără prea mult succes. Logic, părea că descoperisem cea de-a șasea victimă ; ar fi fost de datoria lui Archibald Stetinius să decidă dacă omul de la „Video Ramadana" trebuia să rămînă în sală sau, dimpotrivă, era cazul să-l prevenim asupra riscului la care se expunea.

Am ales un drum de mijloc : l-am informat pe pretinsul comentator al lui „Video Ramadana" că moartea, invitată se pare la absolut toate concertele Wellington, preferase pînă în acel moment, nu se știe de ce, numai delicvenții de certă notorietate. Mai mult : S.H. se oferi să afișeze cît mai la vedere un anunț cu caracter general : „Atenție infractori ! Apropiat pericol de moarte."

Pretinsul comentator nu bănui însă decît un obișnuit *bluff* anchetativ și nu păru alarmat de prezicerile noastre. În această situație m-am văzut obligat să-i remit ulterior un bilet unde — comunicînd că-i cunosc adevărata identitate — îi recomandam să părăsească sala de concerte înainte de intervenția solistică a fagotului. Programat să-i înregistreze clipă de clipă reacțiile, S.H. îmi confirmă ulterior multe din prezumțiile mele privind efectul profund tulburător, purificant și justițiar al concertului asupra infractorului, pseudo-comentatorul ziarului „Video Ramadana", fapt care avea să-i ofere domnului Archibald Stetinius

încă o victimă și un nou prilej de reflecție. Decesul avusese loc și de această dată în momentul în care sala părea cutremurată de intervenția fagotului.

Și acum, revenind încă o dată la telegrama dumitale, dragă Stetinius:

Știai foarte bine că mă aflu în sală și nu-ți era greu să presupui că sînt la curent cu cazul Wellington Red. Mai mult chiar: pretinsul comentator muzical decedat în timpul ultimului concert avea în buzunar un bilet cu semnătura-mea. Și anume un bilet care-l avertiza să părăsească sala înainte de obișnuitul solo fagot. Știindu-mă în sală și martor ocular al evenimentelor, de ce ai mai considerat necesar, dragă Stetinius, să mă informezi asupra unui deces pe care biletul meu îți confirma că-l prevăzusem? Excluzînd o comportare ilogică, de ce să nu presupunem, dragă Archibald, că și pentru dumneata concertul Wellington a însemnat un prilej de interiorizare și că ideea telegramei ți-a fost transmisă, într-un fel sau altul, prin același „solo fagot"? Cele patru inexactități, discutate anterior, s-ar explica în felul acesta și ele, Wellington Red fiind singurul care, voluntar sau nu, ți le-ar fi putut inspira.

Evident, nu vom ști niciodată care este efectul melodic al acelei cutremurătoare intervenții solistice asupra unui om dominat de o anume conștiință a vinovăției. N-aș putea să explic, nici să întrevăd cum muzica ajunge să declanșeze în anumite situații mecanismul subtil al remușcărilor și cum, amplificînd acest proces, ajunge să oblige organismul uman nu numai să se judece, dar chiar să se autocondamne la dispariție, fagotul devenind, pînă la un punct, un adevărat... revolver. Cele șase decese sînt evident șase sinucideri provocate de efectul straniu al muzicii, după cum telegrama dumitale, dragă Archibald Stetinius, cuprinde recunoașteri la care nu ai fi ajuns, fără aceeași muzică stranie, nici în ultima clipă a vieții.

Este meritul (sau vinovăția) lui Wellington Red și este momentul să ne adresăm cu toată răspunderea Corporației de criminalogie : Putem accepta experiențele lui Wellington ? Putem să încredințăm infractorului dreptul de a se autojudeca și condamna ? Și este într-adevăr menirea artei de a ne întoarce cu fața spre noi înșine ? Sau, poate, ar trebui să preluăm din experiența lui Wellington Red doar confirmarea definitivă a unor noi metode de investigare criminalistă ?

Este de datoria Corporației de criminalogie să-și decidă perspectivele, metodele și rosturile ei într-o lume în care infracțiunea nu va dispare, atîta timp cît îi vom opune doar bunele noastre intenții și imaculata noastră naivitate.

În ceea ce mă privește, departe de frămîntările pe care le va declanșa, sper, experiența lui Wellington Red, rămîn același cibernetician și logician de catedră, incapabil să alerg suta de metri în mai puțin de 16 secunde, criminalist prin accident și memorialist în măsura în care toate aceste întîmplări vor îngădui, poate, cititorului hotărîtoarea oră de meditație. În fond, Wellington Red, printr-un complicat edificiu instrumental-componistic-melodic, ne invită la același efort : să gîndim, să fim noi înșine și să decidem asupra rosturilor noastre, mult mai din timp și mai uman decît ar izbuti în ceasul al doisprezecelea și după o viață ratată, cel mai răscolitor și justițiar „solo fagot".

cpsf.info

o anticrimă perfectă

Ideea în sine, chiar şi simpla idee a unei crime perfecte, mi se pare revoltătoare. Şi nu pentru că nu aş fi conştient de neîntreruptele modernizări ale tehnicii infracţionale sau de permanenta preocupare a infractorului de a opera cu precizia şi proverbiala îndemînare a unui as în materie. Receptivi la spectacolul înnoirilor tehnico-ştiinţifice, răufăcătorii învaţă, în fond, fac studii superioare, dobîndesc titluri şi ierarhii, încît cu greu mai găsim uneori argumente pentru a nu-i considera... veritabili oameni de bine. Cu atît mai mult însă trebuie să devenim circumspecţi chiar şi în formulările noastre: Perfecţiunea, tentaţia desăvîrşirii, accepţia de capodoperă, raportate la noţiunea de crimă pot deveni prin însăşi cutezanţa asocierii o pledoarie directă pentru o inversare a valorilor etice, o acoperire — dacă nu chiar o justificare inumană a crimei. Şi, chiar în limbajul uzual criminalistic, atunci cînd mobilul anchetei este cu evidenţă un fapt antiuman, mi se pare tot atît de cumplit să tăinuim incompetenţa celui chemat să stabilească răspunderi — cauza decisivă a nereuşitelor — prin aşazisa „perfecţiune" a actului criminal. Nu, crimele prin însăşi natura lor rămîn [illegible] imperfecţiunii, o dovadă a subevoluţiei şi o formă, poate cea mai de jos, a anormalităţii. Perfecte mi s-ar părea cel mult, din acest unghi de vedere, doar anticrima, antidelictul sau antiagre-

siunea și asta numai în măsura în care, puse într-un raport direct cu noțiunile diametral opuse, am asista — ca în cazul materiei și antimateriei — la un proces de reciprocă anihilare.

— Consideri, deci — mă întrerupse S.H. — că anticrimele s-ar cere elogiate ?

Dușman al oricăror divagații abstracte, am preferat drept răspuns să-i relatez colaboratorului meu exemplara istorie a cuplului Wundmir-Granat, doi cunoscuți și apreciați cibernetic ieni ai deceniului A.W.X., a căror dispariție (asasinare ? moarte prin accident ? sinucidere ?) au oferit pînă azi criminaliștilor un subiect de nesfîrșite controverse. Rezumînd relatarea :

„În toamna anului 197-A.R., după cum se consemnează în diferite documente aflate azi în arhive, robotul anchetativ „Judex", aflat pe atunci în curs de experimentare, îl ucide deliberat (programat) pe propriul său creator, Aeneas Wundmir, numit în cercul colaboratorilor săi — voi reveni asupra acestei definiri — și Wundmir I. Conservatorii și scepticii — și ne referim în primul rînd la cei angrenați în dezlegarea crimei — n-au pregetat în a întrezări în această „inexplicabilă" dramă prima provocare adresată omului de către „propriile sale invențiuni diabolice", superroboții investiți — cu ce drept ? — să ne judece.

Renunțînd însă la deformările conservatoare și la diferitele interpretări literaturizante (nu au lipsit niciodată), trebuie să convenim că actul criminal (prin finalitate) al lui „Judex" nu putea fi decît : a) efectul unei imperfecțiuni tehnice inițiale ; b) al unei defecțiuni neprevăzute (deci, accidentale) ; c) al unei [illegible]ogramări defectuoase, de unde, ulterior, și o autoprogramare „criminală".

Verificările, consemnate meticulos în diferite procese-verbale, au obligat însă pe anchetatori să excludă varianta imperfecțiunii inițiale (de program din proiect), cît și

aceea a defectării accidentale a robotului. Rămînea doar — așa cum s-a constatat și la timpul respectiv — varianta unei programări care, prin finalitate, conducea obligatoriu la crimă. De unde și dilema :

— o programare eronată (întîmplare nefericită, accident), a cărei victimă devine însăși cercetătorul Wundmir ;

— sau o programare criminală (voit, conștient eronată), pricinuită de un terț, bun cunoscător al sistemului de programare a lui „Judex" și, implicit, asasin conștient al lui Wundmir.

— Dar anchetatorii — mă întrebă S.H. — ar fi avut voie să excludă cu atîta ușurință experimentul deliberat asupra propriei persoane (terminat în chip tragic) sau sinuciderea chiar, variantă presupunînd în egală măsură contribuția conștientă — deși funestă — a lui Wundmir însuși ?

— Nu, hotărît nu ! Însă pentru a lămuri acest aspect al problemei s-ar cuveni să revenim asupra depozițiilor diferiților martori oculari, astăzi, din nefericire, dispăruți tot atît de misterios (sau tot atît de firesc) ca și Aeneas Wundmir. Ai fi dispus să ne întoarcem spre toamna anului 197-A.R. ?

Peste cîteva ore, așezați comod în fotoliile celor mai bine organizate arhive — evident ale crimei — ne întorceam, cum se spunea pe vremuri. „la fapte". Și, rezumînd din nou :

Aeneas Wundmir și Girolamus Granat, colaboratori apropiați timp de nouă ani și semnatari în comun a numeroase brevete de inventii, erau considerați în amintita perioadă — documentele excludeau orice dubiu — drept întemeietorii așa-numitului sistem „cibernetico-anchetativ".

— Încep să înțeleg — se amuză S.H. — cum am ajuns pe lume...

— Cum au venit pe lume, poate, strămoșii instalațiilor anchetative moderne de azi, pentru că documentele au în vedere un sistem care își propunea doar crearea unor roboți în stare să compare absolut toate variantele posibile, reținînd apoi, în ordinea maximei probabilități, acele variante care ar fi prezentat mai mulți sorți de izbîndă.

— Nefiind vorba de o genealogie reală...

— Ai dreptate... Să revenim la documentele privind cazul Wundmir-Granat.

În toamna anului 197-A.R., Wundmir și Granat pornesc pe căi diferite. Wundmir își întemeiază cercetările pe ideea creării unui robot neuronal, o copie perfectă a anchetatorului însuși, deci un al doilea anchetator (vom reveni asupra ideii), în timp ce Granat consideră că trebuie creat un robot independent de natura fiziologică a anchetatorului, dar însumînd prin programare întreaga experiență umană acumulată pînă în acel moment de către științele criminalistice.

Wundmir, pornit pe ideea remodelării neuronale, izbutește într-adevăr, pornind de la un tip uman apropiat, cu similitudini genetice inițiale, să-și creeze o copie așa-zis perfectă (ca înfățișare, temperament, forță de analiză), un așanumit Wundmir II. Spre disperarea lui însă, perfecțiunea copiei era raportată și condiționată direct de original (de Wundmir I), deci nu-i putea servi în chip deosebit, întrucît Wundmir II nu progresa ca forță anchetativă decît în măsura în care progresa și originalul său, Wundmir I. Din acest moment, Wundmir I, conștient în sfîrșit de ineficiența acestei direcții de investigație (cel puțin pentru criminalistică, unde simpla dedublare a cercetătorului printr-un robot identic nu prezenta nici atunci avantaje deosebite), pornește să realizeze și el un anchetator obiectiv, de tipul celui imaginat inițial de Granat, și care avea să devină, de altfel, periculosul „Judex". Același „Judex" care — justificîndu-și oarecum denumirea — avea să-l ucidă pe propriul său creator,

punîndu-ne în fața amintitei dileme : programare VOITĂ de Wundmir, deci experiment conștient tragic, poate chiar sinucidere (programarea accidental eronată, după cum am văzut, avea o probabilitate infimă), sau NE-VOITĂ, fără știrea lui Wundmir, menită să-l distrugă, deci crimă. Care-i părerea ta, S.H. ?

— Prima variantă mi se pare, oricît, mai probabilă.

De la acest plus de probabilitate se pare că au pornit și investigațiile cercetătorilor din deceniul A.W.X. În fond — așa cum presupuneau și anchetatorii acelui timp — un cercetător de talia lui Wundmir putea fi tentat la un moment dat să verifice capacitatea de selectare și apreciere obiectivă a robotului său, chiar și cu riscul unor repercusiuni. Dar, după declarațiile făcute la vremea respectivă de Wundmir II (în ultimă instanță un desăvîrșit alter-ego al cercetătorului și un martor în deplină cunoștință de cauză), Wundmir I, aflat foarte aproape de punctul terminus al cercetărilor sale, n-ar fi avut NICI UN MOTIV să-și riște viața și, cu atît mai mult, să se sinucidă. Dimpotrivă ! Wundmir I mai avea nevoie de cel mult cîteva săptămîni de experimentări și perfecționări asidue, ceea ce Wundmir I — moment decisiv pentru înțelegerea dramei — i-a și comunicat numai cu o seară înaintea tragicului său sfîrșit fostului său prieten și colaborator Girolamus Granat.

Surprins de această precizare, S.H. mi se adresă din nou :

— Girolamus Granat recunoaște această comunicare ?

— După cîte-mi amintesc — i-am răspuns — Granat confirmă integral declarația lui Wundmir II : l-a vizitat pe Aeneas Wundmir, la cererea acestuia, cu o seară înaintea crimei. Dar poate că ar fi mai bine să pracurgem din nou, împreună, și declarația lui Granat.

ANCHETATORUL (dialogul care urmează consemnează *ad-literam* interogatoriul luat lui Girolamus Granat) : Cum s-a desfășurat întîlnirea ?

GRANAT : Relativ... amical. Aeneas mi-a expus performanțele noului său robot „Judex", s-a interesat de stadiul lucrărilor mele, de data probabilă a experimentării...

ANCHETATORUL : Wundmir II afirmă că ar fi surprins la un moment dat între dumneavoastră și victimă o anumită controversă.

GRANAT : Nu propriu-zis. Eu eram convins că robotul la care lucram, „Selector", e deasupra oricărei competiții — evit conștient cuvîntul „rivalitate" — așa că nu m-am entuziasmat de performanțele, după mine mediocre, ale lui „Judex".

ANCHETATORUL : I-ați propus totuși lui Wundmir I să colaborați !

GRANAT : Dimpotrivă. Wundmir a fost cel care mi-a propus să unificăm proiectele noastre, ceea ce — ținînd seama de deosebirile structurale ale roboților — nu mi s-a părut a fi o soluție.

ANCHETATORUL : Deosebiri structurale ? Sînteți convins ?

GRANAT : Absolut cert. Programat la ucidere, „Judex", după cum ați văzut, a acționat fără să mai analizeze dacă această ucidere se dovedea cuiva utilă și conformă, în ultimă instanță, cu însuși actul de existență al roboților. Robotul meu, „Selector", înzestrat cu un sistem de raportări și confruntări „decizie-eficiență" și cu un releu selector volitiv, ar fi înțeles că uciderea creatorului este împotriva intereselor sale și ar fi cerut cel puțin date suplimentare, o nouă ordonanțare a actului... Dar chiar și atunci — sînt convins — ar fi refuzat crima.

ANCHETATORUL : Dar dacă dumneavoastră, așa cum ne sugerează Wundmir II (acest alter-ego al victimei), ați constatat, dimpotrivă, că „Judex" este, dintr-un

anume punct de vedere, superior lui „Selector" și, iritat fiind de refuzul colaborării... ați găsit totuși un prilej pentru a deregla circuitul programator al lui „Judex"?

GRANAT: Cum? ! Nu vă înțeleg... Mă acuzați de crimă?

S.H. renunță din nou la lectură, de data asta mai mult decît surprins.

— Cum? (O clipă am crezut că reia întrebarea lui Girolamus Granat.) Pe vremea aceea se mai puteau lansa acuzații pe temeiul unor simple suspiciuni și prezumții? Și ar fi fost în stare pe acest temei incert să-l aresteze?

— Nu, dragă S.H. N-au existat suficiente temeiuri pentru a-l condamna pe Girolamus Granat; afirmațiile lui Wundmir II, o simplă „copie" neuronal-fiziologică a celui ucis, nu se puteau constitui într-un sistem obiectiv acuzator. Dar au existat în același timp suficiente rezerve și prudențe pentru ca Girolamus Granat să fie îndepărtat din sfera oricărei activități anchetative.

— N-ar fi fost totuși posibil — mai insistă S.H. — ca printr-o analiză profundă a declarațiilor lui Wundmir II, „copia" victimei, să se obțină unele informații suplimentare?

— Informațiile pe care le putea furniza Wundmir II ar fi fost, în cel mai bun caz, conforme cu declarațiile subiective ale victimei. Ele necesitau o confirmare exterioară, faptică, o demonstrație logică.

— Ar fi putut să le confirme memoria lui „Judex" — sugeră prompt S.H.

— Memoria lui „Judex" fusese și ea, indirect, la discreția victimei... dacă nu chiar a asasinului. Or, anchetatorii nu puteau conta pe o memorie influențată.

— Ar fi rămas examinarea neuronală a presupusului asasin...

— S-a încercat într-un timp și acest lucru. Dar investigațiile anchetatorilor din amintita perioadă, mult mai puțin științifice decît cele de astăzi — după cum presupui și dumneata, dragă S.H. — nu au putut stabili ceea ce numim în prezent „codul volitiv al subiectului anchetat". Cît despre reflectarea în memorie a actului criminal și „citirea" lui ulterioară, realizarea aceasta mai rămîne și astăzi un mare deziderat al criminaliștilor...

În ansamblu însă — documentele după cum vezi o confirmă — Girolamus Granat a demonstrat în perioada anchetei o mare integritate morală ; o intransigență deosebită, un refuz ferm al acuzațiilor și un apel permanent, disperat, în favoarea unei reconsiderări a situației sale. De altfel, la numai cîteva luni, constatînd că apelurile sale rămîn fără ecou și nemairezistînd „exilării spirituale din sfera preocupărilor preferate, vitale" (am descoperit la arhivă, spre norocul nostru, ultima sa scrisoare), Girolamus Granat își pune capăt vieții. Moartea lui Wundmir rămînea în felul acesta o enigmă ; o enigmă simțitor amplificată însă, peste numai cîteva luni, cînd se produce o a doua sinucidere, la fel de neașteptată, a lui Wundmir II.

— Dar Wundmir II avea capacitatea de a se sinucide ? (Lui S. H. i se părea o imposibilitate.)

— Evident... Wundmir II nu era un robot de felul lui „Judex" sau „Selector". El era o „copie" neuronală a lui Wundmir I, un tip uman al cărui cod genetic, cu acordul celui în cauză, fusese modificat. În esență aproape un om ! Deși despre această problemă a remodelării, discutabilă și ca act umanitar, ar rămîne să mai discutăm peste ani.

— Înseamnă că o dată cu Wundmir II dispăruse și ultimul martor — observă pe bună dreptate S.H.

— Sau ultimul acuzator...

— Și dosarul Wundmir-Granat a rămas pentru totdeauna închis ?

— Tocmai aceasta e problema, S.H. Au trecut de atunci destui ani (cifra exactă, poate, ne-ar întrista), și destul timp pentru posteritate ca să compare și să aprecieze — dacă nu datele și cauzele crimei, în orice caz valoarea celor două lucrări neterminate : „Judex" — creația lui Wundmir și „Selector" — robotul lui Granat. De altfel, chiar voiam să-ți propun să le compari. Avem la îndemînă amîndouă proiectele și nu cred că, la viteza ta de apreciere a valorilor cibernetice, ți-ar trebui mai mult de cîteva minute.

S.H. consimți și, la capătul unor minuțioase investigații, prelungite mult peste cît prevăzusem, îmi declară că „Selector", în pofida trecerii timpului, constituie și azi o lucrare excepțională, cu un sistem funcțional foarte apropiat de cel al roboților anchetativi moderni. „Judex", dimpotrivă, i se părea complet depășit. În plus, — studierea proiectelor îi sugerase și o altă concluzie :

— probabilitatea ca Girolamus Granat să fi avut acces la sistemul programator al lui „Judex" era practic infimă (nu acces fizic, ci acces calitativ, „Judex" fiind pentru Granat un robot necunoscut) ; separat, o programare la omucidere la un robot tip „Judex" ar fi cerut ore de lucru (și de experimentări), operațiuni care, practic, n-ar fi putut să scape atenției exersate a lui Wundmir.

Asociind această situație tehnică, specială, lipsei de mobil criminal, S.H. ajunsese la concluzia că Granat ar fi putut (sau ar fi fost interesat) să-l omoare pe Wundmir într-un raport de probabilitate care n-ar fi depășit *0,01 la sută*.

În fața acestei situații am fost evident obligați să revizuim încă o dată concluziile anchetei inițiate în momentul crimei. Și am fost obligați totodată să repornim ancheta de la teza lui Granat : și anume că Wundmir — și nu el, Granat — era cel interesat în colaborare. Se cuvine să mai adăugăm că memoria neuro-simptomatică a lui „Judex" rămasă în starea ei inițială (circuit neinfluențabil, obiectiv) ne-a confirmat —

cum s-ar fi putut constata, din păcate, şi în urmă cu ani — că Wundmir însuşi era conştient de lipsurile robotului său, pe care-l compara deseori, în secret, cu datele prezumtive privind parametrii lui „Selector". Deci Wundmir era cel care, la timpul respectiv, avea toate motivele să se teamă de cercetările şi de succesul lui Girolamus Granat (99,08 la sută raport de probabilitate) ; Wundmir era cel interesat în reluarea colaborării şi, în caz de refuz, singurul interesat — într-un fel sau altul — în compromiterea lui Granat. Ceea ce prin intermediul crimei aruncate în spatele lui Granat, chiar ca o simplă posibilitate — şi al excluderii acestuia, indirect, din sectorul anchetativ, s-a şi produs. Cel ucis cu bună ştiinţă, VICTIMA REALĂ (după cum se dovedea astăzi), A FOST GIROLAMUS GRANAT.

— Ajungi deci la concluzia că Wundmir a dereglat din proprie iniţiativă circuitul programator al lui „Judex", a comandat actul fatal şi, implicit, a determinat propria sa moarte numai pentru a-l compromite pe Granat ?

— Da — admise S. H. Wundmir I era singurul care putea să determine o astfel de programare în deplină cunoştinţă de cauză. Or, excluzînd probabilitatea unui experiment (stadiul tehnic al roboţilor nu indică o asemenea necesitate), ne mai rămîne doar varianta compromiterii indirecte a lui Granat printr-o sinucidere.

— Dar — concluziile lui S. H. mă împingeau spre această ipoteză — numai dacă cel ucis a fost într-adevăr Aeneas Wundmir, Wundmir I. Pentru că s-ar fi putut tot atît de bine ca cel ucis să fie Wundmir II, şi cel rămas în viaţă, Wundmir I, să i se [illegible]ie... Ipoteză pe care însă, cunoscînd şi sinuciderea ultimului personaj al dramei, aşazisul Wundmir II, nu o vom putea verifica niciodată.

— Dar un tip ca Wundmir I (sau II) care-şi ucide „copia" umană (sau originalul) pentru a-l compromite indi-

rect pe Granat (ceea ce reușește), este în stare, oare, de remușcări? De ce s-a sinucis?

— Asta ar fi poate mai simplu de explicat, S. H. Wundmir I sau II, cel rămas în viață (deși eu presupun totuși că e vorba de Wundmir I, deoarece numai el era capabil de inițiativă), ar fi dorit cu siguranță să-și continue cercetările, să-l desăvîrșească pe „Judex", ceea ce implica însă o conlucrare în dublu sens cu robotul. „Judex" trebuia să se supună în fond indicațiilor date de creatorul său, Wundmir fiind singurul care putea în acel moment să-l programeze și să-i descifreze răspunsurile cifrate. Dar „Judex", înregistrînd fidel în memoria sa moartea lui Wundmir, nu mai putea primi comenzi de la un „emițător" uman pe care îl omorîse și care, pentru el, încetase să mai existe. Wundmir era pentru „Judex" un mort. Circuitul de comunicare cu Wundmir, singurul circuit de comunicare logică cu exteriorul al robotului „Judex", se blocase definitiv... deși, în egală măsură, o dată cu moartea lui Wundmir, potențial vorbind, murise și „Judex". Refuzul lui „Judex" de a mai colabora cu Wundmir — tot atît de funest prin consecințele sale — ar fi exact ceea ce definisem la începutul discuției noastre drept o „anticrimă perfectă" (care a și anihilat într-un fel consecințele primului act criminal). Ideea de justiție — mai puțin constrînsă de timp și de legi — a găsit astfel alte căi pentru a acționa (poate, prin înseși limitele lui „Judex", care se identificau în acel moment cu limitele actului criminal al lui Wundmir). Anticrima aceasta, oricît ar părea de ciudat, chiar dacă nu ne onorează ca oameni, ne readuce în schimb liniștea unei echități implacabile. Iar cît privește pe Girolamus Granat, reconsiderat azi, va rămîne alături de noi, atît prin realizările sale vitale cît și prin moarte: decizie decisivă, pe cît de tristă, pentru desfășurarea anchetei. Wundmir I sau II (pentru că, lo-

gic vorbind, copia umană a asasinului este în egală măsură un asasin) se va reîntoarce în anonimatul predestinat tuturor celor infirmați de posteritate. Pentru că a ucide înseamnă, mai presus de orice, a te infirma ; a te *interzice* uman. Imperfecțiunea și anormalitatea, biruitoare un moment, nu pot întrerupe drumul ascendent a tot ceea ce, în planul marilor sinteze, definește umanitatea.

cpsf.info

totul pe o singură carte

Apariția neașteptată în birourile serviciului de anchete criminalistice a devotatului meu S.H. 12 produsese o adevărată stupoare.

Ce zi ! Cîte proteste !

Colegii mei — încă mai dăinuia moda anchetelor colective — se așteptaseră, cred, să vadă intrînd un robot, o instalație de înaltă perfecțiune cibernetică, un colos de superconexiuni, în sfîrșit ceva în genul roboților imaginați îndeajuns de naiv pe la sfîrșitul secolului P.N.W., dar în nici un caz... un coleg atît de neajutorat, cum le apărea, poate, în acea primă zi. Pentru că S.H. 12, și o spun cu mîndrie, avea într-adevăr înfățișarea celui mai modest și mai banal dintre salariații posibili ai unui serviciu periferic de administrație.

Figură de anchetator ? Nici un moment !

Jovialitate ? Zîmbet enigmatic ? Privire circumspectă ? Nu, asta nu-l învățasem. În schimb, știa despre colegii mei tot ceea ce știam și eu : preferințe, reacții întrate, cum se spune, „în reflex", automatisme prezente frecvent în limbaj (și în gîndire), orgolii (anchetatorii sînt doar prin excelență orgolioși) și toată suita de „tabieturi" profesionale. Mai mult chiar : S.H. 12, parcurgîndu-le critic lucrările, le cunoștea limitele, descoperind, nu la puțini dintre ei, sisteme de anchetă vechi, rutiniere ; grave anchilozări deductive ; cea mai variată gamă de inerții. Și, ca un bun co-

leg, hotărît să-i ajute, S.H. 12 (dacă era întrebat) le spunea tot ce gîndește... O, cît de rău îmi pare, dragul meu S. H., că nu te-am învățat să ai tact, că n-am încercat să te „umanizez"... Dar m-am îndepărtat, cred, de la subiect.

S.H. 12 (asupra numelui său voi reveni ulterior) produsese o adevărată furtună. Dar o furtună fără voia și în afara lui, deoarece, evitat deseori, informat pe cît posibil greșit, suspectat chiar, solicitat să rezolve cele mai evidente aberații criminalistice, el își vedea totuși de treburi, comunica soluționările optime, ipotezele cele mai probabile și răspundea, la rîndul lui, — ceea ce irita cel mai mult — cu întrebări. Și — vai! — cîte întrebări neplăcute lansa prea tînărul meu S. H.!

Fără să și-o fi propus, S. H. devenise astfel, în numai cîteva zile, o personalitate excesiv disputată și, cu toată discreția pe care o solicitasem colegilor mei, se vorbea despre el mult prea mult în cafenele, pe stradă, acolo unde ca-ntotdeauna știrile, chiar și cele mai exacte, se amplifică, se deformează, creînd un curent de curiozitate exagerată.

Și față de cine? Față de naivul meu S.H. 12.. Naiv, pentru că, în pofida maximei raționalității, el nu avea pe atunci (abia pe urmă i le-am adăugat) dispozitivele minime de protecție împotriva meschinăriei, invidiei și a prejudecăților, mai ales... Să trecem, însă! S.H. 12 înregistra, selecționa, compara, dar nu știa să desfidă, să ridiculizeze conștient anacronismul; și nu știa să rîdă.

Inițialele sale, care, în intenția mea, urmau să particularizeze și să delimiteze acest nou tip de selector (un selector heteroclit, „care se abate de la normele obișnuite; ciudat; bizar; diferit") erau acuzate ca fiind inspirate de numele lui Sherlock Holmes. Ceea ce, atît mie cît și lui S. H. 12, care „studiase" îndeaproape toate lucrările lui Conan Doyle, ni s-a părut aproape... seducător. În fond, ce-ar fi fost, dragul meu S.H. 12, să confirmăm prin succesele

tale această amuzantă ipoteză ? Ne-au bănuit a fi chiar atît de orgolioşi ? Să acoperim prin competenţă... orgoliul !

Şeful meu din perioada aceea, bătrînul Lazaridis, criminalist mai mult decît experimentat, înţelegînd, se pare, dificultăţile prin care trecem (dificultăţi legate, după cum spuneam, de unele imperfecţiuni tehnice ale lui S. H.), ne propuse să plecăm la una dintre cabanele-laborator pe care serviciul nostru le deţinea pe atunci în frumoasa regiune montană A.R.W.-042. Acolo urma, de data aceasta împreună cu S.H., să-i desăvîrşesc selectivitatea autoprogramării, protecţiile şi să elaborez cîteva noi circuite de aşa-numit „sînge rece", „absurd-ilar", „acceptor-tact" de necesitatea cărora bunul meu S. H. 12 nu prea părea convins, dar faţă de care întîmplările care au urmat — şi, în primul rînd, „moartea mea", la care S.H. a fost cît pe ce să asiste — aveau să-i anuleze rezervele.

Pe scurt, am plecat împreună cu S. H. 12 spre cabana-laborator, care ne fusese atît de binevoitor şi exclusiv acordată. Ruta aeriană spre A.R.W.-042, nu prea atrăgătoare pentru S. H., era pentru mine un prilej de nostalgice reverii : renunţasem la vechea mea pasiune pentru călătorii, renunţasem la întreaga poezie a decorului natural, renunţasem la tot ceea ce cîndva se numea „viaţă personală", pentru a crea acest selector heteroclit, acest acuzat descendent al lui Sherlock Holmes, acest robot menit să ne apere împotriva imperfecţiunii umane... N-am învestit oare prea mult ? Nu sînt azi prea bătrîn ? Şi la ce bun tot acest efort de perfecţionare a unui selector care...

Dar S.H. 12 îmi întrerupse raţionamentele (le urmărise oare ?), pentru a mă informa că 5 dintre cei 29 de pasageri ai supersonicului în care călătoream ne-au privit cu o frecvenţă mult superioară mediei de curiozitate legitimă pe care o manifestă, de regulă, între ei chiar şi călătorii unei rute mai puţin obişnuite. Cei 5, pe de altă parte, încercau în mod

evident să-şi disimuleze atenţia pe care ne-o acordau (disimularea, urcînd spre 92 la sută, fiind iarăşi mult peste medie). Unul dintre cei 5 îi supraveghea totodată pe ceilalţi 4, care, între ei — după cum mă convinse S.H., matematic — nu se priviseră decît accidental.

Nu mai încăpea îndoială, eram urmăriţi. Intenţia unei călătorii „incognito" eşuase şi nu-mi rămînea decît să stabilesc mobilul acestei urmăriri. (Lazaridis mă avertizase că noutatea lui S.H. 12 ar putea să intereseze şi să alarmeze chiar anumite servicii străine, dar eu văzusem în cuvintele lui doar una dintre subtilele sale forme de a mă elogia indirect). S.H. 12, între timp, apelînd la circuitele sale de selectare memorialistică, mă anunţă că printre cei 4 urmăritori a recunoscut figura unui delicvent notoriu, recent eliberat din închisoare, şi chipul unui spion despre care se zvonise într-o vreme că s-ar fi sinucis. Ceilalţi 2 nu-i „spuneau" nimic, nu-i mai „văzuse" niciodată (nu existau sub nici o formă în fişierele serviciilor de anchetă), deşi S.H. nu ezită să declare că, fizionomic şi psihologic, unul dintre ei are ceva din tipul „dezaxat", iar celălalt reflectă o gravă stare de nemulţumire faţă de propria persoană. Cel de-al 5-lea încetase să ne mai privească — S.H. 12 emise chiar ipoteza unei simple coincidenţe, probabilă în raport de 39 la sută — deşi mă asigură totuşi, printre altele, că şi pe al 5-lea urmăritor (dacă ne urmărea) l-a mai „văzut" de cel puţin două ori sau că *seamănă* cu o persoană pe care a mai văzut-o de două ori.

Cînd am coborît din supersonic, pe micul aeroport din apropierea cabanei A.R.W.-042, am avut grijă să anunţ prin postul local de radioficare că ziariştii sosiţi pentru conferinţa de presă a anchetatorilor Teo Celan şi S. H. sînt rugaţi să se prezinte în aceeaşi după-amiază în sala de conferinţe a cabanei-laborator.

— E o cursă prea ieftină — îmi comunică telepatic S.H.

— Dar tu însuți mi-ai spus că am de-a face doar cu un delicvent oarecare, cu un tip oarecum „dezaxat"... Ca să nu mai spun că, în felul acesta, vom întreprinde cel puțin o triere. Ai o altă propunere, S.H. ?

— O completare — îmi răspunse el. Treci pe la casa de bilete și reține două locuri pentru cursa de mîine. În felul acesta, știind că mîine plecăm, îi vom obliga să profite de „conferința" de astăzi. Vor încerca să acționeze mai prompt.

Firește, m-am conformat. Nu mică însă mi-a fost surpriza cînd, părăsind casa de bilete, am constatat că S.H. mă pune în situația de a-mi duce eu singur valizele.

— Scuză-mă, te rog — îmi transmise el prin același circuit telepatic, e preferabil să nu fie absolut clar pentru urmăritori cine-i Teo Celan și cine S.H. ; pentru că nu-și vor închipui, sper, că robotul merge cu mîinile în buzunare, în timp ce creatorul său cară cavalerește bagajele.

În după-amiaza aceleiași zile, la orele 17, se prezentară la cabană toți cei 4 urmăritori. Așa cum convenisem cu S.H., nu le-am cerut legitimațiile de ziariști, dar 3 dintre ei ni le prezentară din proprie inițiativă. (După cum mă informă S. H., legitimațiile erau falsificate recent, 2 din cele 3 chiar în dimineața respectivă.) Toți 4 — aparatele de radiografiere ale lui S.H. se dovediră din nou infailibile — erau înarmați cu cîte un revolver. În plus, 2 aveau pulsul simțitor accelerat, unul — normal, în timp ce la al 4-lea — bănuit de noi a fi spion — S.H. 12 nu receptă nici un fel de puls.

E necesar să adaug că S. H. 12 s-a recomandat a fi Teo Celan, eu m-am recomandat drept S. H., ceea ce nu surprinse însă pe nimeni. Delicventul doar — cel considerat de S.H. drept delicvent — [illegible]bură un surîs care nu mi se păru cel mai potrivit pentru situația dată. Dar, în sfîrșit...

În conformitate cu planul stabilit cu S.H. 12, am regretat — cu voce tare, firește — că n-au venit toți ziariștii pe care i-am așteptat la această conferință de presă și apoi, la

fel de ospitalier, m-am oferit să le prezint în amănunțime cabana, astfel încît fiecare dintre ei, „cunoscînd bine topografia (totul pe tonul unei glume) să poată părăsi conferința oricît de urgent și oricît de nevăzut ar dori".

Revenind în sala de conferințe — la A.R.W.-042 întunericul coboară în jurul orelor 17,30 — am aprins candelabrele, i-am invitat pe oaspeți să ia loc în fotolii și să folosească, dacă doresc să înregistreze pe bandă discuțiile, prizele automate de înregistrare, existente la fiecare fotoliu. S.H. (declarat de mine drept Teo Celan) intervenei însă, scuzîndu-se că prizele, neverificate de mult, prezintă o defecțiune ; simpla apăsare pe butonul înregistrator ar provoca un scurtcircuit general, ceea ce ne-ar obliga — sugeră el — să continuăm discuția pe întuneric.

— Asta n-ar fi grav, ripostai eu, tot în glumă ; pervazul ferestrelor este fosforescent, tocul ușilor la fel, așa că cei care vor dori să părăsească sala de conferințe vor găsi un prilej și o modalitate excelentă.

În timp ce le ofeream „ziariștilor" o băutură răcoritoare, S.H. 12 reintră în fugă în sală, anunțînd public că de la Centru ni se cere să anulăm conferința și să ne întoarcem cu primul supersonic, respectiv cel care avea plecarea peste 11 minute.

Dar abia își termină S.H. comunicarea că un scurtcircuit general ne lăsă în întunericul cel mai desăvîrșit. S-au auzit aproape simultan o împușcătură, un țipăt, un zgomot, ca cel provocat de un corp care se prăbușește ; la cîteva fracțiuni de secundă, zgomotul, cu o anumită rezonanță metalică, pe care-l determină aruncarea unei arme. În continuare, două zgomote similare — deci ale altor două arme aruncate ; într-un tîrziu, al patrulea zgomot, produs tot de o armă, considerată ca și-n cazurile anterioare, probabil, un periculos corp delict, și, pentru a spori și mai mult confuzia,

un al cincilea zgomot: de armă aruncată, consecutiv, pe podea.

Abia atunci S.H. a reaprins lumina, iar eu m-am aplecat să ridic cele cinci revolvere. Nimeni nu era rănit, iar cei patru așa-zişi ziariști se priveau uimiți, neînțelegînd încă foarte clar ce se întîmplase.

S.H. verifică între timp circuitele de priză ale fotoliilor — cei patru au fost invitați să rămînă în tot acest timp la locurile lor—, iar eu, simultan — dacă revolverele aruncate pe jos prezintă sau nu vreo amprentă. Însumînd observațiile mele și ale lui S.H., am putut stabili următoarele:

Spionul și delicventul au apăsat aproape simultan pe butoanele care puteau provoca scurtcircuitul.

Al 3-lea, cel care nu arătase legitimația de ziarist și care avea pulsul normal, a apăsat pe butonul de scurtcircuit după ce acesta se produsese. Deci ipoteza unei corelări arbitrare (ilogice) între intenție și acțiune se confirma, atestînd totodată și ipoteza inițială a lui S.H. în privința unei anumite „dezaxări" cerebralo-nervoase a celui în cauză.

Al 4-lea, cel mai speriat dintre toți, înspăimîntat și de întîmplarea la care asistase, a fost singurul care a încercat să fugă; fotoliul „magneto-uman" îl reținuse însă la timp. Al 4-lea nu apăsase, precizez, pe butonul de scurtcircuit.

Amprente nu prezentau decît 2 revolvere: revolverul celui care părea „dezaxat" și cel al delicventului. Din nici o armă — mă refer la armele celor 4 — nu lipsea nici un glonte.

Spionul a fost singurul care a încercat să se răsucească în fotoliu, pe întuneric, astfel încît să poată trage în adevăratul S.H. 12, în arma lui existînd cartușe speciale, de o mare forță explozivă.

Am uitat să adaug că scurtcircuitul n-a fost produs, evident, de nici unul dintre cei 4. Butoanele de care am amintit nu „fixau" decît timpul cînd cei vizați de noi ar fi vrut

să-l provoace ; scurtcircuitul a fost „determinat" în realitate de S.H. 12, după cum cel care a tras, în întuneric, fără țintă, am fost eu. Or, trăgînd, i-am convins pe cei 4 că nu mai au nici un motiv să tragă, iar în clipa în care am aruncat revolverul — după ce am simulat prăbușirea — le-am sugerat, indirect (eu pentru ei fiind uciși) să procedeze la fel. Ceea ce au și făcut. Dezarmați fiind și ținuți ferm în fotolii, i-am lăsat lui S.H. plăcerea de a le comunica rezultatele anchetei noastre :

„Cu excepția spionului — cel fără puls — care primise însărcinarea să-l distrugă pe S.H., ceilalți trei intenționau strict uciderea lui Teo Celan.

Judecînd după greutatea corporală a spionului — își continuă S.H. expunerea — el este doar o „copie mecanică" a unui spion dispărut, unul dintre primele modele de „roboți-asasini" cărora, comunicîndu-li-se exact figura și datele victimei, acționează apoi, împotriva ei, într-un moment optim din punct de vedere al celui care le-a „cerut" crima. Orientîndu-se automat și detectîndu-și victima chiar și pe întuneric, cu raze infraroșii, acest tip de robot, dotat cu un selector de tip „opțiune-renunțare", n-a mai tras din clipa în care s-a auzit împușcătura, pentru că zgomotul însuși i-a blocat circuitul de acționare. El nu a aruncat arma din mînă, cum au făcut ceilalți 3 ; el a lăsat-o pur și simplu să cadă, deoarece din punctul lui de vedere nu mai avea nevoie de armă. Căderea — declanșarea mîinii mecanice — s-a produs practic după 4 secunde (ultima armă căzută a fost a spionului-robot).

Împușcarea lui Teo Celan, sarcină mult mai dificilă, a fost încredințată, pentru mai multă siguranță, celorlalți 3 asasini potențiali, care, după toate aparențele, nu se cunoșteau între ei.

Delicventul, interesat direct în crimă (ulterior s-a constatat că S. H. tocmai începuse o anchetă care, într-adevăr,

ar fi dus la arestarea lui) a încercat să producă scurtcircuitul, dar a avut surpriza că altcineva a tras cu cîteva zecimi de secundă înaintea lui. În această situație a hotărît să arunce revolverul, lăsînd amprente cît mai vizibile pentru ca, în final, constatîndu-se că din arma lui nu lipsește nici un glonte, să fie considerat, cu evidență, nevinovat. Și-a dat seama de cursă după reaprinderea luminii, dar fotoliul nu-i mai îngăduia să-și reia arma.

Tipul puțin „dezaxat" a uitat pur și simplu să acționeze butonul de scurtcircuit, a scos arma și, auzind împușcătura, a fost convins că a tras involuntar... Dezaxat fiind, nu și-a luat nici o măsură de prudență în privința amprentelor. A aruncat arma dintr-o anume contagiune docilă, ca la organele care se îmbolnăvesc prin „simpatie".

Cel de-al 4-lea, tipul speriat, n-a apăsat nici el pe butonul de scurtcircuit, de teamă ; n-a înțeles nici cine și nici în cine s-a tras ; spaima și prudența l-au învățat să scoată revolverul din buzunar, învelit în batistă și să-l arunce.

Ar rămîne de stabilit — mai adaugă S.H. 12 — cine a programat spionul-robot, cine l-a anunțat pe delicvent că Teo Celan a preluat amintita anchetă și, în sfîrșit, cum și de ce au acționat ceilalți 2".

Am făcut un mic semn lui S.H., acesta a întrerupt pentru o fracțiune de secundă forța de reținere a fotoliilor și mai căpătarăm astfel încă două răspunsuri :

Cel de-al 3-lea „ziarist", tipul bănuit de noi a fi „dezaxat", își confirmă singur fobia : scoase un cuțit și voi să se repeadă spre mine. Fotoliul îl prinse însă din nou, așa că nu-i rămase decît să-și exprime „verbal" furia și nebunia : „Voi distruge toți roboții ! Pe toți ! Îi voi distruge... Îi voi..."

Cel de-al 4-lea îmi oferi o scrisoare-confesiune, care nu făcu decît să-mi confirme drama unui om slab, descumpănit, ratat, ajuns la discreția șantajelor.

Spionul și delicventul, conștienți că pierduseră partida, nu mai schițară nici un gest.

— Și ultima problemă — rezumă încă o dată situația S.H. — cine a știut de existența acestui nebun ? Cine l-a eliberat ? Cîne i-a dat o armă și l-a trimis spre noi ? Și cine l-a șantajat pe acest nenorocit ?

— Nu te mai obosi, S.H. ! Aflînd de nereușita acestei tentative de asasinat și înțelegînd prea bine că memoria spionului, cît și declarațiile celorlalți 3 ne vor furniza suficiente date pentru a conchide asupra persoanei sale, cred că „asasinul-organizator" ne va scuti el însuși de orice anchete suplimentare.

Comunicarăm la Centru capturarea celor 4 asasini potențiali, iar după cîteva ore primirăm, o dată cu felicitările de rigoare, vestea că bătrînul meu șef, Lazaridis, bolnav, probabil, de o boală incurabilă, s-a sinucis...

— Și cînd te gîndești cu cîtă bunăvoință ne-a trimis la această cabană-laborator, remarcai eu.

— Da, spuse și S.H., acum încep să fiu și eu convins că pe cel de-al cincilea urmăritor, din avion, nu-l văzusem într-adevăr decît de două ori. Dar nu înțeleg totuși de ce s-a sinucis ? De ce n-a continuat lupta ?

— Și-o fi dat seama, dragă S.H., că, acolo unde ești tu, el, Lazaridis, a devenit inutil.

— Înseamnă că dumneata îl bănuiai de mult ? !

— Sigur că da, S.H. ! De asta l-am și anunțat ieri că, pentru a-ți perfecționa virtuțile tale criminalistice, te-am programat să revezi toate dosarele-anchete pe care el personal le „rezolvase" de-a lungul anilor. Cercetîndu-le, vom înțelege, de altfel, de ce pentru acest bătrîn „criminalist" nu mai existau decît două variante : ori dispăream noi, ori dispărea el...

A jucat totul pe o carte ; și a pierdut.

Arheo Vlastia

Într-una dintre primele zile albastre ale anului 197-R.N., miercuri 26 aprilie după vechiul calendar gregorian, postul de radio pirat „OMNIA" se interferă pe lungimile de undă ale posturilor oficiale, de îndreptățită tradiție, pentru a transmite binevoitorilor săi ascultători „o primăvară plăcută". Cea de a treia zi albastră a anotimpului *LOVE*, poate nu-i inutil s-o spunem, era considerată de adepții calendarului biologic — astăzi unanim acceptat — drept începutul primăverii psihice. Pe atunci însă, cel puțin două treimi dintre ascultători n-au văzut în amintita urare decît preludiul, la fel de conformist în esență, al unui nou serial radio pentru incurabilii adolescenți întru dragoste. Se înșelau, se înțelege, deși a doua zi, exact la aceeași oră, emisiunea avea să fie reluată... și nu fără deliciile unui veritabil serial imprevizibil ca desfășurare.

Ziarele cu milioane de exemplare tiraj din marile metropole publicară și ele, încă în aceeași zi, informări riguroase privind apariția, programul și orele de emisie ale noului post. Abia pe urmă, practic mult prea tîrziu, avea să se afle că toate aceste informări fuseseră introduse în ziare — chiar în pagina întîi — mult după ce tehnoredactarea lor fusese încheiată. Deci exact în cele 45 de secunde care separau în timp închiderea formală a ediției de retransmiterea lor în eter (și secundele în anotimpul *LOVE* erau de

două ori mai scurte decît în oricare altă perioadă a anului !).

Oficialităţile, justificat alarmate, declanşară imediat o anchetă care avea să angajeze, în mai puţin de 24 de ore, cîteva milioane de entităţi selective. (Un obişnuit agent informator, cu experienţă medie, era cotat în noul sistem de evaluare a capacităţii criminalistice în jurul a 0,7 — 0,8 entităţi-etalon, diferenţa de valoare selectivă fiind compensată de regulă printr-un indice de 1,2—1,3 la norma de obedienţă.) Nu trebuie să mai demonstrăm, cred, că ne aflam în faţa unei veritabile desfăşurări de forţe.

Eşecul investigaţiei a fost însă total. Postul de radio „OMNIA" funcţiona simultan pe absolut toate lungimile de undă posibile, iar localizarea emiţătoarelor — operaţie clasică în depistarea unor posturi-pirat — în cazul dat se dovedi irealizabilă. Emiţătoarele plasate (probabil) la bordul unor sateliţi de o construcţie cu totul specială îşi schimbau coordonatele cu o viteză care, tehnic vorbind, ridiculiza aparatajul de urmărire a entităţilor specializate în detectare rapidă. (S-au înregistrat, de altfel, pentru a preciza dimensiunile exacte ale acestui moment de derută, aproximativ 25.000 de demisii într-o singură zi, ceea ce, chiar la gradul superior de orgoliu al acestor entităţi, trebuie considerat a fi un eveniment şi o cifră record. Pilulele de antiorgoliu aveau să fie introduse după vreo nouă ani.)

Alarma avea să crească totuşi în intensitate — iar pentru marele public în spectaculos — o dată cu emisiunea nr. 4 a postului, în care se explica pentru prima oară menirea principală a acestor emisii-pirat. Şi anume : deconspirarea absolut publică şi efectiv totală a celor mai importante acţiuni, investigaţii, concluzionări, date statistice, prospectivări, ipoteze, intenţii conceptuale etc. deţinute pînă în acel moment, în exclusivitate, în faimoasele seifuri cenuşii ale Centrului de Investigare şi Stocaj Informaţional — C.I.S.I. —

creat la cererea și cu finanțarea expresă a unui mare număr de institute specializate.

Emisiunile 5-6-7 — „OMNIA" transmitea 7 programe pe zi — au constituit (trecerea timpului ne îngăduie această apreciere) un veritabil regal informațional. Explicitările gratuite, tributare de obicei suficienței, cît și nuanțele cenușii, griurile fără contur în stare să desfigureze imaginea — în condițiile recepționării acelorași emisii pe canalele de televiziune — deveniră un fel de accident cu o probabilitate de unu la un milion. Urmărirea video se dovedi preferențială ; și — trebuie să o spunem — informațiile, printr-o inspirată selecție a pandantului coloristic, se constituiau, în limitele ecranului, în veritabile realizări picturale. Acompaniamentul melodic deschidea porțile unor foarte diverse distilări emotive. În felul acesta, noutatea unor informații greu de perceput din cauza gradului lor avansat de tehnicitate percuta înțelegerea nespecialistului prin intermediul emoției artistice sau al raționamentului adiacent. Numărul ascultătorilor, stabilit pe baza variației cîmpului cerebral, măsurat înainte și în timpul emisiei, depășea cu mult previziunile oficiale. Informatori obiectivi, de recunoscută competență semnalară în repetate rînduri crearea unei zone de interes atingînd tensiuni de mii de albertini (unitate post-einsteiniană) și a unei efervescențe spirituale extinsă mult spre roșu (într-o expansiune similară expansiunii galactice). Știrile despre imunizarea totală antivirotică, bunăoară, ca și cele privind înregistrarea cunoștințelor de specialitate direct pe circumvoluțiunile preșcolarilor, provocară, sub impulsul totalei deconspirări, veritabile confruntări de opinii. Se puse în discuție însuși principiul selecției naturale prin intermediul acțiunii virotice, se pledă pentru eficiența exercițiului de instruire prenatal, definitor pentru personalitatea individului și se organizară, în sfîrșit, veritabile acțiuni de susținere și, respectiv, de protest împotriva acestor idei. Desfășurarea

vieții familiare sub controlul stimulativ al unui calculator — „secunda mater" — întîmpină o dezaprobare atît de unanimă, încît autorii proiectului renunțară să-l mai susțină în fața opiniei publice. Ingineri care se aplatizaseră profesional începură din nou să revendice un plasament creator. Oficiul ideilor publice înregistră numai în cîteva zile milioane de noi propuneri. Se publică un manifest împotriva strîmtelor galerii ale superspecializării, viața redeveni trepidantă, căsătoriile — o selecție ideatică ; iubirea reînflori. Un soi de nou romantism cuceri tineretul. O tînără compozitoare lansă un imn „OMNIA", iar numărul poeților ajunse din nou din urmă numărul calculatoarelor (a fi poet în condițiile anului 197-R.N., indiferent de profesie, însemna : a *excela*... poetic).

*

Trecuseră cîteva zile de la apariția postului „OMNIA", dar nimeni n-ar fi putut să admită că urmările imprevizibile ale emisiunilor ar fi fost și scopul lor real. Investițiile (fără exagerare uriașe) pe care le implica funcționarea acestui post — obținerea, trierea și selectarea informației, ca să nu mai vorbim de retransmiterea ei în eter — presupuneau o finanțare neîntreruptă din partea unor mari interesați departe de tipul fizionomic „Mecena". „OMNIA" nu încasa abonamente, nu avea susținători și nu era la adăpostul legii. Auto-protecția (evitarea contramăsurilor oficiale) însuma la rîndul ei costuri nu mai puțin uriașe. Or, în acest caz, cine subvenționa „OMNIA" ? Care era mobilul real al acestei totale deconspirări ? Cine era beneficiarul final al tuturor informațiilor care, părăsind sertarele cenușii ale Centrului de Investigații și Stocaj, puteau fi oriunde și oricum folosite ?

*

Directorul Centrului — celebrul Arheo Vlastia — preluă încă din prima zi conducerea tuturor contramăsurilor de apărare a tezaurului cenuşiu al C.I.S.I.-ului, operaţiune supranumită în toate documentele criminalistice ale epocii contraatacul „A.O." (ceea ce nu însemna însă „ANTI-OMNIA" cum ar fi fost poate de presupus, ci, „ALERTA de gradul O", situaţie care justifica, o dată cu promulgarea ei, folosirea oricăror mijloace de intervenţie, iar lui Arheo Vlastia — ca organizator al acţiunii — îi conferea puteri discreţionare. (Elementul acesta se cere neapărat reţinut în interpretarea evenimentelor care aveau să urmeze şi în considerarea rolului jucat de iniţiatorul moral al acestei contraacţiuni).

Spirit clarvăzător şi cavaler al replicii loiale — cel puţin aşa îl cunoscuse semnatarul acestor rînduri în tinereţea sa — Vlastia avea toate atuurile unei intervenţii spectaculoase, prompte şi, ceea ce era decisiv, siguranţa omului care nu pierduse încă nici o partidă. De altfel, la sugestia sa, obiectivul principal al acţiunii „A.O." a încetat să se mai identifice cu limitarea şi distrugerea postului de emisie „OMNIA". Ideea fundamentală a contraatacului o constituia detectarea mijloacelor şi căilor prin care „OMNIA" îşi obţinea informaţiile aproape simultan cu marile calculatoare ale C.I.S.I.-ului. Şi nu întîmplător : „OMNIA" — fapt evident pentru un specialist de talia lui Arheo Vlastia — nu putea să-şi obţină informaţiile pe temeiul unor investigaţii proprii, independente. Ar fi însemnat să aibă la dispoziţia sa un al doilea centru, cîteva zeci de mii de calculatoare, cîteva sute de mii de circuite informaţionale în dublu sens, cîteva milioane de entităţi selective. Ceea ce, exceptînd din nou imensele fonduri băneşti, ar fi presupus o organizare prelungită în timp şi imposibil de efectuat practic în condiţii de clandestinitate. Singura ipoteză plauzibilă — şi ana-

liza programelor venea să o confirme — era deconspirarea informațiilor C.I.S.I. cu concursul, dacă nu chiar din inițiativa unui grup din interiorul C.I.S.I.-ului. „Cineva" sau „ceva", asemeni unui informator cu dublu rol din perioada de mult depășită a spionajului militar și cu eficiența unei adevărate oglinzi reflectorizante, comunica în afară unui releu intermediar sintezele informative ale Centrului. De aici pornind: a întrerupe activitatea postului „OMNIA" însemna înainte de toate întreruperea acestei activități (conștiente sau accidentale) de deconspirare. (Arheo Vlastia, după cum se va vedea ulterior, manifesta o adevărată repulsie față de termenul consacrat în criminalistică de „spionaj tehnic").

*

În mai puțin de cîteva zile de la declanșarea operației „A. O." serviciul de suspicionare totală, automată a întregului personal de concepție, sinteză și control C.I.S.I. comunică primele concedieri preventive. Cei rămași în funcțiuni erau invitați să răspundă periodic unor teste-fulger, organizate de marile ordinatoare antifurt ale Centrului. Surprinderea în flagrant psihic a celor bănuiți de opinii fluctuante și a celor cu un grad incert de conștiință a fost încredințată unor foto-modele neuronale de maximă perspicacitate anchetativă. Calculatoarele Centrului au trecut și ele, rînd pe rînd, printr-o operație de dezintoxicare a circuitelor de programare, reținîndu-se ipoteza că sub impulsul unor programări exterioare dominante acestei circuite ar fi putut evolua spre o anume unilateralitate selectivă sau spre autonomie. Specialiștii Centrului modificară totodată sistemele de răspuns tehnic ale ordinatoarelor, pentru a exclude posibilitatea ca o serie de ordinatoare identice, de la mare distanță, să înregistreze prin „simpatie"

— un mod curent de copiere telepatică — răspunsurile secrete ale Centrului la o problemă sau alta. Cîmpul izolant de anticomunicare cu exteriorul care înconjura Centrul — acesta fiind un veritabil oraș cu cîteva milioane de locuitori — își spori tensiunea de reținere a particulelor mobile și a undelor de orice natură fizică, pînă la crearea unei zone de stagnanță totală. E de la sine înțeles că accesul din și spre Centru nu era îngăduit decît cu permisiunea specială a lui Arheo Vlastia.

Cele mai strălucite entități criminalistice se constituiră simultan într-un organism cu inervație reciproc creatoare și cu interconexiuni sugestionale.

*

...Și totuși, emisiunile postului „OMNIA" continuau să se desfășoare netulburat. Ba mai mult, fiecare nouă măsură de limitare a deconspirării era anunțată și comentată pe larg de crainicii criminaliști ai postului. Ridicolul depăși însă orice limită, atunci cînd „OMNIA" se angajă să ofere ea însăși unele sugestii concrete pentru buna desfășurare a contraacțiunii „A.O.". Propuse înlocuirea unor eminențe îndoielnice, recomandă promovarea unor tineri de indiscutabil talent, combătu ideea dăunătoare a suspicionării permanente și se declară profund surprins de faptul că, în comandamentul „A.O." nu a fost inclus și semnatarul acestor rînduri — iertați-mi aparenta lipsă de modestie, e vorba de un citat — „vechiul criminalist cu apreciabile state de serviciu, dl. Teo Celan". Și în continuare, după o caracterizare copiată *ad literam* din Marea Enciclopedie Criminalistică (reiau citatul) : „Să presupunem oare că domnul Arheo Vlastia nu este chiar atît de interesat în rememorarea publică a acelui moment de început al carierei sale, cînd împreună cu domnul Teo Celan puseseră bazele

primului birou de investigații automate VLASTIA — CELAN ? De ce să fim orgolioși, domnule Vlastia ? Și de ce să limitați posibilitățile de acțiune anchetativă ale frontului general „ANTI-OMNIA" prin neantrenarea în investigații a cunoscutului colaborator al lui Teo Celan, apreciatul S.H. ?"

*

Aflat în fața postului de radio-recepție și surprins de desfășurarea evenimentelor — cum nu mi s-a mai întîmplat de mai bine de douăzeci de ani, — am încercat totuși, trebuie să recunosc, o satisfacție neașteptată. După un lung șir de ani în care fusesem aproape cu totul uitat, un post de radio — nu se știe de cine condus și în numele căror interese — mă elogia. S.H. părea și el súrprins și totodată amuzat.

— După cum vezi, dragă S.H., am devenit două personaje citate de specialiștii în criminalistică ai postului pirat „OMNIA". Se pare însă că au omis că dumneata nu ești înzestrat cu un circuit de orgoliu.

— A fost, cred, prima lor eroare... îmi răspunse S.H.

— Și prima lor greșeală psihologică. Nu m-ar surprinde ca domnul Arheo Vlastia — contrar previziunilor „OMNIEI" — să dea curs favorabil sugestiei privind colaborarea cu noi.

*

Revenind la operația „A.O." și la elasticitatea remarcabilă cu care era inițiat și condus contraatacul C.I.S.I., va trebui să recunoaștem aici, înainte de toate, meritele lui Arheo Vlastia care, în pofida celor cincisprezece-douăzeci de ani de funcții oficiale, nu pierduse nimic din intuiția și rigorile unui excelent anchetator.

Nereușind să afle direct cine deconspiră secretele Centrului, Vlastia organiză o întreagă rețea de urmărire a tuturor celor care ar fi putut eventual beneficia de această deconspirare. Institutele neafiliate la C.I.S.I. au devenit astfel obiectul unor supravegheri insistente, după cum o serie de sateliți Interpol, lansați încă în prima zi a contraacțiunii, urmăreau de la înălțimea unor orbite extraterestre eventualele extinderi și transformări ale marilor sindromuri industriale.

Anchetatorii nu excludeau, se pare, nici existența unui maniac ajuns în fruntea unui organism tehnico-științific sau a unei societăți iluministe de inspirație aterestră. Dar în absolut toate cazurile, problema finanțării nu putea fi evitată. Cineva oferise „OMNIEI" posibilitatea de lansare a unor sateliți de radio-comunicație și cineva — mai ales — organizase o rețea ireproșabilă de deconspirare, transmitere și, în paralel, de urmărire a reacției publice. Iar opinia publică, informată plenar, se manifesta tot mai mult ca o a treia forță, aliată declarat „OMNIEI". Pe nisipul suficienței și al indiferenței, impulsionată de miile de deconspirări reapăruse floarea curiozității.

*

După șaptezeci și patru de zile de investigații sterile, Arheo Vlastia organiză un colocviu internațional „A.O.", la care, alături de cei mai reputați criminaliști, a avut onoarea să fie invitat (într-un fel la sugestia postului „OMNIA") și autorul acestei relatări. Stenogramele colocviului atestă de altfel existența unei intervenții Teo Celan de circa 6 minute, după cum pe planul de situație al sălii un „X" roșu, în primul rînd al balconului, indică locul rezervat de organizatori domnului S.H. Dar, în sfîrșit, toate acestea sînt simple amănunte.

Colocviul își desfășură lucrările timp de cîteva zile, cu ușile închise, măsură absolut gratuită deoarece — spre disperarea organizatorilor, ridiculizînd din nou toate măsurile de precauție — intervențiile celor prezenți au fost preluate în direct de către tehnicienii și aparatele invizibile ale postului „OMNIA".

Colocviul se dovedi totuși util, iar pentru Vlastia — discreditat oarecum de insuccesul contraatacului — un mod de a demonstra instituțiilor specializate care finanțau activitatea C.I.S.I. că nimeni n-ar fi putut să realizeze, în locul lui și în situația dată, mai mult.

Locves, un criminalist scandinav, propuse comunicarea periodică spre Centru a unor informații eronate. Reluate de către „OMNIA", ele ar fi condus într-o anumită măsură la discreditarea postului, lipsit, după cum se părea, de un aparat critic în stare să discearnă calitatea informațiilor. Transmiterea unor informații eronate ar fi putut totodată să pună în evidență verigile tehnice cele mai frecvent antrenate în deconspirare.

Armonius, un teoretician surprinzător de tînăr, lansă ipoteza unor legături telepatice, inconștiente, între entitățile cele mai de încredere ale C.I.S.I.-ului și un mediu acceptor al postului pirat.

Kaltsehr, un expert în sondajele publice, riscă ipoteza unei mișcări provocatoare menită să tulbure organizarea socială existentă. După același Kaltsehr, o activitate prelungită a postului pirat ar fi putut conduce la o situație în care, ulterior, deconspirarea ar fi devenit o necesitate, iar comunicarea publică a tuturor informațiilor C.I.S.I. — obiectul unei legiferări.

Personal, înclinat spre soluționările foarte concrete, am propus studierea atentă, statistică, a programelor „OMNIA". După observațiile mele, postul amintit selecționa totuși informațiile deconspirate. Or, după mine, criteriile și

particularităţile selecţiei ne-ar fi putut vorbi cel mai exact despre organizatori, beneficiari şi intenţii. Pe de altă parte, S.H., solicitat şi recomandat de mine, puse la dispoziţia celor prezenţi cîteva statistici mai mult decît semnificative. Astfel, după cum menţionă S.H., sub impulsul avalanşei informaţionale declanşată prin intermediul postului „OMNIA", cota de participare a individului mediu la viaţa spirituală a colectivităţii crescuse în 74 de zile cu 11 procente ; interesul pentru eveniment, tradus într-o resuscitare vitală, spori rezistenţa organismelor umane la îmbolnăviri cu 18 la sută ; şi, în sfîrşit, concluzionare deosebit de semnificativă : în cele 74 de zile nu avusese loc nici un act criminal premeditat. Elementele turbulente, înclinate spre acte antisociale, fuseseră antrenate spre alte activităţi, în aceeaşi perioadă, într-un raport de 72 la sută. În încheierea comunicării sale, S.H. îşi exprimă convingerea că din cei 321 de participanţi la colocviu, cel puţin unul este angajat în coordonarea operaţiei „OMNIA" (sau cel puţin unul manifestă o simpatie activă faţă de consecinţele operaţiei „OMNIA".) Dacă cei prezenţi, considerînd această jignire colectivă drept o ipoteză de lucru, ar admite să treacă prin faţa unui detector radio-neuronal, problema „OMNIA" ar fi putut găsi o rezolvare, după părerea sa, încă înainte de terminarea colocviului.

*

Propunerea lui S.H., inadmisibil de simplă, aproape anumană, declanşă o adevărată furtună de proteste. Din biroul lui Vlastia, care ne invitase la el pentru unele concretizări procedurale, spectacolul acesta — urmărit prin intermediul unui canal video — ni se păru apocaliptic. Fiecare participant, speriat dintr-un motiv sau altul de expertiza neuronală, căuta să cîştige timp, să amîne radiografierea activităţii sale psihice, pentru că de respins, totodată, nimeni

nu îndrăznea. Armonius îl acuză pe Locves de oportunism ; Koltsehr se închise într-o tăcere melancolică, alți trei participanți considerară că singurul reprezentant posibil al „OMNIEI" ar fi cel mult inițiatorul propunerii.) În cele din urmă, prin vot secret, se admise controlul radio-neuronal. Dar în același moment, o explozie puternică transformă sala în care se desfășura colocviul criminaliștilor într-un morman de dărîmături. 16 morți, 82 de răniți. Ideea controlului radio-neuronal în acest nou context nu-și mai găsea justificarea. Afectat de atentat, Vlastia păru să fi uitat de prezența noastră în birou. Într-un anumit sens, invitația sa ne pusese la adăpost.

— Ai fi bănuit explozia, Vlastia ?

— Am considerat-o posibilă, dar nu aș fi putut presupune că nu mă voi afla — sau nu ne vom afla — printre dărîmături.

Dar nu era cazul, firește, să-i mulțumim și nici să ne felicităm.

*

— Aș dori foarte mult să conlucrăm — spuse Vlastia. Vă pun la dispoziție toate posibilitățile Centrului. Nu cred că instituțiile care ne finanțează vor mai tolera multă vreme existența atît de ultragiantă a „OMNIEI" și, implicit, nici pe cea atît de compromisă a Centrului. Și poate că nu fără un anume temei : Centrul C.I.S.I., indirect, e sursa lor de informație. Astfel că, desființînd Centrul, va dispare și „OMNIA"... Mă întreb dacă nu cumva acesta e drumul care ne va duce la reînființarea vechiului nostru birou „Vlastia-Celan".

Nu i-am răspuns imediat. Știam amîndoi, cît se poate de bine, că vremea micilor birouri individuale trecuse. Dar știam tot atît de bine că valorile reale apar și se dezvoltă mai greu în interiorul unui asemenea dinosaur uriaș cum

era Centrul de investigare. Prea multe dependențe, prea multă tehnică, prea puțin răgaz pentru meditație și solitudine. Vlastia, reputatul conducător al C.I.S.I.-ului, nu ar fi devenit figura marcantă a investigației moderne, urcînd răbdător treaptă cu treaptă ierarhia profesională. Geniul său izbucnise meteoric, acolo, într-o noapte de concentrare febrilă, în micul birou „Vlastia-Celan". Privindu-l, mă bucuram să constat că experiența, profesia, vîrsta — și deziluziile chiar — ne fac mai înțelepți, poate, dar nu mai puțin sentimentali decît am fost cîndva. Mascăm mai bine — ține de experiență —, ne cenzurăm mai adînc (devenim mai circumspecți), ne înverșunăm împotriva oricăror răbufniri afective, opiniile ni se modifică dar noi înșine, firea, datele structurale... „Nu ! Altceva cred că voiam să remarci, S.H. : Vlastia fusese prietenul meu... Îmbătrînise și Vlastia."

— E numai obosit — îmi comunică telepatic S.H. Are fizionomia și reacțiile unui om care n-a dormit 36 de ore.

— A împlinit 52 de ani, dragul meu ! Și a asistat la un atentat care putea să-l coste chiar viața.

— De 35 de ore și 20 de minute nu a închis un ochi — perseveră S.H. Indicele de congestionare al cristalinului și cel de dilatare al irisului... Urmară cîteva cifre precise. Și, în continuare : La atentat nici măcar n-a tresărit real.

Va să zică așa, Vlastia... Ai început să nu dormi ! Nu mai tresari cînd explodează bombe...

*

Pregătit pentru reîntîlnirea cu Vlastia, am scos din portvizit o veche fotografie : noi doi în ziua terminării primei noastre anchete. S.H. schiță un surîs — oh, doamne, cum de l-am putut reprograma să fie atît de sceptic ! — iar eu mă pomenii explicîndu-i lui S.H. că Vlastia și cu mine am fost cîndva prieteni... Și biroul nostru se bucurase pe atunci de un frumos renume...

— Cred că Vlastia e un bun psiholog — mă întrerupse S.H. Observ pe fața lui o anumită destindere.

— Mult mai simplu, S.H. Se bucură și el de firea noastră; datele structurale, nebunia și spaimele, cîte am avut la început, tot atîtea ducem întreaga viață cu noi...

Apoi, am scos la iveală un bilețel, ultimul bilețel pe care mi-l trimisese Arheo Vlastia în preziua retragerii sale definitive din criminalistică: „Enigmele, dragă Teo, pînă și ele, au devenit plicticoase. Marii infractori au murit. Inventivitatea celor rămași în viață vizează doar interesul, nu arta... Nici contrainfractorii altruist de dementi nu mai au astăzi haz... Sînt speriați și decad. Iar viața, așezîndu-ne pe amîndoi de aceeași parte a baricadei, le-a răpit și ultima șansă. Dacă ai nevoie de mine, vreodată..."

— Și după douăzeci și unu de ani, Vlastia — tu înțelegi, S.H.? — el a avut nevoie...

— De ce abia acum? păru să întrebe S.H.

— Pentru că n-am dormit de 36 de ore! interveni Vlastia, pe neașteptate, în dialogul nostru tacit. Pentru că am uitat să tresar la explozia bombei — ceea ce lui Arheo Vlastia nu i s-ar fi întîmplat altă dată, măcar din conformism... Și chiar dacă azi, în realitate, nu mai tresar la nimic...

— ...Deci ne-ai urmărit, dragă Vlastia, absolut toate reflecțiile — constatai cu totală gratuitate.

— Dar evident — recunoscu Vlastia. Conduc, în fond, cel mai mare Centru de Investigare și Stocare Informațională. Or, dacă gîndurile oamenilor i-ar rămîne necunoscute, mă întreb dacă un asemenea Centru s-ar mai justifica? Iar dacă gîndurile acelorași oameni nu s-ar împrospăta și înălța zi de zi — indiferent pe ce căi — și dacă n-ar deveni mai avide de viață, am ajunge să investigăm numai plictisul, nemișcarea, suficiența... Dar tu înțelegi toate acestea și singur, dragă Teo Celan!

*

Vlastia ne puse în față ultimul buletin de informări al C.I.S.I.-ului, aprinse un teleinformator — peste cîteva minute urma să înceapă o nouă emisiune în culori de pe satelitul de telecomunicații pirat și — invitîndu-ne să confruntăm buletinele C.I.S.I. cu cele ale postului „OMNIA" — se pregăti să ne părăsească.

— Spune-mi, te rog Vlastia, crezi că atentatul a fost retransmis și el în direct ?

— Mă îndoiesc — îmi răspunse el. I-ar fi discreditat. Îi bănuiești, totuși, de a fi avut vreun amestec ?

— Exclus ! Unul dintre participanți, speriat de ceea ce s-ar fi aflat despre sine, a aruncat sala în aer. „OMNIA" e cu totul în afară, deși — Vlastia avu o ezitare — n-ar fi putut exclude suspiciunea.

— Crezi că în următoarea ediție a ziarelor — am mai întrebat eu — va apare ceva ?

Vlastia reveni lîngă panoul de informare vizuală.

— Să cercetăm.

Pe un ecran de dimensiunile clasice ale ziarelor de odinioară se perindară rînd pe rînd primele pagini ale marilor cotidiene. Atentatul era menționat peste tot cu majuscule.

— Și nu l-am putea elimina din ziare ? am sugerat eu. Cel puțin pentru o zi...

— Te bănuiam mai subtil, dragă Teo... Dar am să-ți fac pe plac ; mai avem 11 secunde.

Vlastia retrase toate informațiile despre atentat, le înlocui cu altele fără semnificație și reveni spre noi :

— Mai aveți întrebări ? Puteți expedia ziarele în eter ?

S.H. se apropiase în vremea aceasta de un ecran pigmentat de îndepărtate străluciri stelare. Interesat, l-am urmat.

— Văd că ți-ai adus cerul pînă și aici în mijlocul acestor zeci de aparate care știu să unească, să preschimbe, să

aleagă, dar nu pot ști niciodată ce numără. Mai ai timp, Vlastia, să te uiți la cer ?

— Seară de seară, Teo. Și dacă apăs pe acest buton, mi se oferă și spectacolul realmente mirific al celor aproape 15 000 de creiere omenești... dacă admitem că în spatele fiecărui satelit a existat un creier. Și mai pot asista, dacă vreau, la lansarea celor care aspiră la singura libertate accesibilă lor : aceea de a trece de pe o orbită pe alta...

— Și lansarea sateliților „OMNIA" ? Ai avut prilejul s-o vezi ?

— Ești metodic, Celan. Și aș putea să evit încă o dată răspunsul... Dar nu : am urmărit-o atent. A durat 12 zile. Sper că nu mai aveți întrebări.

— Ba da, Vlastia. Mă gîndesc la oamenii pe care a trebuit să-i concediezi preventiv... Oameni excelent pregătiți și pe care, fără să-ți dai seama, i-ai remis „OMNIEI"...

— Întrebarea, te rog !

— Pe vremuri îți plăcea să joci de unul singur șah. Tu împotriva ta. Te-ai mai perfecționat, Vlastia ?

— Evident, dragă Teo. De orice parte aș juca, nu mai pierd niciodată... Intru în șah etern.

*

Vlastia părăsi încăperea exact în clipa în care „OMNIA" își începu obișnuita sa emisie în culori. Spectacolul era de-a dreptul feeric. Liniile de fugă ale știrilor se întreteseau într-un arabesc de culori și sonorități euforice. Incandescența noilor idei percuta conformismele ; din confruntări germinau noi valori, iar mulți din cei care, asemeni nouă, asistau la spectacol, dobîndeau capacitatea regăsirii propriului lor potențial ; voința dăruirii de sine.

Da, Vlastia rămăsese un criminalist excelent și un genial infractor !

S.H. descoperi între timp că postul de teleinformații pe care îl urmărea, de o construcție cu totul originală, poartă un număr de fabricație cu zeci de cifre. Și fusese recent fabricat.

— Îmi închipui că întreprinderea care a lansat acest nou receptor — observă S.H. — a cîștigat fantastic !

— E de înțeles, dragul meu, i-am răspuns. Emisiunile „OMNIA" presupun cheltuieli fabuloase.

— S-au golit însă seifurile cenușii ale Instituțiilor Specializate — mai protestă S.H.

— Ideile noi, milioanele de idei care nu s-ar fi născut fără „OMNIA" vor umple alte seifuri.

— S-ar părea că „OMNIA" găsește admiratori...

— Îi avea, presupun, încă înainte de a fi luat ființă.

Circuitele de integrare deductivă ale lui S.H. lucrau febril.

— Nu te înțeleg, dragă Teo. Ești la un pas de a numi cu numele lui real pe organizatorul acestei mari acțiuni și, contrazicîndu-te, dintr-un sentimentalism lamentabil, începi să filozofezi.

— E adevărat... Și e vina mea, S.H., că nu te-am programat să detectezi și rațiunea superioară a faptelor umane.

Cîteva clipe S.H. nu-mi răspunse. Abia pe urmă, depășindu-și limitele programării sale inițiale — ceea ce e esențial într-o anchetă și decisiv pentru un robot al mileniilor viitoare — încercă să fie și el subiectiv. Și reuși să înțeleagă astfel că un om aflat în fruntea unui dinosaur uriaș de forța acestui G.I.S.I. poate să ajungă într-o zi la revelația în stare să-i contrazică întreaga activitate de pînă atunci. Și anume că : mai periculoasă decît moartea biologică, termică, termoionică este stingerea lentă a curiozității umane față de ceea ce se întîmplă în jur. Și înțelegînd, distrugînd dinosaurul care ucide curiozitatea, să reînceapă

el însuşi dorinţa şi forţa omenească cea mai puternică : dorinţa de a şti.

— Dar aşa cum am ajuns noi la concluzia că singurul organizator posibil al „OMNIEI" este Arheo Vlastia, vor ajunge şi alţii. Nu-ţi dai seama, Celan ?

— Depinde de noi, S.H.

— Nu vom putea inventa un alt conducător al acţiunii ! Faptele vor demonstra oricînd...

— Putem cîştiga însă timp. Şi e singurul lucru de care Vlastia are realmente nevoie.

— Dacă este aşa, s-ar fi cuvenit să anunţe oficial că ne cedează continuarea anchetei.

— A aşteptat, dragă S.H., să fim mai întîi de acord.

În acelaşi moment „OMNIA" îşi reluă emisiunea şi anunţă că celebrul cuplu de anchetatori Teo Celan — S. H. se angajează ca în timp de trei luni să descopere...

— Şi după aceste trei luni, dragă Teo ?

— Centrul se va desfiinţa... Vlastia va fi cu siguranţă uitat... Celebrul nostru cuplu va fi considerat o ficţiune... Dar fulgerarea de o clipă a „OMNIEI", chemarea unei voci parvenită de undeva de departe, asemenea legendelor, va dăinui prin timp.

— Şi dacă nu l-am fi înţeles pe acest bătrîn domn Vlastia ? mai întrebă S.H.

— O, s-ar fi întristat foarte tare...

— Atît ?

— Ştiu şi eu ? O explozie involuntară se poate produce oricînd.

cpsf.info

sfîrşitul marelui oracol

Zeiţa publicităţii anunţă din oră în oră, stereotip, ultima noutate a Editurii Moderne: „Tentaţia însingurării" de Ramiz Linto Asir. Insuccesul pare asigurat. Numele autorului, prea complicat pentru a îngădui memorarea — această primă treaptă a oricărei celebrităţi —, vine să agraveze rezerva iniţială faţă de titlul cărţii. Obişnuinţa de a citi, redusă neîntrerupt, acuză criza de timp. Se vorbeşte tot mai mult despre un nou mod de lectură, în somn... Şi totuşi — revenind la cartea lui Ramiz Linto Asir —, dacă privirea cititorului ar întîrzia asupra încrustaţiilor fine care, prin insistenţă, par să filigraneze coperta... O clipă ar fi de ajuns! Din ţesătura fluidă de linii a ilustraţiei vor irumpe spre el, fascinîndu-l — ca şi pe noi, în urmă cu douăzeci şi unu de ani — cele două statui cu nuanţă violacee, singurele statui care, fără să-şi infirme perenitatea, îmbătrînesc mereu.

Sfidată, ignoranţa va încerca să le încorporeze în ceva ştiut, să le asocieze un nume. Dar inutil! Douăzeci şi unu de ani rivalizează, într-un anume sens, cu douăzeci şi unu de veacuri. Memoria noastră nu-i infailibilă. Şi chiar dacă cele două statui aflate azi în Marele Muzeu al Enigmelor din vechiul Guadalvarin s-ar fi păstrat în amintirea noastră... Cînd să ne mai găsim timp, noi, cei atît de ocupaţi, să reintrăm pe Poarta Incertitudinii — principala poartă de acces, mi se pare şi singura — spre galeriile coincidenţelor

și ale întîmplărilor inexplicabile ? Și care dintre noi mai păstrează sublima naivitate în stare să-l închidă, măcar pentru o noapte, în pavilionul supranumit al Destinului sau să-i îndrume pașii spre aripa veche a muzeului, acolo unde se mai păstrează și azi, la fel de tinere, iubirile etern de neînțeles ?

*

Inaugurînd Galeria Elevației, în preziua preluării celor două statui, același Ramiz declarase : „Vagabondăm prin imensitatea interastrală în speranța regăsirii de sine, uitînd că regăsirea și climatul ei — existența lucidă și meditația — sînt undeva în noi și presupun, mai presus de orice, voință exersată".

Dedicația de pe fila de gardă a recentei sale lucrări — „celor care nu vor găsi nimic exagerat și ridicol în această nobilă tentație a autodescifrării" —, înainte de a fi ironică și tristă, demonstrează și azi consecvență. Poate și o înțelegere a vieții...

*

Ca și Ramiz, statuile violacee au darul să incite. De proporții umane, profund realiste și sugerînd prin expresie un moment de maximă concentrare, cele două statui sînt atît de asemănătoare între ele, încît fiecare apare ca reflectarea celeilalte într-o oglindă în stare să adauge însă, miraculos, celor trei dimensiuni o a patra : o profunzime complimentară, parcă a gîndului, ca o măsură mereu sporită a explorării în sine.

Dar cine ar putea să exprime vreodată întreaga stranietate a acestor două statui, unicitatea lor, inefabilul ?

Cine ar putea admite — chiar și văzîndu-le — că nemișcarea lor, dezmințind tot ce știm, păstrează încă viață ? Că

răceala lor e numai aparentă și că — în accepția cea mai exactă — statuile trăiesc ?

În catalogul galeriei, obișnuitele precizări privind semnificația grupului statuar lipsesc cu desăvîrșire. În locul lor un nume : Ramiz Linto Asir.

*

O parte dintre dumneavoastră — și în orice caz cei aflați azi în ciclul maturității febrile — își vor mai aminti poate de celebritatea pe care o cucerise în urmă cu ani un oarecare Delphi, logician strălucit și neuropsihiatru, considerat de locuitorii frumoasei stațiuni balneare Irocopo drept un veritabil oracol. Dezvăluirile sale, integral confirmate în timp, provocară în afara interesului imediat (și general) o justificată surescitare de masă. Și poate nu atît din cauza dezvăluirilor — trăim în fond într-o epocă sufocată de dezvăluiri — cît din cauza insolitului și anonimatului în care nou descoperitul oracol se complăcea. Onorariul îndeajuns de modest, asociat repulsiei față de publicitate, ridicase treptat acest prag de uimire inițială spre plafonul de adorație care, lipsit de busola bunului simț, e tentat să îmbrace pînă și dezvăluirile cele mai riguros științifice în haina unor profeții aumane. Prin același efort de suprasolicitare, disciplina anticipării — matematică la origine — se transformă într-un fel de cult al revelărilor misterioase, iar Delphi, din „oracol" (de fapt prospectivist, logician și neuropshiatru) — în mesagerul inspirat al unei noi credințe. Sufocat de arbitrar și de ridicol, Irocopo-ul respira greu...

*

Închis în laborator, Delphi continua să lucreze. Singurul om din Irocopo care nu auzise că o comisie mixtă de matematicieni și juriști încearcă să enunțe „principiile și normele

morale" ale noii sale filozofii. Continua să refuze onorariile nemeritate, neştiind că naivitatea va descoperi chiar şi în acest refuz o generozitate cu totul inexplicabilă. Revelaţia prin dragoste afirmată de acelaşi oracol, atunci cînd nu mai găsea alt răspuns, determină, în sfîrşit, Grupul Raţionalist al oraşului să-i acorde, în cadrul unei solemnităţi speciale, titlul onorific de Magistru al iubirii.

...Exact în ziua cînd în registrul de călători al hotelului din Irocopo aveau să se înscrie — ca urmare a cinci sesizări neaşteptat de ciudate — un oarecare S. H., despre care Irocopo-ul încă nu auzise, şi semnatarul prezentelor însemnări, pe care hotelierul avea să-l reboteze, printr-o inadmisibilă schimbare de iniţiale, în... dl. Ceo Telan !

...Sau poate n-am fost eu !

*

După mai bine de douăzeci de ani, amintirile (viaţa a dovedit-o frecvent) devin un mod de răstălmăcire. Mi s-a mai spus. Dar în perioada Irocopo-ului — şi subliniez acest fapt — treceam printr-o cumplită nevroză ; orice efort de concentrare (şi mai ales cel criminalistic) se materializa involuntar — şi maladiv în esenţă — într-o serie de încifrări imagistice (între mîzgălituri şi desene) pe care memoria vizuală a lui S.H., păstrîndu-le intacte, mi le oferă astăzi — criptice, dar de neconfundat între ele — ca pe un excelent breviar memorialistic.

Iată, bunăoară, cîteva dintre primele conturări vizuale, inspirate — în transcrierea mea obsesivă de atunci — de cele cinci sesizări care ne-au adus în Irocopo : o clădire în flăcări se desprinde încet de pămînt, ca un balon de pe vremuri (cazul Morales) ; un vulcan în erupţie (biata doamnă Lucille) răspîndeşte de jur împrejur steaguri albe ca o che-

mare spre pace ; o pată de tuş negru, ca o deschidere brutală spre moarte... (Lagarasuki Wo) ; un microscop strivind un automobil ale cărui roţi amintesc ochii unor oameni speriaţi (Bleuville) şi o colecţie de vignete, de litere şi de semne incoerente, aşezate meticulos, asemenea unor fluturi într-un insectar demenţial [1].

Dar să revenim la sensul ascuns al acestor îmbătrînite desene, cît şi la scurtele precizări marginale pe care consider util să le propun cititorului ca veritabile subtitluri ale acestor rememorări.

A) DEPOZITUL CENTRAL DE PROIECTE — IN FLĂCĂRI

„Secretarul juridic al Oficiului brevetelor de interes public (un nume prestigios precedat de o suită de titluri) consideră de datoria lui să anunţe că drepturile de remunerare pe care le-ar îndreptăţi în viitor proiectul de agravitaţionare al domnului Iacinto Morales, decedat în timpul incendiului de la Depozitul Central de Proiecte, au fost cedate prin testament organizaţiei *Lumea fără tehnică*.

Secretarul juridic (urmau din nou toate titlurile) n-ar fi considerat necesară sus-amintita informare, dacă incendiul de la Depozitul Central de Proiecte n-ar fi determinat la timpul respectiv nenumărate controverse fără finalitate juridică ; în plus, conducătorii Oficiului de brevete, renumiţii oameni de ştiinţă... (alte cîteva nume prestigioase) se declară contrariaţi de cedarea drepturilor privind amintitul proiect unei organizaţii cunoscute pentru poziţiile sale retrograde în domeniul ştiinţei şi tehnicii. (Prin statutul său, *Lumea fără tehnică* îşi propune, după cum bine se ştie, desprinderea psihică a omului modern de tentaţiile şi traumele

[1] Decît o stenogramă, o bandă de magnetofon sau o fotografie, atît de uşor şi de frecvent trucate, în deceniile recente, nu e de preferat o încifrare grafică făcută sub semnul maximei subiectivităţi ? (T. C.)

«hipercivilizației» și întoarcerea sa premeditată spre zonele neexplorate ale adevăratei sale lumi interioare. De reținut totodată că mult controversatul testament a fost înregistrat în preziua incendiului în care domnul Iacinto Morales avea să-și piardă viața.) Cu stimă..."

În mijlocul flăcărilor, în urmă cu douăzeci și unu de ani, desenasem un imens „M". Un „M" care semăna puțin cu un craniu. Fumul îl acoperea misterios... Psihoza mea nu-și pierduse luciditatea !

B) UN VULCAN CARE S-AR PUTEA NUMI „MAG"

Desenul al doilea, pe care mi-l oferă retrospectiv S.H., e mai puțin criptic, deși erupția vulcanului, vag sugerată prin țesătura de linii, ar putea fi interpretată și ca o izbucnire a neliniștii sau ca o răscolire aberantă a unui cîmp de forțe. Dar să urmărim sesizarea care, cu ani în urmă, îmi inspirase acest straniu desen.

„Procuratura orașului N. solicită prin prezenta o expertiză criminalistică asupra încetării din viață a cunoscutului vulcanolog Swift Andersen — dispărut în urmă cu doisprezece ani — cît și asupra diagnosticului de *moarte naturală* care a fost emis acum cîteva săptămîni, cu prilejul neașteptatului deces al doamnei Lucille Andersen, soția eminentului vulcanolog. Amintita expertiză se impune cu deosebită stringență, dacă vom reține că întreaga colecție de filme, înregistrări radiografice, probe fizico-chimice și studii (nepublicate încă) ale regretatului Swift Andersen au fost cedate de soția sa — în preziua decesului — organizației *MAG*, specializată în studiul condiționărilor reciproce dintre activitatea magmatică și starea psihică a colectivității umane. Amintim că domnul Swift Andersen refuzase în timpul vieții colaborarea de orice natură cu sus-numita organizație. Cu atît mai mult opinăm... Și așteptăm cu încredere..."

C) ÎNTUNERICUL — O SURSĂ DE REGRETE

„Consiliul de administrație al Editurii *Inter* — abia acum observ că pata neagră de tuș din cel de al treilea desen este înconjurată de o jerbă de flori — protestează împotriva hotărîrii judecătorești privind dreptul de reeditare, traducere și difuzare a lucrării *Viața în întuneric* a regretatului scriitor Lagarasuki Wo, remis Editurii *Ring*, care, pînă la această dată, a ființat doar cu numele și n-a publicat încă nici o operă.

Nu contestăm, se înțelege, valabilitatea formală a scrisorilor prin care Consiliul *Ring* a fost autorizat de domnul Lagarasuki Wo — în preziua morții — să continue în exclusivitate opera de editare a *Vieții în întuneric*. Ni se pare însă că amintita decizie ne prejudiciază moral, drept pentru care ne constituim în persoană juridică interesată și solicităm..."

Pata de tuș, restrînsă inițial, părea să fi crescut prin adăugiri și sedimentări repetate. Două dungi albe, intersectîndu-se, o puneau și mai mult în valoare.

D) SEMNE DE ÎNTREBARE SUB MICROSCOPUL „NATURII"

Sesizarea a patra : „Familia regretatului medic imunolog Henri Bleuville constată cu surpriză că, la mai puțin de două săptămîni de la tragicul accident a cărui victimă a fost tocmai domnul Henri Bleuville, organizația medicală *Natura pro natura*, înființată de domnia sa în vederea continuării lucrărilor sale în cazul unei dispariții premature, sistează orice subvenționare.

O asemenea decizie a președintelui organizației *Natura pro natura* jignește întreaga activitate științifică a celui ce a fost..."

Roţile automobilului strivit de microscop, din cel de-al patrulea desen, aveau în centrul lor, repetat, aceiaşi ochi gata să lăcrimeze.

E) BILETE PENTRU IROCOPO

„Trezorierul Băncilor Reunite, Max Winston, aduce la cunoştinţa Oficiului criminalist însărcinat cu paza bunurilor particulare că este pus în situaţia dificilă de a remite noului proprietar, stabilit temporar în Irocopo, colecţiile speciale purtînd cifrul *197 RX*. Ştiind că această localitate de interes balnear nu deţine un serviciu de trezorerie şi cunoscînd totodată valoarea amintitelor colecţii, vă cerem sprijinul... Menţionăm că, de la primirea împuternicirii de cedare a colecţiilor, fostul proprietar n-a mai ţinut legătura cu noi. Adresa domnieisale ne este necunoscută, iar domnul Ramiz Linto Asir, noul proprietar, n-are obligaţia juridică de a plăti transportul şi paza colecţiilor de la trezorerie pînă la Irocopo. Considerînd că sugestiile dumneavoastră ne-ar putea ajuta...“

În amalgamul de însemne haotice ale colecţiei-insectar, creionul fixase, după criterii încă incerte, cele trei iniţiale ale lui Ramiz Linto Asir şi două dreptunghiuri ciudate, albastre, asemenea legitimaţiilor de zbor... Poate unde şi luasem decizia să plec la Irocopo.

COLECŢII ŞI DISONANŢE

Nu numai sesizările au căpătat o reprezentare concretă, criptică. Dialogurile mele cu S.H. din perioada Irocopo-ului, la fel de solicitante nervos, s-au constituit şi ele în veritabile desene anchetative secrete.

Limba unui pendul străvechi, într-una dintre criptografii, e înlocuită cu o sabie. Cifrele care indică orele sînt acoperite cu lacăte. Fiecare lacăt închide o casetă, fiecare casetă

— o colecție. Efortul descifrării desenului mă întoarce atît de mult în trecut, încît parcă mă aud pe mine însumi vorbind... Apoi pe S.H.... Și, treptat, dialogul retrospectiv al acelui moment se reconstituie cu maximă fidelitate :

— Spune-mi, S.H., îți imaginezi cum ar putea să arate fizionomic și temperamental domnul Ramiz Linto Asir ?

— Ar trebui să cunosc mai întîi conținutul acelor enigmatice colecții de care amintește trezorierul Max Winston. Or, pînă la această oră... Vocea lui S. H. se stinge, dar misterioasele casete (prin care acum douăzeci și unu de ani reprezentasem grafic colecțiile) păreau să se redeschidă aievea, amintindu-mi prețiosul lor conținut.

— Imaginează-ți că ar fi cele mai diferite colecții, dragă S.H. : colecții numismatice, de o valoare incalculabilă...

— Deci tipul de colecționar clasic, meticulos... mă incită S.H.

— Exact... Mai ales dacă vom face abstracție de existența a două colecții de perle și bijuterii cu ample rezonanțe istorice...

— Pare să fi fost un miliardar cu multiple valențe... Un umanist, totodată... presupuse din nou, nu fără justificare, S.H.

Dar următoarele casete vin să-l dezmintă.

— Adaugă o colecție anatomică, S.H., o colecție cuprinzînd cel mai variat sortiment de elemente neuronale create artificial, de centri stimulatori...

— Încep să cred c-ar fi mai apropiat de tipul de colecționar erudit — riscă S.H.

— Va trebui să-ți revizuiești și această nouă imagine, S.H. Include în tezaur și cea mai fenomenală colecție de documente compromițătoare istoric : declarațiile unor oameni politici, scrisorile unor femei de lume, stenogramele unor întîlniri ultrasecrete, filmele unor situații considerate pînă astăzi incerte...

— Devine tot mai interesant !

— ...Dar şi mai riguros explicabil, dragă S.H., dacă vom asocia şi conţinutul ultimei sale colecţii : cea mai completă bibliotecă de lucrări filozofice publicate sau numai concepute vreodată de vreun gînditor. Păcat că nu-ţi place muzica, S.H. !

— Îmi displac profund disonanţele !

ZECE LA MATEMATICI

O nouă criptogramă în faţa căreia, o clipă, involuntar, ezit : semnul clasic al operaţiei de integrare urmat de produsul a cinci litere greceşti. Şi-mi amintesc, în sfîrşit, cum l-am rugat pe S.H. să asocieze elementele comune celor cinci sesizări şi totodată colecţiilor în căutarea unui factor comun.

Circuitele sale logistice intraseră în acţiune şi nu fără folos.

— Nu m-ar surprinde de loc, îmi comunică el, ca preşedintele organizaţiei *Lumea fără tehnică* (beneficiarul proiectului de agravitaţionare), preşedintele organizaţiei *MAG* (pentru studiul condiţionărilor reciproce dintre activitatea vulcanică şi starea psihică a colectivităţilor umane), preşedintele Editurii *Ring* (interesat în publicarea *Vieţii fără lumină*), cît şi cel al organizaţiei *Natura pro natura* (care a sistat experienţele domnului Bleuville) să-l cunoască mult mai bine decît noi şi mai de mult pe noul proprietar al colecţiilor.

Semnul clasic al integrării — mai evident azi decît în momentul în care-l desenam — nu era întîmplător... Cele patru organizaţii se apropiau între ele prea mult (ca idee, scop şi program) pentru a nu bănui o identificare de interese acoperită doar de patru denumiri... De altfel, marginal criptogramei, notasem : noul proprietar al colecţiilor nu ar putea

fi, ca într-un roman polițist, și conducătorul celor patru organizații ?

— M-ar bucura să aflu că se numește Ramiz... îmi continuă gîndul S.H.

— Lucrezi atît de frumos — i-am răspuns — încît prevăd cu tristețe momentul cînd te vei putea dispensa de contribuția bătrînului dumitale coleg, Teo Celan.

INVITAȚIE ÎN ALB LA DOMNUL R.L.A.

Următorul desen : un monument. Poate, un obelisc. Îmi amintesc și acum clipa în care l-am desenat. Prin fața hotelului nostru tocmai trecea o lungă coloană de adoratori ai marelui oracol. Demonstrau într-o ciudată tăcere — concentrare și detașare de sine — care ne îngrozea. Telepatic, îl urmăream pe S.H., acest mecanism al gîndirii exacte, întrebîndu-se : oare cele cinci situații suspecte de crimă pe care le cercetăm ar putea fi desprinse de acest climat de admirație irațională ce stăpînește Irocopo-ul ? Și ce ar trebui să lichidăm mai întîi ?

Peste obelisc — abia acum intuiesc semnul exact al desenului — observ, întîlnindu-se în diagonală, două mîini înarmate cu două revolvere. Și iarăși îmi amintesc :

— Dacă undeva în lume, dragă S.H., se mai pot trage gloanțe fără ca ele să fie auzite, atunci acest loc se numește Irocopo.

— E adevărat — îmi răspunse S.H. În liniștea concentrării totale se pot auzi numai șoaptele. Gloanțele — nu ! Văd că preoții lor au și început să privească cu suspiciune spre ferestrele acestui apartament. Cred că ne-au auzit.

— Mai simplu, S.H. ! E singura fereastră care nu s-a deschis. Și indiferența unor eventuali noi locatari îi se pare mai primejdioasă decît curiozitatea naivă a celor care au deschis toate geamurile...

— Să presupunem — mă întrebă S. H. — că domnul Ramiz Linto Asir, eruditul președinte a patru societăți științifice și deținătorul celor mai valoroase colecții din lume, privește și el în această clipă, uimit, de la una dintre ferestrele acestor clădiri ?

— Nu, dragă S. H. ! În acest moment, Ramiz Linto Asir ne așteaptă. El știe că am sosit ; știe că aparențele fac din el beneficiarul imediat al tuturor acelor decese, accidente, incendii, dispariții... Chiar dacă nimeni și nimic nu va putea dovedi vreodată că ar fi fost efectiv implicat. Dimpotrivă, chiar. Stabilirea sa temporară în Irocopo îl va acredita — poate chiar onorîndu-l — ca pe un pasionat al fenomenelor de largă anvergură tragică (pe obeliscul desenat în urmă cu douăzeci și unu de ani descifrez din ce în ce mai clar aceleași trei inițiale : R.L.A.) ; și că a venit aici pentru a înțelege, pentru a combate, pentru a limita riscurile unei mai ample răspîndiri a iraționalității. Și înainte de a-l putea bănui de ceva, ne va cere ajutorul. Cum ți se pare această ipoteză ?

ARTA DE A ÎNCLINA BALANȚA

O horă tumultuoasă de semne de întrebare (S.H. întîrziase probabil să răspundă) și, în centrul ei, dominînd desenul, un semn de exclamare, ca un protest.

— Ipoteza are o probabilitate de 66 la sută — mă informă S.H., care îmi calculase între timp argumentele. Siguranța de sine și îndrăzneala — singurele care ar justifica totuși îngrămădirea a cel puțin cinci dispariții umane într-un răstimp atît de scurt — mă îndeamnă să cred că Ramiz Linto Asir va alege o soluție infinit mai riscantă. Dar și mai oportună, poate, în măsura în care e decis să grăbească drumul anchetei noastre spre un eșec total. Deci, după mine — continuă S. H. — domnul Ramiz nu se va sfii să ne înfrunte direct, furnizîndu-ne o serie de date pe

care, acționînd pe cont propriu, le-am fi aflat mult mai tîrziu și demonstrîndu-ne astfel, încă o dată, cît e de nevinovat...

În același moment, de parcă ni s-ar fi urmărit dialogul, se auzi apelul videotelefonului, dar circuitele video — dereglare cu totul neobișnuită — nu funcționau.

Domnul Ramiz Linto Asir, informat de sosirea noastră (nu l-am întrebat cum), se scuza că nu putea să ne întîlnească în următoarele zile. Considera totuși ancheta ca fiind foarte binevenită, deoarece cunoscuții săi — inginerul Iacinto Morales, doamna Lucille Andersen, Lagarasuki Wo, Henri Bleuville și prințul indian Acan Yub, fostul deținător al colecțiilor (îi aflasem, în sfîrșit, numele), trecuseră și ei într-o perioadă sau alta prin Irocopo... Coincidența, ne spuse el, i se pare ciudată, deși, în demența care a cuprins în ultima vreme orașul, nimic n-ar mai trebui să i se pară ciudat. În încheiere, ne rugă să-l ținem la curent și să-i solicităm, oricînd vom considera necesar, ajutorul.

...Fusese probabil momentul în care am desenat semnul de exclamare.

— Ai avut perfectă dreptate, S.H. Ramiz a ales soluția cea mai puțin probabilă. Înseamnă că e foarte sigur de sine și că, asemenea celor cinci dispăruți, am făcut și noi o mare imprudență venind în Irocopo. Numai că ei nu știau că au comis imprudența, iar noi o știm... Îmbucurător sau nu, avem un avantaj.

— Și mai avem unul — mă corectă S.H. Și explicîndu-se: Faptul că n-a vrut să-l vedem! Ceea ce ar însemna că se numără printre cei ale căror fizionomii le-am mai văzut cîndva...

— Sau am fi putut să-l vedem circulînd sub cu totul alt nume. Pentru că există un fel de a risca al celor care fac din risc un sinonim total al hazardului, este categoria infrac-

torilor clasici, care pierd dinainte partida. Dar există şi un alt tip de risc, — al celor care nu fac decît să-şi mascheze cu ajutorul lui prudenţa. Categoria de infractori care 99 la sută din timp sînt cinstiţi şi, întîlnindu-i, vorbind cu ei, nici n-ai putea bănui cît de periculoşi pot fi în răstimpul acelui „1" la sută.

— Dar atunci — îmi sugeră S.H. (eu tocmai desenasem talgerele unei imaginare muze a justiţiei) — să răspundem şi noi cu aceeaşi prudenţă, considerîndu-l, pînă la proba contrarie, un om ireproşabil. Şansele de a-l descoperi sub un asemenea „nume" reprezintă, la fel de logic, tot 99 la sută. (Abilitatea lui S.H. înclinase balanţa.)

SEDUCŢIA „DELPHI"

Ireproşabil fiind — cel puţin ipotetic — şi admiţînd ca premisă că avem de-a face cu un om foarte prudent, portretul său se schimba. Ramiz devenea pentru noi un om condus de raţiuni superioare, beneficiar prin accident al unor avantaje care, personal, îi repugnă... Cei cinci dispăruţi, pe de altă parte, veniseră în Irocopo determinaţi de motive străine de orice calcul criminal : atraşi de staţiunea balneară, chemaţi de treburi personale, seduşi de fenomenul Delphi... Cine ar putea să ştie, în realitate, de ce ?

Circuitul de intuire a relaţiilor comice cu care-l înzestrasem relativ recent pe S.H. îmi provocă însă o frumoasă surpriză.

— Putem afla foarte uşor ce i-a adus aici — îmi sugeră S.H. Întrebîndu-l direct pe atotştiutorul oracol.

— Te invidiez, S.H. (pentru prima oară în perioada anchetei din Irocopo desenasem un craniu foarte vesel). Lucciditatea, m-am convins încă o dată, nu ne poate da decît o dimensiune a faptelor omeneşti. Sentimentele — o a doua. Dar, ca să înţelegem cu adevărat dramele, avem nevoie şi de acest simţ al umorului. Apoi, încercînd să mă molip-

sesc de la buna sa dispoziție : într-un oraș în care se află un oracol și un om cu simțul umorului, anchetatorii de tip Teo Celan aproape că nici nu mai sînt necesari. Dar numai dacă victimele n-au avut aceeași curioasă idee de a-l vizita pe Delphi... Presupun însă că au avut-o ! (Craniul cel vesel rămînea totuși o caricatură. Rîsul și veselia nu-l rechemau la viață.) Descoperisem însă un început (un fir) : oracolul față-n față cu victimele. Dar pentru a merge mai departe, ar fi trebuit să aflăm de ce s-au dus la el și ce l-au întrebat.

— Mi-e greu să calculez — mă informă S.H. Programarea mi-ar cere foarte mult timp.

— Te-nșeli, nici nu este nevoie. Să ne imaginăm doar întrebările, toate întrebările plauzibile și, în funcție de ele — riguros probabilistic — să stabilim cît mai exact ce ar fi putut să răspundă în cazul dat un oracol modern.

— Deci eu voi fi oracolul ! se amuză S.H.

— Exact... Iar eu, rînd pe rînd, altă victimă

RETROSPECTIVA I[1] Doi ochi halucinanți — probabil ai lui Iacinto Morales — închiși într-o formă octogonală. Totul pe un trup contorsionat, desprins parcă definitiv de pămînt. De jur-împrejur, zburînd ca păsările, tot felul de obiecte care nu vor zbura niciodată.

Intrasem deci — desenul o confirmă — în rolul primei victime.

— Stimate domnule Delphi, sînt inginerul Iacinto Morales, un specialist destul de apreciat în lumea atît de controversată azi a tehnicii moderne. Am treizeci și opt de ani

[1] imaginînd argumentația lui Morales și replica posibilă a oracolului. (De la un anumit moment, orice anchetă devine o suită de retrospective posibile, dintre care expertul, prin eliminări succesive, o alege pe singura matematic probabilă.)

şi un proiect de care, nu rareori, mă simt speriat eu însumi ; propunîndu-l cu insistenţă Oficiului de brevete, mă şi întreb unde ar putea să ne ducă eventuala lui acceptare. Dar ca să mă-nţelegeţi, ar trebui să vă familiarizez — fie şi în linii mari — cu obiectul şi perspectivele proiectului meu.

Întreaga noastră civilizaţie este gravitaţională. Mişcarea, tehnica, maşinismul, construcţiile sînt condiţionate de această permanentă atracţie a gravitaţiei, pe care o măsurăm, o introducem în calcule, o utilizăm în toate edificările noastre, deşi — să nu vă surprindă — încă nu-i cunoaştem natura. Frecarea şi inerţia, viteza zborurilor şi prăbuşirile abisale sînt dependente de această forţă telurică. Civilizaţia şi omul au evoluat sau au involuat prin supunerea docilă în faţa acestui aliat şi inamic al oricăror avînturi. Limitele noastre omeneşti — şi nu numai cele ale civilizaţiei, dar şi cele ale culturii — sînt şi ele gravitaţionale. Noi nu putem concepe un salt fără să-i intuim finalitatea. Poate şi îmbătrînirea (şi moartea) sînt tot consecinţele acestei gravitaţii... De aici şi proiectul meu : crearea unui cîmp de sens invers, în stare să anihileze conservatorismul gravitaţional. Pentru prima oară, oamenii ar fi eliberaţi de propria lor greutate. Imponderabilitatea ar revoluţiona noţiunea de mişcare... Omenirea ar reintra în fericita lume a copilăriei, reînvăţînd să meargă ! Firește, proiectul pare întrucîtva demenţial şi, în accepţia zilei, chiar inutil şi puţin... anuman. O soluţie relativ simplă ar fi să mă sinucid, pentru că, trăind, n-aş mai putea renunţa la obsesiile mele antigravitaţionale... O altă soluţie s-ar dovedi experimentarea parţială a ipotezelor mele, deşi, parţială fiind, va eşua sau va fi împinsă spre eşec de partizanii vechii civilizaţii. Credeţi, domnule Delphi, că partida este definitiv pierdută ?

S.H. se străduise între timp să intre în rolul oracolului, deşi această formulare a mea, neinspirată — a intra în rol — obligă la anumite delimitări. Informat îndeajuns de exact

asupra celor cinci dispăruți, eu am fost pus, într-adevăr, în situația de a realiza cît mai exact un rol (un personaj), în conformitate cu ceea ce aflasem pînă în acel moment despre el. S.H. în schimb a fost obligat să modeleze un personaj prezumtiv, cu destule neclarități (temperament, viteză de reacție etc.), în prezența căruia însă pe toți cei cinci dispăruți i-a încercat, dintr-un motiv sau altul — singurul lucru cert — nevoia confesiunii. Răspunsul lui S.H. în aceste condiții nu era decît un răspuns orientativ, plauzibil, mai mult sau mai puțin apropiat de cel real.

— Din punctul meu de vedere — începu el — al specialistului, al psiho-logicianului, receptiv la fenomenele lumii dumneavoastră interioare (și mai puțin la proiect), consider că treceți printr-un proces de fixaj intelectual exclusivist, care vă anulează reacția și recepția logică la contraargument și, prin aceasta, vă elimină din circuitul celor care au dreptul să decidă asupra faptelor lor.

— Aș fi deci, după dumneavoastră, un nebun ?

— Sau un profet — îmi răspunse S.H. — cu abilitatea pe care o atribuia intuitiv lui Delphi. Totul ține de probabilitatea afirmațiilor dumneavoastră. Caracterizarea finală va aparține timpului.

— Dar ar trebui să transmit mai întîi ideile mele acestui timp viitor, să le înregistreze ca pe o ipoteză de lucru. Credeți oare că există cineva care ar fi dispus să se hazardeze în transmiterea lor peste timp ?

— Numai o organizație potrivnică actualei civilizații — sugeră imaginarul oracol. (În jurul formei octogonale cu care-l identificasem în primul desen pe Iacinto Morales schițasem ulterior o barieră de netrecut.) Sau o organizație care și-ar propune pe o cale proprie să întoarcă omul modern spre el însuși... (Din dreptul barierei pornea totuși, greu descifrabil, un drum.)

— Propunerea dumneavoastră e judicioasă — i-am răspuns eu (deşi acest răspuns ar fi putut să nu mai fie al lui Iacinto Morales). Apoi, încercînd o continuare mai plauzibilă : M-ar fi tentat totuşi, mărturisesc, să predau o copie a lucrării mele Depozitului Central de Proiecte, pentru a fi studiată real, experimentată sau, cel puţin, conservată. S-o predau, ce părere aveţi ? Apoi, încercînd (eu, Celan) să exclud o interpretare eronată : Fii atent că-i o simplă ipoteză !

— Cele două soluţii nu se exclud — îmi replică S.H.

Scena ajunsese însă la un punct mort (desenul era anulat de două linii încrucişate). Trebuia să intuim neapărat pasul următor al întrevederii : cum au ajuns Morales şi oracolul să discute despre acea organizaţie stranie — *Lumea fără tehnică ?* Cine i-a menţionat mai întîi numele ? Şi cine a amintit despre necesitatea unui testament în favoarea acestei asociaţii ?

— Fabulează, S.H. ! Nu mai eşti oracolul Delphi, dar îl ai în faţa ta pe Morales şi vrei neapărat să-l convingi ! Caută să întrevezi...

— Oracolul ar fi putut să-l influenţeze telepatic... Să-i creeze impresia că ar fi ideea lui.

— Nu cred. Moartea lui Iacinto Morales a fost consecinţa unei imprudenţe. O imprudenţă previzibilă, poate... Dar numai în măsura în care oracolul ar fi cunoscut hotărîrea lui Iacinto Morales de a acţiona pe cont propriu şi într-un asemenea mod încît orice imprudenţă să fie teoretic posibilă... Ar mai fi trebuit să intuiască şi înclinarea lui Iacinto Morales spre rezolvări brutale, riscate, la limită... spre moarte. Ceea ce avea să-i întărească presupunerea că într-un moment critic ar putea deveni victima propriei sale decizii.

S.H. îmi atrase atenţia că divaghez. Tot ceea ce spuneam îl excludea (sau nu-l mai amintea) pe Ramiz.

— Adevărat... Să trecem la celelalte patru întîlniri cu oracolul.

RETROSPECTIVA A II-A [1]

Chipul unei femei obosite de viaţă, bolnavă poate, dar care ezită să implore îndurare. O oboseală demnă, care nu-i ascunde inteligenţa, curiozitatea... Sincer vorbind, un portret cu care şi azi, retrospectiv, mă mîndresc. Şi iată scena care-şi propunea să reediteze întîlnirea acestei femei cu oracolul.

— Sînt bătrînă, domnule Delphi. De la moartea soţului meu, eminentul Swift Andersen, au trecut doisprezece ani... Şi lucrările lui nu le continuă nimeni... Pentru că nimeni n-a mers cu fantezia atît de departe cît a mers el. Toţi se tem... Presupunerea lui că fiecărui impuls magmatic îi corespunde o răbufnire a iraţionalului uman — şi poate chiar o crimă — n-a găsit adepţi... Dar soţul meu a coborît în vulcanul Matazari, chiar în preajma ultimului război... Filmele şi seismogramele sale atestă cu certitudine că fiecare mişcare telurică se repercuta deasupra, în psihicul oamenilor, în deciziile generalilor, în declaraţiile guvernelor. Firește, o acţiune în dublu sens... Orice accelerare a iraţionalului din conştiinţa oamenilor grăbea izbucnirea vulcanului. Şi eu sînt convinsă că atacul eronat al armatelor verzi, cu o zi înainte de termenul stabilit de propriul lor comandament, a grăbit erupţia. Ei l-au ucis pe soţul meu ! Dacă n-ar fi atacat eronat, ar mai fi avut timp să iasă la suprafaţă... Dar cine să preia azi acest nobil studiu al corelaţiei dintre mişcarea magmatică şi comportamentul colectivităţii umane ?

[1] Destăinuirea Lucillei Andersen şi unele sugestii posibile privind moartea soţului ei.

S.H. se supuse din nou legilor reconstituirii și se străduí să răspundă, așa cum ar fi făcut-o, probabil, oracolul :

— Există o organizație, cred, care își propune tocmai o astfel de activitate.

— Am auzit de existența ei, domnule Delphi. Dar Swift, după cîte știu, n-o stima. Organizația aceasta, departe de a urmări doar un scop teoretic, pur științific, avea și un program... și Swift se temea că inițiatorii ei vor să provoace conștient niște erupții suplimentare, care să însemne tot atîtea conflagrații.

— Au trecut doisprezece ani, doamnă. N-ar fi exclus ca profilul organizației să se fi schimbat între timp... De ce nu încercați ?

S.H — începeam să-mi dau seama — sesiza curiozitatea și inteligența interlocutoarei sale. Dar oboseala ei, prea puțin prezentă în cuvinte, oboseala care domina întregul ei portret — n-o sesizase încă. Era și vina mea... Ar fi trebuit să-l întreb mai direct.

— Nu ți s-ar părea plauzibil, S.H., pornind de la logica deslînată a confesiunii, că doamna Lucile Andersen ar fi putut veni la oracol împinsă de o anumită stare de oboseală ?

— Judecînd după cuvintele ei, nu.

— Nu crezi că Delphi ar fi putut observa că doamna Lucille Andersen, bolnavă incurabil, mai are de trăit numai cîteva zile sau săptămîni, un timp în orice caz limitat și riguros estimabil ? Și că un emisar al organizației *MAG*, sosit în orașul ei, chiar în preziua morții, ar fi putut obține fără nici un efort filmele și documentele științifice rămase de la Swift ?

S.H. ezită să-mi răspundă ; ceea ce însemna că ipotezele, posibile în principiu, n-aveau o acoperire de probabilitate.

RETROSPECTIVA
A III-A [1]

O cîrtiță, un sobol, un liliac și, între ele, doi ochi lipsiți de acea licărire care trădează vederea. Ochii unui orb.

— Probabil că ați auzit deseori, domnule Delphi, că oamenilor lipsiți de un anumit simț — să spunem al mirosului — li se dezvoltă mult mai puternic gustul. Cei care nu văd au un auz mult mai fin. Cei surzi și orbi au un simț tactil exacerbat. Lipsiți de darul vorbirii, cei fără glas dobîndesc o forță sporită de exteriorizare prin gest. Pustnicii izolați în chiliile lor își creează un al doilea univers, în întuneric, și descoperă în inacțiune o nouă ratiune de a fi. Simțurile noastre perfecte și tentațiile fără număr ale lumii exterioare ne fac dimpotrivă să nu mai vedem, să nu mai auzim, să nu mai avem timp să vorbim și să uităm chiar mobilul primordial al existenței noastre. De aici și ideea noii mele lucrări *Viața în întuneric*... Lipsiți de reprezentarea concretă a lucrurilor, vom sfîrși prin a le surprinde esența. Cuvintele desprinse de concretul figurativ și de atîtea ori exterior al celui care le-a emis ne vor cere, pentru a le deosebi, un nou simț, poate și un nou organ, în care să radiografieze în întunericul minții omenești cele mai inexprimabile reprezentări... Dar am uitat să mă recomand : numele meu este Lagarasuki Wo...

— Nu cred în speculațiile dumneavoastră, domnule Wo. Și dacă aveți totuși demența afirmației...

— Curajul !

— Demența este un curaj lipsit de acoperirea lucidă a argumentației și a scopului final... Deci dacă aveți demența afirmației, de ce n-aveți și demența unui autoexperiment ? Lipsiți-vă de vedere... Vă veți dezvolta noul simț...

[1] Tinzînd să reconstituie demența lui Lagarasuki și reacția posibilă a oracolului.

Scena se desfășura infinit mai alert decît cele de pînă acum, dar probabil și cu mai multe inexactități. De aceea, am și intervenit.

— Dragă S.H., exagerezi, în felul acesta domnul Lagarasuki ar fi intuit o anume ostilitate și ar fi refuzat ideea oricărei colaborări... Or, Ramiz Linto Asir, să nu uităm, e proprietarul editurii *Ring*, singura autorizată să-i tipărească lucrarea...

RETROSPECTIVA A IV-A [1]

Un om mutilat. Mutilat fizic, dar mai ales fizionomic. Un infirm care-și poartă infirmitatea ca pe o distincție. Începusem cea de-a patra reconstituire.

— Imunizarea antivirotică totală a fost după mine — Bleuville, Henri Bleuville! — una dintre cele mai mari imprudențe. Virusurile, anihilînd organismele deficitare, contribuiau activ la realizarea selecției naturale. Mulțumită lor, organismele debile erau eliminate din circuitul vital, mult înainte de a fi generat descendenți. Virusurile ucideau indivizi, dar micșorau maladivitatea speciei... Și cine ar putea să ne asigure că, datorită acestei nefaste imunizări, eu însumi — Bleuville, Henri Bleuville! — nu sînt un descendent al unei ramificații umane de care natura ar fi putut să se dispenseze? Și de unde puteți ști că eu, descendentul periculos al unui organism pe care virusurile l-ar fi expediat crematoriului, nu voi goni pe autostrăzi cu cîteva sute de kilometri pe oră și voi ucide... un oracol? Iertați-mă, vă rog, dumneavoastră puteți aproxima cam cîți oameni am ucis eu pînă azi? Sau cîți aș mai putea ucide în viitor? Mult mai mulți decît oricare virus... Împotriva mea, domnule Delphi, cum vă imunizați? De aici și ideea organizării unei asociații de salvgardare a selecției, *Natura pro natura*... Numai că

[1] Comportamentul lui Bleuville și consecințele lipsei de logică.

ceea ce-mi lipsește este un geniu al acțiunii, un creier primar, un spirit concret fără prejudecăți și principii stupide... Cunoașteți un astfel de spirit?

Atent la indicațiile mele privind demența lui Bleuville, S.H. încerca totuși să fie imparțial.

— Nu cunosc, domnule Bleuville. Dar dacă el există, va deveni cu siguranță aliatul dumneavoastră. O să vă solicite el.

— Ipoteza e frumoasă, S.H., dar nu mă convinge de loc... Încerc neîntrerupt sentimentul că minimalizăm forța acestui oracol. (Și, demonstrîndu-i: Gîndește-te la accidentul a cărui victimă avea să fie însuși Bleuville... Gîndește-te la coloana de adoratori de acum o jumătate de oră... Poate că logica noastră nu poate intui lipsa lui de logică?)

— Cred doar — îmi răspunse S.H. — că le dezvăluim prea curînd intențiile. Ar trebui să ne apropiem mai discret de momentul destăinuirii.

RETROSPECTIVA A V-A[1]

Un nou desen: între două planete, un scripete sau o spînzurătoare. Călăul are aripi de înger. Reconstituim ultima întîlnire.

— Sînt Acan Yub. Ați auzit de mine?

— Revistele trezoreriei vă citează frecvent printre marii depunători. Și v-am mai întîlnit numele, cred, printre fondatorii diferitelor organizații de binefacere, care v-au și acordat, mi se pare, titlul de prinț al marilor donații.

— Ați auzit și de intenția mea de a vinde cele șase colecții aflate la trezorerie?

— Motivul care vă animă nu poate fi decît foarte uman...

— Umanitar, domnule Delphi. Simplele binefaceri înfăptuite pînă acum nu mai sînt suficiente. Și aș fi dispus

[1] Proiectul lui Acan Yub și impulsul spre deconspirare.

să-mi folosesc averea pentru a înfăptui primul act radical de binefacere. Dar nu prin lichidarea spartană a celor care, mai tîrziu, neajutorați, au nevoie de binele nostru. Cei neajutorați real sînt de fapt cei supradimensionați emotiv, cei capabili de prea multă dragoste, de prea multă dăruire de sine, de un infinit altruism. Pe toți aceștia — în intenția mea — vreau să-i trimit, la puțin timp după naștere, pe o cu totul altă planetă. Să nu mai bea laptele unor mame care le-ar transmite involuntar și tristele lor experiențe, spaima și lipsa de curaj. Ei nu trebuie să afle că lumea noastră nu mai cunoaște iubirea decît prin accident. Acolo, pe o îndepărtată planetă a purității Frigului Absolut, vor avea din nou o poartă deschisă spre vis.

S.H., programat de un spirit uman, nu putea să nu-l contrazică, chiar dacă se voia în clipa aceea oracol.

— Dar pe planeta Frigului Absolut copiii vor muri!

— Nu vom ști niciodată... Vom spera că au rămas în viață.

Aversiunea lui S.H. față de Acan Yub abia izbutea să se ascundă sub masca totală de liniște a presupusului oracol.

— Cunosc pe cineva — imaginează S.H. — care ar dori să vă cumpere toate cele șase colecții. Dar e un om ciudat. Cred că orgoliul l-ar îndemna să facă mai întîi public proiectul dumneavoastră... În felul acesta, achiziționarea celor șase colecții l-ar onora și pe el, ca pe un act indirect de subvenție morală.

Sugestia lui S.H., demnă de un oracol interesat să-l recomande călduros pe eventualul cumpărător, mi se păru prețioasă. Mai puțin poate ideea publicării proiectului...

— Publicarea, S.H., a fost cea mai gravă eroare pe care a comis-o Acan... De ce Delphi l-ar fi împins s-o facă?

— Știu doar că proiectul a fost publicat. Că Delphi ar fi putut să-l convingă. Exceptînd demascarea, nu întrevăd altă rațiune.

— Și dispariția subită și definitivă a lui Acan Yub ? Cum ți-o explici ?

S.H. se indignă.

— Pentru astfel de explicație s-ar cuveni să fiu realmente un oracol. Dar domnul Teo Celan, creatorul meu — dacă vă amintiți — nu mi-a conferit un circuit pentru proorociri.

INCERTITUDINI[1] Cîtva timp am tăcut. Fiecare dintre noi simțea nevoia să-și rînduiască impresiile (înțelegerile, revelațiile chiar), cu totul altele decît cele pe care le avusese cu o zi înainte, atunci cînd ne întîlnisem prima oară cu imaginea destul de neconcludentă a celor cinci dispăruți. Faptele aflate la dispoziția noastră rămăseseră în linii mari aceleași — nici eu și nici S.H. nu inventasem nimic care să nu fi fost menționat în primele anchete. Dar dialogul — acest efort de imaginare a întrevederilor dintre victime și oracol — schimbase radical unghiul de interpretare al faptelor.

Firește, nu înțelegeam încă strania capacitate a oracolului de a-i conduce și obliga pe cei cinci la un asemenea grad de sinceritate (și obiectivizare) ; nu înțelegeam cum determinase (sau intuise) apropiatele lor decese, sinucideri, accidente. Dar era absolut clar pentru noi că fiecare dintre cei cinci fusese la oracol și că această întîlnire cu el, conștient sau nu, influențase, grăbise, facilitase sau — în varianta cea mai nevinovată — nu contracarase sfîrșitul celor cinci. Evident, aceasta nu explica încă ce-i adusese la Irocopo. O dată ajunși însă, o exacerbare a orgoliului și o degringoladă psihică — spaime, insatisfacții, refulări, inhibiții — le anulase prudența și le crease o disponibilitate suplimentară de încredere într-un om — sau oracol — pe care, în mod logic, ar fi trebuit să-l conteste.

[1] Fantezia anchetatorului nu intervine atît în interpretarea faptelor, cît în descifrarea „petelor albe", momentelor despre care nu știm nimic.

Dar nu cumva acest plus de încredere, această nevoie de destăinuire și această clipă de imprudență fatală fuseseră influențate și de starea întregului Irocopo?

Un „D" uriaș, inițiala oracolului, domina — vizibil de la sute de metri — toate panourile publicitare. Printr-un sistem ingenios de proiectare transfocațională, aceeași majusculă obsedantă se strecura insidios și pe pereții interiori ai caselor, pe albul pernelor — noaptea, pe retină — în vis. Cine ar fi putut să reziste acestei permanente și obositoare prezențe?

ULTIMA INCIFRARE

Capul unui om explodînd asemenea unei grenade — unul dintre cele mai cumplite desene pe care le făcusem în Irocopo — mă ajută să înțeleg că ura mea față de această permanentă imixtiune a publicității în conștiință mă urmărește de mult. O schijă a proiectilului-cap lovea într-o poartă pe care scria *Delphi*. Intenționam, deci, să-l vizitez și eu.

— Crezi că domnul Delphi — mă întrerupse S.H. — e informat asupra vizitei pe care vrem să i-o facem?

— Nu m-am gîndit, S.H. Dar sînt convins că n-ar refuza să ne primească, de îndată ce ne-am manifesta o astfel de dorință. Numai că nu ne-a interesat pînă azi cine ar putea să ne moștenească pe noi în cazul unui sfîrșit imprevizibil. Să nu existe cumva o asociație a criminaliștilor care să devină automat beneficiara tuturor lucrărilor noastre!

— Și ceea ce ar fi infinit mai grav — îmi replică S.H. — președintele ei să fie același Ramiz Linto Asir.

Dar nu mai era o glumă. Ce ne determinase — fără nici o solicitare presantă — să întreprindem această anchetă?

Ce căutam, nechemați, în acest oraș al dementei care era Irocopo ? Nu cumva acel „D", lipit pretutindeni și vizibil de oriunde, ne chemase spre el ?

FAȚĂ ÎN FAȚĂ

Am hotărît să vizităm oracolul fiecare în parte, astfel încît să ne putem compara impresiile cu o sporită obiectivitate. Hotărîrea avea înăuntrul ei, presupun, și un element de prudență. (Toți cunoscuții pe care i-am întîlnit în amintita perioadă la Irocopo erau surprinși de starea depresivă care, după ei, îmi caracteriza toate acțiunile. Desenele — capete, ochi, explozii, pete de tuș — păreau s-o confirme.)

Primul îl vizită S.H. Se anunță cu o zi înainte — oracolul se declară de acord — dar S.H., la fel de cordial aparent, nu se grăbi să-l prevină pe Delphi asupra propriului său caracter neuman. Înfățișarea exterioară (așa cum am mai spus-o și cu alte prilejuri) nu-l trădase pe S.H. ca fiind un superrobot. Delphi nu întîmpină însă nici o dificultate în a-l defini încă din primul moment drept un selector heteroclitic modern, arătîndu-se impresionat de circuitele sale logistice și apreciindu-i la fel de exact toate limitele. Memoria lui S.H. înregistrase cît se poate de exact acest prim moment al întîlnirii lor.

— Prezența dumitale aici, domnule S.H., are darul să mă întristeze — îi mai spuse Delphi. Cînd un superrobot cu capacitățile dumitale selective vine să-mi pună întrebări, înseamnă că ai încetat să mai fii doar un punct de atracție pentru călătorii în trecere și că ai devenit tu însuți obiectul unei riguroase anchete. Și m-ar întrista vizita dumitale mai mult, dacă n-aș intui totodată că dintre toți cei meniți să-mi analizeze activitatea, dumneata, prin însăși logica alcătuirii, vei fi cel mai obiectiv dintre anchetatori. Dar să renunțăm la introduceri. Cu îngăduința dumitale,

îți voi „copia" programarea, îmi voi însuși alcătuirea dumitale specifică și, avînd virtuțile unui veritabil model, mă voi identifica fulgerător cu îndoiala, neîncrederea și întrebările care te preocupă. De altfel, acesta este sistemul meu de lucru, pe care destăinuindu-ți-l (în general nu-l declar), nu fac decît să anticipez viitoarele dumitale constatări. M-am autoînzestrat, printr-un lung proces volitiv, cu această capacitate de remodelare rapidă a personalității subiectului aflat în fața mea. Fără să exagerez, deci, afirm că, dedublîndu-mă, obținînd alcătuirea și înmagazinările neuronale ale interlocutorului meu, devin prin acestea un perfect alter ego, în stare să-i răspund... ceea ce singur ar fi ezitat să-și răspundă. Dar, evident, nu descopăr decît ceea ce orice om, investigînd în sine, ar fi putut descoperi. Nu sînt un mistic, după cum vei vedea, ci un rationalist. Să trecem însă la momentul experimentării.

S.H. — după cum mă informă ulterior — avu senzația unui fluid care, învăluindu-l, îi cerceta atent centrul de acțiune și de selecție ai informației. Deveni mai puțin mobil spiritual, de parcă ar fi fost victima unui supraefort sau a unei catalepsii care, paralizîndu-l fizic, nu-i altera totuși observația. Încercă totodată senzația unei imixtiuni în lumea sa interioară — veritabil viol de personalitate — la care propriile sale circuite nu numai că nu mai opuneau rezistență, dar veneau în întîmpinarea „agresorului". Și pentru prima oară, S.H. încercă sentimentul că cineva ar putea ști despre el mai mult decît știe el însuși.

În tot acest timp, Delphi, însușindu-și alcătuirea neuronală a lui S.H., îi studie programarea, parcurse integral rezultatele anchetelor executate de S.H. anterior, află de existența unui al doilea criminalist, Teo Celan, și sesiză mai ales, cu totală exactitate, scopul prezenței noastre în Irocopo.

Delphi află deci — dacă nu știa dinainte — de moartea

celor cinci, și mai ales de tensiunea mistică ce cuprinsese orașul. Evident, urmărindu-i activitatea neuronală, Delphi observase că și S.H. îl studiază cu aceeași atenție și că dispozitivele telepatice ale selectorului heteroclitic nu rămîn în afara nici unui raționament la care el ar fi putut să ajungă. Dar pentru Delphi, ceea ce aflase de la S.H., modelîndu-l, era atît de important — și vital într-un anume sens — încît nu-l mai speria riscul a ceea ce S.H., la rîndul lui, ar fi putut să afle.

Reflecțiile oracolului, înregistrate de S.H. — mai ales cele privind desfășurarea anchetei — au infirmat multe dintre ipotezele noastre.

Întîlnindu-l pe Iacinto Morales, bunăoară, Delphi a înțeles foarte bine că orgoliul îl va determina pe autorul agravitaționării să-și depună lucrarea la Depozitul Central de Proiecte, că va încerca acest lucru nu printr-o înregistrare oficială, ci în secret, introducîndu-se fraudulos și provocînd chiar — în cazul în care ar fi fost surprins — un act cu consecințe mai grave. Morales nu voia însă să-i familiarizeze pe funcționarii Depozitului Central de Proiecte cu ideile sale și, pe de altă parte, se temea de existența unor contraproiecte. Analizîndu-l, oracolul descoperise în subconștientul său — sub formă incipientă — și o intenție aventuristă : aceea de a distruge proiectele care, înregistrate mult înainte și programate riguros cronologic, ar fi putut întîrzia realizarea proiectului său. E drept, Delphi nu se așteptase la o distrugere atît de naivă, prin foc (incendiul fusese într-adevăr declanșat de Morales), dar bănuise și-l avertizase că se află într-o stare de tensiune care ar fi putut să-l conducă la decizii eronate, imprudente, riscante. Morales însă, poate sub influența proiectului său — imaginîndu-se într-o lume agravitațională — pierduse sentimentul realului. Oracolul îi sugerase ideea de a depune proiectul

la o organizație care l-ar fi putut sprijini. Nu știa însă nimic despre existența *Lumii fără tehnică.*

Pe soția lui Swift Andersen, Delphi o simpatizase din primul moment. A înțeles că e grav bolnavă și nu i-a ascuns adevărul ; în accepția lui, o compasiune formală și o încurajare lipsită de acoperire ar fi fost mai criminale decît moartea însăși. Sfîrșitul Lucillei Andersen n-a fost grăbit însă de intervenția sa, ci de atenția cu care ea urmărea mișcările magmatice. Copiindu-i memoria, Delphi aflase de la Lucille Andersen de existența organizației care se ocupa cu studiul relațiilor între activitatea umană și cea telurică. Nu văzuse nici un impediment în cedarea ideii... dar, personal, el n-a trimis nici un emisar pentru a prelua — în preziua morții — lucrările rămase de la Swift Andersen.

Viața în întuneric a lui Lagarasuki Wo i se păruse aproape o nebunie. Ca și intenția mai mult decît periculoasă a lui Bleuville de a recrea în condiții de laborator întreaga lume virotică. Preluîndu-le însă gîndurile cele mai intime, oracolul aflase de intenția lui Lagarasuki Wo de a experimenta personal ideea propriei sale lucrări (veritabilă sinucidere) și înțelesese la fel de bine că nebunia vitezei îl va conduce pe Bleuville la un accident, cu siguranță fatal, mult înainte de a fi înfăptuit nebunia virotică. Delphi nu știa însă nimic despre Editura *Ring* sau despre consiliul Societății *Natura pro natura.*

În privința lui Acan Yub, în schimb, contribuția sa fusese hotărîtoare. Acan era un om în stare să-și realizeze proiectul : demential, dar totodată organizat și metodic. Delphi a considerat deci că ar fi de datoria lui să-l împingă spre publicarea proiectului care, aflat în atenția opiniei publice, ar fi putut declanșa o indignare, un oprobiu în stare să-l compromită încă din ziua apariției. Nu prevăzuse însă că instinctul matern — asociat celui de conservare — va reacționa prompt și la fel de radical pe cît intenționase Acan.

Forța de șoc telepatică a milioanelor de părinți care se simțeau în pericol avea să acționeze asemenea unui laser de o forță incalculabilă. În cel mai exact sens, Acan fusese pulverizat.

Despre colecție însă ? Unde a ajuns ? Nu știa nimic... deși numele lui Ramiz Linto Asir îi sugerase o explicație posibilă și-i indica un vinovat.

La sfîrșitul întîlnirii îl rugă pe S.H. ca a doua zi să revină împreună cu partenerul său, domnul Teo Celan.

„...Se pierde deseori din vedere că momentul final al oricărei anchete, înainte de a fi descoperirea vinovatului, este sinteza diferitelor elemente disparate la care s-a ajuns. Descoperirea vinovatului devine astfel singura concluzie posibilă a faptelor."

(„Sinteze criminalistice", vol. II, pag. 265)

A doua zi, m-am prezentat totuși singur ; probabil, din prudență. Dar orice teamă se dovedi inutilă. În fața mea, imobile, într-o nuditate și pietrificare statuară, se aflau două alcătuiri omenești, perfect identice, care mi-ar fi putut aminti ca înfățișare doi gemeni pe care nimeni și nimic nu ar ști să-i deosebească. Unul dintre ei — cum aveam să aflu dintr-o scrisoare alăturată — era fostul oracol Delphi.

„Stimate domnule Teo Celan, venirea dumneavoastră în Irocopo a avut pentru mine efectul unei tragice revelații. Am aflat că strădania mea prelungită de a ajunge la copierea activității cerebrale a semenilor mei — pentru a-i ajuta mai apoi în meandrele autodescifrării — ascunde într-însa un risc lipsit în ultimă instanță de orice acoperire umană. Cei

care vin să întrebe nici nu merită adesea sinceritatea unui răspuns (Bleuville, Lagarasuki Wo, Acan), iar celorlalți, care ar merita-o, nu trebuie să le răpim totuși responsabilitatea descifrării acestui mister, care nu e decît propria lor personalitate. Am fost de bună credință în intențiile mele... și n-aș fi putut bănui că studiile mele, antrenamentul neîntrerupt, renunțările vor favoriza crima și iraționalul.

Ce s-a întîmplat însă ? După cum am reușit să înțeleg încă din primii ani de activitate, eram și eu, într-un sens metaforic, tot un robot... Un soi de robot viu, cu un grad avansat de personalitate ; sau, poate, un om care, impunîndu-și un program riguros și renunțînd la o gamă infinită de activități în favoarea unui efort unidirecțional, a ajuns — prin concentrare și o imensă voință — cel mai straniu robot... Înclin spre ultima variantă ; deși, speriat de particularitatea și de unicitatea acestui caz, mă declar și eu uneori (e mai comod) adeptul primei explicații. Nu-i important ; nu *mai* e important pentru mine...

În lume însă, după cum bănuiam mai demult și m-am convins în aceste ultime zile, mai există o copie a mea, o copie nereușită ca forță de autodescifrare, ca pregătire, ca ținută morală : dar totuși o copie. Poate un frate geamăn... pe care o stranie deformație genetică l-a constituit aidoma mie ca fizic, și invers... ca valoare umană. Puteți presupune la fel de bine, firește, c-ar fi fost și el un robot, construit după aceleași criterii după care fusesem eu construit, dar pe care o inversare de sens în circuitul programator l-a plasat de la început în zona valorilor negative. Puteți opta din nou pentru varianta pe care o preferați... Nu-i important ; sau nu *mai* e important pentru el. Părintele sau creatorul nostru, regretatul Ramiz Linto Asir, nu bănuise însă că acest permanent alter-ego al existenței mele va îndeplini rolul lui Cain și va încerca să beneficieze de mine, pedepsit să joc rolul lui Abel... Înzestrat cu aceeași capacitate de

recepție, el era la curent cu tot ceea ce făceam eu și acționa mai apoi, în numele intereselor sale, întemeind asociații, însușindu-și bunurile celor pe care, involuntar, îi descoperisem plecați, din voința și vina lor, spre moarte. El a inspirat, cred, și toată acea nebunie despre care am aflat că a cuprins Irocopo-ul.

În noaptea care a trecut, conștient de pericolul în care se afla — urmărise tot dialogul meu cu S.H. — acest alter-ego al meu și al crimei m-a vizitat și mi-a cerut să-l salvez. Dar ce-ar fi însemnat să-l salvez decît să permanentizez riscul iraționalului? Și ce-ar fi însemnat să mă salvez decît să sporesc nebunia din Irocopo?

Din fericire, preluîndu-i personalitatea, pentru a-i înțelege mai bine cumplitele gînduri ascunse, am reușit să descopăr o soluție demnă de propriul său machiavelism. Cît timp îi dețin personalitatea, sîntem amîndoi paralizați, asemenea unor statui. Nu respirăm, circulația sîngelui ne este încetinită pînă la aparenta stagnare, nemișcarea — o reciprocă inhibiție totală — rivalizează cu aceea a marmurei. Singura facultate care ne mai rămîne este aceea de a gîndi și e singura de care, în ceea ce mă privește, am neapărată nevoie pentru a nu compromite intențiile creatorului sau ale părintelui meu, Ramiz Linto Asir. Un post de recepție reglat pe lungimea de undă a gîndurilor mele ar putea să-mi recepționeze mesajul: deci voi gîndi, voi putea comunica permanent cu lumea exterioară, voi putea continua să exist și, preluînd numele părintelui meu, îl voi putea continua. Iar el, cel de-al doilea fiu al lui Ramiz (sau poate robotul pe care Ramiz, dintr-o eroare, l-a programat invers), va trebui să suporte această veșnică interiorizare la care îl pedepsesc. În ceea ce privește existența noastră concretă, cred că ar fi nimerit să ne încredințați unui muzeu. Poate Marelui Muzeu al Enigmelor din vechiul Guadalvarin. Timpul ne va conferi o patină violacee, iar

trecerea grăbită a vizitatorilor — imaginea mereu reînnoită a lumii în care vom continua să trăim.

*

Cultul oracolului Delphi s-a stins demult. Cele două statui nu mai uimesc pe nimeni. Doar cărțile lui Ramiz Linto Asir continuă, cu aceeași îndîrjire, să apară... Insuccesul însă pare asigurat. Numele autorului, prea complicat pentru a îngădui memorarea — această primă treaptă a oricărei celebrități — vine să agraveze rezerva inițială față de cărțile sale. Obișnuința de a citi, scăzută simțitor, acuză criza de timp. Se vorbește tot mai mult...

Dar cine ar mai putea crede azi că cele două statui păstrează încă viața ? Și că fiecare dintre ele — sau amîndouă împreună — constituie într-un fel simbolul meditației, al explorării în sine și că numele acestor statui este... Ramiz Linto Asir ?

cpsf.info

30 de ani de tăcere

(Jurnal)

A. W. X.-91, septembrie 15, joi, ora 17,30

Un telefon mă anunță, la 16,04, că tentativa de reanimare n-a reușit și că „Bătrînul" („veteranul" sau „mobila") și-a luat rămas bun de la viață. Sînt întrebat dacă-i cunosc riguros numele și sînt obligat să răspund interlocutorului meu, un fel de medic legist, că de-a lungul ultimilor 30 de ani, cel decedat n-a mai vorbit cu nimeni. Ceea ce n-ar fi grav — sînt obligat să adaug — dar toți cei care n-au izbutit să-i înțeleagă tăcerea (cea mai prelungită tăcere pe care am întîlnit-o în carieră !) i-au conferit acestui om (tăcerii lui și neputinței lor) cîte un nume. Așa că are foarte multe și unul în plus nu contează. Să-l inventeze, deci, cine vrea ; nu va fi o mare impietate...

Mi se comunică ora incinerării atît de sec, încît nu încape îndoială că am fost taxat drept nebun.

Joi, ora 21

Un membru al societății de „Science-Fiction", constrîns prin tragere la sorți să pregătească necrologul „Bătrînului", m-a asasinat timp de trei ore cu cele mai imposibile întrebări : Dacă Bătrînul ar fi fost sau nu italian de origine sau scandinav ; dacă l-am putea considera — fără a risca un protest oficial (din partea ambasadelor, cred) — drept un descendent al unui mare principe de Modena sau ceva echi-

valent din Suedia ; şi dacă n-am putea acredita ideea, în sfîrşit, că numele său real ar fi Rocco sau Ricci sau Ransen, un nume scurt, cu „R" şi cu două vocale, ceea ce...

Îi explic individului că necrologurile, nescrise şi nerostite niciciînd, ale anonimilor, mă impresionează mult mai mult decît cele care îndoliază pînă la sufocare memoria posterităţii ; că cele nerostite, şi condensate în tăcere, au de partea lor un mister, îngăduie prezumţii şi nu interzic speranţa unor reconsiderări viitoare ; şi că amalgamul semnelor de întrebare care ne supravieţuiesc, uneori, sînt mai de preţ decît marmura oricăror certitudini.

Dar individul nu are timp să asculte ; a fost informat că acest caz, atît de controversat — al „Bătrînului" — ar constitui, după opinia consiliului „Science-Fiction", cel mai flagrant eşec din cariera mea criminalistică, şi ar dori să ştie în ce măsură eşecul...

S.H., pe care activitatea prelungită într-un context uman l-a afectat pînă la a-i deregla circuitul de impasibilitate, l-a scos subit pe interlocutorul meu de cealaltă parte a uşii. Nu foarte elegant, dar, la toţi dracii : o merita din plin !

Vineri, 4,30 dimineaţa

Şi totuşi n-am scăpat ! Am rămas cu ideea, cu gustul amar, mai degrabă că am fost acuzat de un eşec ; de unde încă o noapte pierdută. (Cineva afirma nu de mult că încredinţăm timpului viitor tocmai cîştigul acestor ireparabile pierderi, dar mă îndoiesc.) Introspecţia e rareori contagioasă şi încă mult mai rar altruistă. Sondăm în noi, ca să putem dormi liniştiţi. Şi din orgoliu... Un orgoliu al autoaprecierii lucide şi al rigorii (în interpretare) faţă de propriul comportament. De altfel, în afara acestui orgoliu („Bătrînul" m-ar fi înţeles foarte bine !), de ce aş retran-

scrie acum, la capătul unei nopți nedormite, toate notațiile existente în jurnalele mele intime despre un caz considerat a fi „marele meu eșec" ?

Conștient de subiectivismul exagerat al unor aprecieri care, la vremea lor, nu au avut în vedere tiparul, rog cititorul să judece cu indulgență. Ne întoarcem deci în urmă cu 30 de ani.

Septembrie A. W. X.-61

La noul sediu S.F. (Science-Fiction) o seară de lectură. Bioindicatoarele de anormalitate indică o tensiune (comportament, reacții, psihoză colectivă) fără precedent. Tînărul editor Cerbiani, care girează calitatea lecturilor, anunță un text memorabil. Audierea confirmă (spun „audierea" și nu „lectura" pentru că textul, contrar uzanțelor, este înregistrat pe bandă). Autorul, la fel de inexplicabil, nu e prezent în sală, dar imprimarea sonoră (o voce relativ cunoscută, fără nimic teatral) conferă ficțiunii o căldură aparte, un sentiment al realului care solicită participarea directă. A rămîne „în afară", a refuza implicarea, ar însemna — raportat la lectură — a nu răspunde unui „apel disperat". Dar nu disperarea — acesta e și titlul ficțiunii — constituie nota aparte a apelului, ci caracterul lui anonim. Victima și, respectiv, salvatorul sînt entități, simboluri într-un sens matematic, avide de general. (Pornite spre locul dezastrului, bărcile de salvare ale bunelor noastre intenții sosesc mereu prea tîrziu — aceasta ar fi ideea — pentru că pornesc prea tîrziu. Soluția : să intuim apelul — să-l presimțim — confirmarea lui auditivă, vizuală, faptică trebuind să ne găsească „în drum".)

În continuare, ni se anunță că povestirea, concepută și ea ca un semnal de alarmă, nu ar avea un autor declarat,

diferitele investigații întreprinse pentru a-l descoperi demonstrînd doar că nici unul din membrii societății S.F. nu are nimic comun cu autorul.

Septembrie A.W.X. — 61
(o zi după lectură)

Interogat (bănuit de complicitate), Cerbiani nu izbutește să explice convingător cum i-a parvenit povestirea :

„De cîte ori intram în birou și mă pregăteam să lucrez, textul — am în vedere banda sonoră — începea să se audă... Și nu îndrăzneam s-o întrerup ! Sau nu izbuteam... Abia pe urmă am înțeles că persistența ei reprezintă, în egală măsură, un mod de a reclama o difuzare și receptare mai largă... Și că o voi auzi neîntrerupt, pînă cînd, multiplicată sau retransmisă public, va căpăta audiența pe care o reclamă prin definiție un apel colectiv. «Dar a adus-o cineva ! — veți spune dumneavoastră. A fost înregistrată ! A existat undeva, la intersecția unor coordonate terestre sau aterestre un emițător, un disperat... Un om care a conferit acestui apel coerență, limbaj, forță de influențare, emoție !» Vă înțeleg foarte bine ! Gradul de nefiresc al întregii ficțiuni impune într-adevăr întrebări și o anume alarmă. În paranteză, de asta am și cerut ajutorul Serviciului criminalistic. Dar și mai alarmante sau cel puțin ciudate — cum va admite probabil și criminalistul Teo Celan (gest în direcția mea) — mi se par situațiile și elementele obiective, adiacente ficțiunii : banda sonoră nu-i propriu-zis o bandă ! Vreau să spun că existența ei fizică este riguros discutabilă. Nu am văzut-o încă, n-am avut-o în mînă... Și mi-ar fi imposibil să explic cum se amplifică sunetul, unde-i instalația care coordonează audiția și care e natura undelor pe care le receptăm... Rezumînd, deci : deținem un apel, transmis inexplicabil, de la un emițător anonim, în stare să ne

creeze impresia în final că ar fi propriul nostru apel. Şi asta, în timp ce inerţia — vechile noastre reprezentări privind comunicarea prin reflectare, imagini, unde sonore, magnetice etc. ne mai cer cu concreteţe o bandă (cum arătau benzile vechilor magnetofoane), un mesager (un fel de comisionar de vreo 60 de ani, sprijinit în baston), un autor (în stare s-o creeze şi să conteste ceea ce n-a creat el). După opinia mea, însă, forţa de şoc a acestui «apel» dezminte pînă şi rutina ficţiunii. Chemarea (sensul ei), mesagerul, victima şi eroul, disperarea sau compasiunea noastră capătă concreteţe — vă amintesc — „numai după ce bărcile de salvare au pornit..." De altfel toate acestea vor deveni mult mai clare, îmi îngădui să sper, după ce ne vor parveni şi următoarele apeluri ale nou-afirmatului nostru confrate. Lectura următoare..."

În vacarmul care urmă acestor declaraţii mai mult decît ciudate, un om rămase la locul lui, tăcut, asemenea celor care fac din indiferenţă şi non-participare singura lor normă de conduită în viaţă. Omul părea îndeajuns de bătrîn şi dintotdeauna acolo, aşa încît chiar şi cei care l-ar fi văzut în acel moment pentru prima oară, ar fi fost convinşi, de loc paradoxal, că-l cunosc de mult, poate dintotdeauna.

Octombrie, A. W. X.-62

O nouă povestire — în fapt o nouă ipostază fantastică — mă readuce în clădirea S. F. Cu experienţa primei audieri, încerc să fac abstracţie de elementele care m-ar putea distrage prin enigmaticul lor imediat. Uit deci (sau vreau să uit) absenţa benzii sonore, senzaţia obositoare a unei emisiuni fără o sursă certă şi tentaţia, poate nu integral aberantă, de a descoperi apropieri între vocea nevăzutului lector şi propria-mi voce ; şi încerc să nu aud,

mai ales, insinuantele provocări ale ignoranței, care resuscită ideea unor sugestionări și halucinări colective, dacă nu chiar a unei „frenetice isterii a ficțiunii".

Noua relatare, mai mult obiectivată și mai pronunțat eseistică, propune de această dată un timp concret al acțiunii (etapa imediat următoare celui de-al cincilea război parțial) și încearcă să reformuleze posibilitatea transferului de personalitate între creator și erou, pînă la transformarea eroului imaginat într-un erou real, independent ca forță de acțiune și raționalitate.

Spre deosebire de modalitatea anonimată a „Apelului", eroul are de această dată un nume — Ricardo Venturia — deși comportamentul (dialogul, relațiile, intriga), fără să-l dezumanizeze, îl împing treptat spre simbol. În prima parte a tripticului, Ricardo Venturia întreprinde o călătorie în Ținutul Fierbinte al Oglinzilor, pentru a-și descoperi — dintr-o infinitate de reflectări comparate — imaginea reală. Aventura începe însă din clipa în care Venturia — partea a doua a lecturii — are evidența că Ținutul Fierbinte ar fi de fapt un lagăr de exterminare lentă, fără violențe demascabile. Departe de a înțelege mecanismul neîntreruptelor deformări care-l îndepărtează de imaginea sa reală, Venturia dobîndește prin deziluzionări repetate — partea a treia a povestirii — imaginea nedeformată a adevăratului său inamic. Mai mult chiar: Ricardo Venturia pare decis să dezvăluie umanității imaginea acestui antierou, inamic al reflectării obiective, dar în ultima clipă răstoarnă el însuși oglinda în care tocmai îl descoperise. Inamicul rămîne din nou doar sugerat, simbol al iluzionărilor și al duplicității, îndeajuns de neinspirat denumit „Duplicom". (Nisipul mișcător în care se cufundă treptat Venturia se dovedește a fi tot mai evidenta inutilitate a căutării.)

„Bătrînul", a cărui figură ştearsă o sesizasem cu prilejul primei lecturi, era şi de această dată în sală. În timpul audierii l-am surprins în permanenţă atent, aş spune angajat în derularea imaginarei benzi a ficţiunii. Dar interesul, participarea, s-a stins de îndată ce nevăzuta voce a lectorului — prefigurînd sfîrşitul povestirii — ne încredinţă că Ricardo Venturia s-ar mai afla şi astăzi în Ţinutul Fierbinte al Oglinzilor, fără speranţa de a mai putea reveni.

Un moment m-am simţit tentat să-i întreb pe cei din jurul meu dacă au încercat şi ei sentimentul că-şi ascultă propria voce. Dar cine ar fi fost dispus să admită că a devenit „port-parleur-ul" unor halucinări şi sugestionări colective? Cel mult „Bătrînul"... Dar „Bătrînul" plecase sau dispăruse, poate, în însăşi clipa în care luciditatea criminalistului începuse să interogheze ficţiunea.

Februarie A. W. X.-63

S-au citit două noi povestiri. Eroul lor — acelaşi Ricardo Venturia — a dobîndit un profil tot mai cert. Utilizarea consecventă în relatare a persoanei întîi îi sugerează de altfel tînărului editor Cerbiani o identificare a autorului cu propriul său erou. Se întîmplă de fapt, în sens invers, ceea ce Ricardo demonstrase în „Ţinutul Fierbinte". Eroul acreditează pe autor pînă la a conferi autorului o independenţă totală.

Cerbiani anunţă publicarea tuturor povestirilor într-un volum de ficţiuni, sub semnătura — nimeni nu protestează! — a marelui Ricardo Venturia.

Pe faţa „Bătrînului" — continui să-l consider singura cale de descifrare a enigmei — am sesizat, sau am vrut să sesizez, nu voi şti niciodată... un zîmbet.

Critici de circumstanță publică tot mai frecvent studii și exegeze despre marele autor de ficțiuni, Ricardo Venturia, „născut în primii ani ai etapei care a urmat celui de-al cincilea război parțial". Cerbiani, devenit un mare editor, este somat tot mai frecvent să răspundă : „Unde se află celebrul nostru confrate ? Unde s-a exilat ? Și care sînt lucrările pe care le mai are în vedere ?"

Aș fi dispus să întrevăd o comedie (o farsă), dar Cerbiani mă anunță că în ultima povestire, „Argineii" (la a cărei audiere am lipsit), Ricardo Venturia, devenit scriitor (ca și în viață), se consacră unor opere umanitare. Celebru fiind — și bogat — același Ricardo decide (în finalul povestirii) că drepturile care i-ar reveni pentru lucrările sale vor fi puse la dispoziția celor loviți de ororile ultimului război parțial.

Nu l-am întrebat pe tînărul Cerbiani care pot fi consecințele unui astfel de testament literar. Dar dacă întîmplarea face ca supraviețuitorii ororilor să se fi organizat cîndva sub un statut juridic, atunci nu peste mult, Ricardo Venturia avea să devină primul autor de ficțiuni sanctificat de propriii săi cititori. Ceea ce, criminalistic judecînd (cel puțin în urmă cu ani), mi s-ar fi părut alarmant.

Decembrie A. W. X.-65

Nu, refuz să văd în enigma „Ricardo" un calcul anticipat material și o afacere oneroasă. Fenomenul mi se pare a fi înainte de toate o pledoarie pentru reabilitare morală prin raționalitate și printr-o neîntreruptă subliniere a conștiinței de sine. (Nu văd nimic rău în faptul că un erou afectat de propriile sale infirmități se vrea în perspectivă un sprijin material și moral al tuturor celor infirmi.) Ur-

mărindu-i, cum am și fost tentat, pe oneroșii stipendiați ai naivității și ai geniului (în fond au existat și vor exista întotdeauna !) nu condamnăm decît duplicitatea elementară. O formă primitivă. Și e puțin, atunci cînd Ricardo Venturia atacă însăși ideea de duplicitate, de oportunism, de machiavelism structural.

Enigma hotărîtoare este aceea a fabulației fără echivalent, a comunicării încă neexplicate și a „Bătrînului", care apare la fiecare lectură și — de ce să nu subliniez această impresie stranie — nu trăiește decît în timpul ei.

Martie A.W.X.-71

În ultimii ani am frecventat mai rar sediul S.F. Dar lucrările lui Ricardo continuă să apară cu o ritmicitate care ar face cinste oricărui creator literar. Anonimatul său a încetat să surprindă — a devenit nota sa distinctivă — iar modul de lansare al ficțiunilor, prin intermediul unei audieri colective, nu-i mai deranjează pe conducătorii S.F. decît în măsura în care lucrările lui Ricardo, neanunțate, refuză și perturbă planificarea S.F., atît de meticuloasă. Ar mai fi, uneori — recunosc — și ideile mai mult decît extravagante ale lui Ricardo Venturia. Dar cum să le oprești ?

Într-una din povestirile sale recente, Duplicom încearcă și el să instaureze un control asupra ficțiunilor imaginate de veșnic febrilul Ricardo. Dar ideile se transmit într-atît de contagios și percutant, încît efortul imitativ al lui Duplicom se dovedește inutil. O dată imaginate, ficțiunile sale nu mai aveau nevoie de nici un editor, de nici o tipografie, de nici un post emitent. Ele pluteau, metaforic, „în aer" și erau inhalate asemenea oxigenului (nu numai receptate, dar

chiar și retransmise, extinse și recreate, de fiecare acceptor al acestor idei).

Povestirea intitulată „Vocea care străbate oriunde" îmi sugerează într-un fel și mecanismul transmisiilor sonore la care, periodic, asistăm și noi la sediul societății S.F. Cuvintele, ideile — în ansamblu ficțiunile — erau acolo, la îndemîna noastră, le încorporam în noi, de unde apoi și senzația că „auzim" povestirile ca fiind rostite de propria noastră voce. Însușite, de fapt, ne și aparțineau...

Dar problema nu se simplifică prin această revelare a fenomenului „auditiv". Admițînd că noi sîntem într-adevăr acceptorii unor fabulații la care subscriem colectiv, cine le emite ? Și unde se află acest generator de idei, de emoții și de sublim ?

Decembrie A. W. X.-75

Un critic a sesizat și pe bună dreptate, că majoritatea povestirilor au ca loc de acțiune un lagăr de concentrare. Într-una din povestiri, bunăoară, un medic de stranie anvergură științifică — același Duplicom — încearcă să remodeleze voința unui mare creator, supunînd-o unui cîmp psihoneuronal. În felul acesta, creatorul — se păstrează evident simbolul lui Ricardo Venturia — fără să-și reducă forța de fabulație (și inovare) ar deveni o simplă unealtă, un creier docil, un geniu aservit unui impuls volitiv exterior.

Să fi fost și Ricardo Venturia (am în vedere autorul real) supraviețuitorul unui astfel de lagăr ? Să-i fi rămas, după încercarea de remodelare, numai forța de a emite din cînd în cînd idei ? Să admitem de aici și ipoteza că un astfel de creator există ca entitate reală numai în momentul creației ? Dar în restul timpului ? O stare de catalepsie ? De somnolență ? De renunțare ? Nu cumva „Bătrînul"...

Iulie A.W.X.-84

Au trecut destul de mulți ani... Nu îmi propun să-i număr. Am ajuns însă la ideea că Ricardo se va dezvălui treptat prin înseși povestirile sale. Pînă atunci trebuie menținut echilibrul, acest „statu quo" al raporturilor dintre noi și el. Sau poate va trebui să așteptăm momentul cînd Ricardo Venturia — eroul — va avea suficientă independență și forță pentru a-l învinge pe Duplicom. Fără concursul meu. Dar această răbdare mă costă. Conducerea S.F., nemulțumită, propune an de an înlocuirea mea. Iar puținul pe care l-am înțeles pînă azi, în mod cert, nu am dreptul să-l dezvălui... lui Duplicom. Nici pentru a mă salva.

Noiembrie A.W.X.-84

Au apărut încă două volume de povestiri sub titlul comun „Geniu complementar". Instalațiile mele logistico-anchetative îmi confirmă ipoteza că Ricardo, remodelat neuropsihic — n-ar putea exista independent de geniul său complementar. Evident, noi atacuri împotriva incapacității serviciului criminalistic. Sînt menționat nominal.

Ianuarie A.W.X.-87

Astăzi am asistat prima oară la o „audiere" împreună cu noul meu robot anchetativ, S.H. „Aude" și el povestirea, deși îi scurtcircuitez orice contact auditiv cu exteriorul. Nu încape îndoială că există în însăși sala S.F. un cîmp neuronal emitent.

„Bătrînul", sper să nu fi fost o impresie, l-a privit aproape uimit pe S.H. Dacă nu-i o simplă autoiluzionare, după aproape 27 de ani de așteptări, privirea aceasta mă onorează mai mult decît ar fi putut să o facă conducerea S.F.

O nouă povestire. Ricardo, care a ajuns să studieze „mecanismul" lui Duplicom, îi sesizează, în sfîrșit, limitele. Mai exact, e pentru prima oară cînd înțelege că sistemul de impulsionare neuro-psihică inventat de Duplicom nu poate decît să declanșeze actul creator al subiectului aservit. Conținutul în sine, invenția, fabulația, genialitatea rămîn mai departe, așadar, apanajul adevăratului creator.

Octombrie A.W.X.-91

Am ascultat astăzi după-amiază „Vendeta", o povestire care, dacă am înțeles ceva din această prelungită anchetă, va fi ultima narațiune a lui Ricardo Venturia. Avid de glorie, Duplicom impune lui Ricardo declanșarea unui nou ciclu creator. Ricardo nu poate rezista impulsului volitiv, dar conștient de drama sa, imaginează o stranie mașină „a remușcărilor", în stare să-l oblige pe Duplicom la o fulgerătoare recapitulare afectivă : de la simplul regret pentru cuvîntul insuficient gîndit pînă la chinuitoarea remușcare pe care o încercăm în fața ireparabilului. În ultima parte a ficțiunii — memoria lui S.H. mă ajută s-o retranscriu exact — ideea lui Ricardo se materializează.

> „Reprobatorul la care Ricardo Venturia lucrase zile și săptămîni ajunsese, în sfîrșit, în stare de funcțiune. O simplă închidere a circuitului de rememorare — și Ricardo îl închise rapid — o cuplare a filtrului selectiv, cel care avea capacitatea să rețină din întregul flux memorial doar elementele care se autopolarizau pe «regret-remușcare», și omul aflat în fața reprobatorului ar fi asistat la derularea celui mai tragic film : al erorilor inadmisibile, nejustificate, absurde ; al

actelor generate de ură și dispreț față de cei din jur ; al jignirilor care prin arborescență și însumare devin arme ale crimei ; a tot ceea ce, pentru a înfrînge în afară, înfrîngem mai înainte în noi. Dar cel aflat în fața ecranului este de astă dată Duplicom și, pentru prima oară, veșnicul inamic al lui Ricardo Venturia devine conștient de toate crimele sale. Reprobatorul îi readuce în memorie toate vinovățiile și, sub impulsul lor, Duplicom începe să înțeleagă, să judece și să se judece ; incapabil să mai suporte, disprețuindu-se, el pare tot mai tentat să încline spre renunțare. Ricardo Venturia amplifică senzația remușcării pînă la paroxism : «Uită-te, Duplicom ! Nu-ți întoarce privirea ! Chipul acesta neomenesc e al tău. Masca duplicității s-a destrămat... Privește-te ! Înțelege ! Suferă ! Mori !»

Smulgîndu-se din fața ecranului, cu o față răvășită de cele mai cumplite revelări, cu ochii injectați de sîngele tuturor victimelor, Duplicom se îndreptă, ca pentru ispășire, spre moarte."

Octombrie A.W.X.-91
(Două ore după ultima notație)

Sînt informat că într-un apartament dintr-un bloc periferic a fost găsit un oarecare Max Reinitz, care ar fi încetat din viață exact în momentul în care, ascultînd „Vendeta", noi cei prezenți în sala S.F. luam act de moartea lui Duplicom. Faptul ar fi părut numai o coincidență bizară, dacă fața celui decedat n-ar fi prezentat aceleași tumefieri și injectări sangvine, ca și cele existente, conform descrierii lui Ricardo, pe fața lui Duplicom. Similitudinea celor două de-

cese anunță un prilej de nesfîrșite supoziții. Și într-adevăr : de unde cunoștea Max Reinitz (în cazul unei sinucideri) sau ucigașul lui (în cazul unei crime) povestirea lui Ricardo Venturia, atunci cînd povestirea nu fusese încă transmisă ? Audierea în cerc închis a „Vendetei" nu ar fi putut să ajungă la urechile lui Reinitz (sau ale ucigașului său) — pentru a crea amintitele similitudini — decît după un anume timp, cîteva zile sau ore, dar Reinitz murise exact în clipa în care murea Duplicom ! Cunoscuse cineva „textul" povestirii înainte de a fi fost audiat ? S.H. excludea ipoteza... Dar chiar și admirînd-o, cine ar fi putut regla crima (sau sinuciderea) pînă la o identificare atît de perfectă cu desfășurarea în timp a lecturii ? Să admitem că Ricardo (sau cineva „în temă") ar fi putut veni în apartamentul lui Reinitz ? Dar și această ipoteză se cere exclusă, deoarece Max Reinitz murise într-o cameră închisă pe dinăuntru, iar S.H. era în măsură să confirme fără drept de apel că în această cameră nu mai intrase nimeni de ani de zile. Iar tumefierile, injectările sangvine — care pledau pentru similitudine — ar fi implicat și existența unui reprobator real. Or, reprobatorul lui Ricardo Venturia exista doar în ficțiunile sale, el nu fusese creat.

A.W.X.-91
(20 de ore după moartea lui Reinitz)

Lovitură de teatru : consiliul Societății S.F. a ajuns la concluzia că Max Reinitz și autorul ficțiunilor, Ricardo Venturia, ar fi una și aceeași persoană. Drept care, decesul s-ar explica prin „autosugestie".

Era absolut aberant... Dar în însuși momentul cînd aberația își propunea să se substituie evidenței, se auzi o voce ; o voce de om bătrîn ; vocea „Bătrînului" care timp de 30 de ani participase la ședințele secției de literatură fantastică

fără să fi vorbit niciodată. Și „Bătrînul", pentru prima oară, strigă cît putu el de tare : CONTEST.

Cei prezenți, care nu sesizaseră prezența „Bătrînului" timp de 30 de ani, care-l consideraseră doar un fel de „veteran" al secției S.F. sau o „mobilă" care intrase nu se știe cum în decor, ar fi trecut cu ușurință peste acest emoționant „contest". Hotărît să-l explic — deși străin oricăror manifestări oratorice — am urcat la tribună :

„Max Reinitz nu poate fi confundat cu Ricardo Venturia pentru zeci de motive. Primul și cel mai important : alcătuirea sa neuronală, studiată de cei mai competenți specialiști dovedește o inaderență totală față de orice gen de ficțiune. Max Reinitz nu era înzestrat cu particularitățile unui sistem cerebral direcționat pe fabulație. Avea un creier instruit și antrenat volitiv, își putea impune punctul său de vedere, ar fi putut fi un organizator excelent, dar nu un creator. Biopsiho-radiografiile neuronale vă stau la dispoziție și nu îngăduie, după cum veți vedea, nici un fel de răstălmăciri, chiar dacă același Max Reinitz, președintele unei organizații fictive intitulată «Victimele celui de-al cincilea război parțial», a fost într-adevăr beneficiarul operei lui Ricardo Venturia.

Excluzînd ipoteza identității celor doi, rămîne în suspensie problema morții lui Reinitz : ce anume și cine îl împinsese spre sinucidere ?

Să revenim asupra ipotezei că Max Reinitz a putut urmări de la distanță «ficțiunea» ? În acest caz, ascultînd textul lui Ricardo Venturia, Max Reinitz ar fi fost impresionat și el, dar nu mai îngrozit decît noi ceilalți care l-am urmărit simultan, chiar din această sală. Cumplitele tumefieri de pe obrazul său, injectările sangvine prezente în retină atestă, însă, mai curînd, că victima a fost pusă realmente în situația de a-și rememora crimele și de a încerca, pentru prima oară, sentimentul îngrozitor al remușcării. Max Reinitz s-ar identifica — tocmai pe temeiul similitudinii — nu cu Ri-

cardo, ci cu oponentul său, Duplicom. Pornind de aici, singura ipoteză plauzibilă, cum demonstrează colegul meu S.H., ar fi că, «între cei doi, Ricardo și Max Reinitz, funcționa realmente un cîmp psiho-neuronal telepatic și că, în însuși momentul lecturii, inversînd sensul circuitului de comunicare, printr-un splendid efort uman, Ricardo Venturia l-a obligat pe Max Reinitz să-și rememoreze, într-adevăr, toate acuzele celor ucigași, chinuiți, uciși de Duplicom, alias Max Reinitz». Cel mai perfect reprobator și obiector de conștiință rămînînd, o dată în plus, creierul omenesc. Din nefericire însă, o dată ucis Max Reinitz, — singurul om în stare să declanșeze impulsul volitiv al lui Ricardo Venturia — șirul ficțiunilor care ne-au hrănit timp de 30 de ani se va întrerupe și el. «Vendeta» încheie în felul acesta un admirabil ciclu creator, a cărui ultimă manifestare a fost acel inegalabil „contest".

A.W.X.-91
Vineri, ora 6,30

Să fi încercat să demonstrez consiliului S.F. că „Bătrînul" — „veteranul" sau „mobila" — a fost timp de 30 de ani adevăratul creier emitent de ficțiuni enigmatice? Că acest „bătrîn" ar fi fost de fapt autorul — nerecunoscut — a tot ceea ce se atribuie astăzi, printr-o simplă identificare între autor și erou, lui Ricardo Venturia?

Dar cum aș fi putut să demonstrez, fără să ucid miraculoasa forță de atracție pe care o reprezintă ficțiunea? Și nu-i mai important, oare, să lăsăm imaginației noastre dreptul de a descifra cine a fost Duplicom și temerea că, murind, s-ar fi născut poate altul? Nu-i mai hotărîtor pentru noi să ne identificăm, pentru o zi sau o clipă, cu acel protestatar autor anonim, autor de ficțiuni?

O dată cu acel ultim „contest" — singurul care nu i-a fost impus dinafară — Ricardo Venturia (ca și creatorul său anonim) își împlinise misiunea. Faptul că a murit, comparativ, mă interesează infinit mai puțin.

Și poate că peste alți 30 de ani sau 300, cînd scrierile atribuite azi lui Ricardo vor fi analizate din unghiul posterității, se va înțelege că, înainte de a fi un scriitor, omul care a hrănit ani la rînd umanitatea cu ficțiunile sale a fost unul care a știut să aștepte și să creeze în absența orgoliului și în detenția celei mai prelungite tăceri.

Nu, nu aș fi dispus să admit că această anchetă a însemnat pentru mine, așa cum se afirmă, uneori, la consiliul S.F., cel mai mare eșec.

cpsf.info

îndrăgostiții din süe-anmar

„De la un moment dat, după 39 de îngrijorări, oamenii pe care i-am cunoscut mai de mult și ne-au fost cîndva apropiați (ca și iubirile de care ne-am dezis numai pentru a le schimba numele) ajung să se întrepătrundă[1] *pînă într-atît în amintirea noastră, încît putem vorbi despre ei, cu deplină justificare, ca despre un singur om și o unică dragoste".*

(„Premize" — anul I)

Avea un nume ciudat, — refractar ca sonoritate oricăror asocieri — interzis memorării. (Ulterior, S.H., utilizînd cele patru consoane existente în numele ei, i-a spus Ravanala.)

Venise neanunțată — cred că o vedeam pentru prima oară — dar este tot atît de probabil (fie și aberant !) că se *afla* în birou și-i *intuisem* prezența, mult înainte de a fi avut o confirmare reală. S.H. prefera să admită că nevoia noastră de neprevăzut îi anticipase prezența... Dar mă îndoiesc ! Îndelung exersată, sensibilitatea profesionistului poate recepta disperarea și nevoia de destăinuire, așa cum un auz fin descoperă în aer vibrațiile care anticipează, în fracțiuni infinitesimale, cuvintele.

Fusese acolo, afirm, ca o stare de spirit (în orice caz !) și așteptase numai momentul cînd putea să se manifeste real. Scuzele ei — „nu trebuia să vin", „nu eram așteptată" —

[1] Să se întrepătrundă, adică să-și identifice trăsăturile, farmecul, tăcerea și chiar... îndepărtările ultime.

tributare convenției doar, nu însemnau nimic. Așteptarea — această permanentă deschidere spre neprevăzut și uimire — era profesia noastră. Ceea ce, indiscutabil, Ravanala știa. Confesiunea ei, de altfel ne-au confirmat această primă impresie: pentru vizitatoarea noastră nu mai eram de mult doi străini. Dar nu am acuzat-o... Poate unde și trăiam sentimentul unui straniu, foarte straniu miraj.

*

— Biroul dumneavoastră de anchete — începu ea — este exact opusul celui de care aș fi avut eu nevoie. Specialitatea dumneavoastră — sau arta — poate nu formulez prea exact, începe o dată cu infracțiunea și vizează anormalitatea, abuzul — vizitatoarea păru să ezite — chiar dacă aveți în vedere, prin condamnarea lor, un univers mai pur. Pe mine însă, infractorii nu m-au interesat niciodată... Nici cînd mi-au făcut rău. Și trăiesc mai mult *dincolo* — ultimul cuvînt parvenise vag, ca o șoaptă — în lumea pe care dumneavoastră nu o cunoașteți decît din implicații: a victimelor.

Actriță excelentă, vizitatoarea — să-i spun Ravanala? anulă însă imediat tonul grav al ultimei afirmații.

— Dezinteresul dumneavoastră față de victime, dacă aș fi obiectivă, nici nu ar fi lipsit de unele justificări... Birouri de urmărire, acolo, în mica noastră lume, n-avem; registratura-i formală; existența puțin cam monocordă... Iar spre deosebire de infractorii dumneavoastră, care au amprente, fișe și cartoteci, victimele se afirmă cel mai adesea prin număr. Trăiesc anominal. Și cînd dispare o victimă, noi ne agităm mult mai puțin decît dumneavoastră, la evadarea celui mai neînsemnat criminal. Iar despre regăsirea celui pierdut sau dispărut — nici nu poate fi vorba la noi... Apoi, parcă scuzîndu-se: Nu-i foarte amuzant?

Dar vizitatoarea, Ravanala, intui — mult înainte ca noi

să fi schițat cea mai mică rezervă — că pentru a ne cîștiga încrederea, ar trebui să atace direct.

— Spuneți-mi (de asta mă și aflu aici), n-ați vrea să mă însoțiți, fie și imaginar, în lumea noastră, a celor care sîntem legați de infractori numai prin consecințe ? Sau, poate, neobișnuitul și riscul solicitării vă sperie și vă uimește prea mult ?

Nu ne uimise însă nici numele ei, care nu semăna cu nimic (deși S.H. reținuse patru consoane) nici invitația de a o însoți *undeva* sau *în ceva* despre care ar fi trebuit, poate, să mă întreb mai demult dacă există sau nu. Ceea ce ne uimise și ne interzicea orice efort de înțelegere era însăși identitatea (și înfățișarea) vizitatoarei : o femeie care ni se păruse a fi o regină, tînără și frumoasă, cînd îi intuisem prezența (mult înainte de a o fi văzut), care îmbătrînise de îndată ce a început să vorbească și devenise de nerecunoscut... în clipa cînd ne-a cerut ajutorul.

Dar nu o îmbătrînise cumva neîncrederea noastră ?

*

„Receptiv la ideea fantastă, omul modern nu mai condamnă azi, aprioric, ceea ce i se pare a fi... doar de neînțeles. Și mă consider modern ! Admit extravagantele, îmi plac ideile stranii... dar mă simt depășit, ce ironie cumplită, de prima vizitatoare a cărei vîrstă, niciodată aceeași, pare condiționată de intensitatea unor rememorări pe care nu le înțeleg. Care mai e adevărul, S.H. ? Și cum să nu mă îngrozesc, sau să nu mă îndoiesc de intuiția mea anchetativă, cînd înfățișarea ei, la fel de fluctuantă, ne îngăduie să-i conferim orice identități ?[1] Să fi fost, așa cum ne-a părut la început,

[1] Sînt vîrstele subiective, de fapt — a îndrăznelii, a împăcării cu sine, a revoltei sau a bunului simț — pe care ni le conferă intensitatea trăirilor. (T. C.)

o simplă călătoare prin lume ? Reprezentanta unui birou de anchete rival ? Îndrumătoarea spirituală a unui cult părăsit de enoriaşi ? O mamă sincer îngrijorată de viitorul copiilor săi ? O tragediană fără egal sau, poate, aşa cum ne-a lăsat ea însăşi să bănuim, mesagera acelei lumi atît de incredibilă nouă, a victimelor ? De fapt, ce ştim într-adevăr, S.H. ?

Invitîndu-ne s-o însoţim, Ravanala sau Ra (totdeauna ani avut oroarea numelor lungi) îmbătrînise subit, ca la rememorarea unei cumplite lovituri afective. Dar lovitura aceasta, şocul pe care-l resimţise cîndva şi apărea acum cu aceleaşi consecinţe, ne rămăsese în esenţă, ca fenomen, neclar.

Din declaraţiile ei atît de contradictorii, ca şi din fulgerătoarele ei transformări fizionomice, adevărul se desprindea greu, cu răsuciri, inconsecvenţe şi deseori numai din repetate negări.

Doi tineri, bunăoară — ca un leit-motiv al durerii — păreau s-o obsedeze. Şi, vorbind despre ei, întinerea. Dar imaginea aceloraşi doi adolescenţi se identifica, peste o singură clipă, cu imaginea unor copii dispăruţi fără urmă. Unde ? Şi cînd ? Calităţile lor — inteligenţa nativă, frumuseţea, voinţa — relatate cu un adevărat orgoliu matern, erau întregite însă de o performanţă ciudată ; cei doi copii, spre deosebire de alţii, fuseseră crescuţi — ne spunea — în afara oricăror predestinări, eliberaţi de obositoarea conştiinţă a celor sortiţi să devină, la rîndul lor, victime. Şi dintr-o dată, copiii păreau a fi mai curînd doi discipoli ; copiii unui straniu ideal, menit să desăvîrşească o idee. Dar care ? Şi cine era de fapt educatorul lor ? Vorbind despre ei, vizitatoarea era, ca niciodată, frumoasă. Dar frumuseţea ei nu depăşea durata unei clipe ; privirea se îndolia, ridurile începeau să-i brăzdeze obrazul...

Ca la o fotografie mişcată, imaginea celor doi tineri-discipoli-copii se pierdea în gri-uri şi devenea din ce în ce mai neclară. Tăcerea vizitatoarei, fără să ne sugereze un răspuns, ne îndreptăţea în schimb să conturăm cele mai cumplite ipo-

teze. (Spaima din ochii ei justifica orice !) Dar luciditatea anchetatorului nu putea să înțeleagă de ce destinul alesese tocmai acești doi copii. De ce ei, sau *numai* ei, au devenit într-o zi victimele unei nefericite situații ? Și cum s-a produs acea inexplicabilă răsturnare de valori afective, acel accident, acea crimă sau... poate... iarăși : *orice ?*

— Nu știu ce a fost — ne spuse vizitatoarea. Nu cunosc nici ziua sau clipa pe care ar trebui s-o acuz și, cu atît mai puțin, cine e cel vinovat. Amănuntele acestea ne pot interesa de altfel numai înaintea unei nenorociri, dacă o pot preveni. După... nu ne mai pot consola. Iar răzbunările nu îndreaptă nimic. De ce să descopăr atunci, neapărat, vinovați ? Consecventă cu mine însămi, vreau doar să înțeleg „mecanismul" : cum și de ce s-a întîmplat așa... Și aș mai vrea, însoțindu-mă imaginar *acolo* sau reconstituind totul *aici*, să-mi spuneți adevărul : dacă mai sînt (și unde), sau dacă dispariția lor consemnează în realitate un deces.

Nu i-am răspuns. Ipotezele noastre, cîte aveam, erau desprinse de argument, și a merge mai departe implica, dacă nu o informare exactă, cel puțin obținerea unui element, unul singur, care să fie cert. Ravanala înțelese, făcu efortul de a ne informa, dar inutil. Rememorările ei excludeau coerența și nu aduceau niciclnd certitudinea pe care și-ar fi dorit-o, probabil, orice anchetator.

*

— Despre existența copiilor — ne spuse ea — știu îngrozitor de puțin. Trăiau departe de mine... Știrile îmi parveneau indirect, uneori le ghiceam. Iar în momentul dispariției lor, tocmai se pregăteau să și intre în viață... Nu mai erau copii, decît cel mult pentru mine... Erau mari, sau îndeajuns de mari... Și nu erau frate și soră... Eu îi crescusem doar... Și n-aș vrea să mă înțelegeți greșit... Nici nu trăiau împreună... Iar Süe-Astrid și Anmar

— pentru că așa se numeau — nici nu se văzuseră vreodată între ei... Deși în imaginația noastră, veți spune, putem vedea orice. Poate și dumneavoastră îi vedeți într-un fel... Pentru orice eventualitate, însă eu v-am adus aceste două portrete ; sper să vă spună mai mult... Dar să știți că nu sînt fotografii, cum s-ar părea la prima vedere... Clișeele au fost impresionate nu de lumină, ci de imaginația mea... Deci eu *așa* îi vedeam... Ei puteau fi foarte bine și altfel... Credeți că-i veți găsi ? Ați mai găsit vreodată vreo victimă sau numai infractori ?

*

O dată cu primirea portretelor, senzația de iluzoriu (mai exact : ireal) care mă copleșise pînă atunci se destrămă. Portretele erau o realitate care nu mai putea fi acuzată drept simplă halucinație. Aveau o greutate, o formă și, chiar din punct de vedere criminalistic, puteau fi considerate o probă, un document, un fapt indiscutabil. Süe-Astrid și Anmar nu mai erau nici ei două ficțiuni, mai mult sau mai puțin acreditate de o confesiune echivocă și, deseori, incoerentă. Anmar înceta să mai fie copilul sau chiar adolescentul pe care ni-l conturase un vag orgoliu matern ; aflat în ceasul maturizării depline, plin de vigoare, sculptural, putea oricînd să rivalizeze cu imaginea pe care literatura (și aparențele) au conferit-o chipului de cavaler justițiar. Dar nu atît înfățișarea sa, cît privirea, obsedată, arsă de întrebări și neliniști, îl scotea de sub semnul afectului și îl atribuia unui ideal elaborat, matematic, și răzbunării poate... Furiei însă, durerii și pasiunii — și tinereții sale — An[illegible] ne părea interzis.

Süe-Astrid, de o feminitate puțin idilizată, părea fragilă ca dragostea însăși și, tot ca dragostea : enigmatică, stranie, febrilă, pătimașă, interesată, meschină, nobilă și,

sub fragilitatea ei aparentă, copleşitor de puternică. Nu, nu era făcută pentru colocvii savante, deşi inteligenţa privirii i-ar fi îngăduit chiar şi acest rol dificil; nu-i ajungea însă timpul pentru a trăi. Şi dacă frumuseţea ei striga ceva privirii indiscrete, atunci acest ceva era doar: vreau să trăiesc intens, pentru mine, strict egoist şi, din nou, să anulez egoismul prin dragoste.

De neînţeles cum o asemenea izbucnire şi forţă a naturii ar fi putut să dispară! Şi tot atît de neînţeles, cum puternicul şi lucidul Anmar ar fi putut fi înfrînt!

În mod indiscutabil, cei doi nu se văzuseră între ei niciodată — şi nu pentru că ne-o declarase Ra — ci pentru că împreună fiind, dispariţia lor ar fi însemnat un nonsens, sau un seism din care omenirea (sau lumea lor, a victimelor) nu şi-ar mai fi revenit.

*

Criminalistic vorbind, pentru a-i descoperi, pe Astrid şi Anmar, trebuia să revedem toate dispariţiile care — prin similitudine — ar fi putut constitui pentru noi un reper. Dar care dispariţii? Din ce timp? Din care univers?

Vizitatoarea noastră ne obişnuise cu ideea mai mult decît ciudată a unei lumi, riguros distincte, a victimelor. Dar ştiam oare cîtă fantezie, cîtă metaforă şi cît inexplicabil se ascundeau în această nevoie de autoizolare, pentru a putea recrea în însăşi lumea noastră, o a doua lume — a lor? Şi cîtă luciditate şi forţă de analiză ar fi fost necesare pentru a selecta din miile de victime ale tuturor timpurilor, pe cei care — înainte de a se fi retras în această lume tragică — ar fi semănat cu Astrid şi Anmar? Pentru că dispariţia lor nu aparţinea unui timp precizat, iar tinereţea celor doi dispăruţi nu excludea ipoteza că trăiseră sute sau poate mii de ani...

Ca şi vîrstele ciudatei Ravanala, tinereţea lor ar fi putut să măsoare intensitatea unor mari trăiri interioare şi nu o simplă existenţă în timp.

Memoria lui S. H., încărcată cu toate traumatismele lumii, şi forţa sa de selecţie, practic inegalabilă, era singura care ne mai putea ajuta. Cele mai diverse categorii de dispăruţi — căzuţi de mult în războaie, pierduţi pe cîmpul iubirii, înecaţi, arşi pe rug, înmormîntaţi de vii sau stinşi prin simpla renunţare la personalitate — şi însumînd, cîteva sute de milioane de cazuri au fost analizate atent. Privirile lor au fost comparate cu tot ceea ce ştiam despre felul de a privi al lui Anmar şi Astrid; dar — nici o similitudine şi nici un precedent! Trecurăm atunci să cercetăm registrele de naşteri. Şi din nou miliarde de nume se perindară fără să ne spună nimic. Într-un tîrziu doar, în anul AWX-96 al unei epoci foarte apropiate de noi, era semnalată naşterea unui tînăr cu numele Anmar, în continentul Anmar — dispărut apoi din orice evidenţă — iar nouă ani mai tîrziu, deci în AWX-105, naşterea unei fete, chiar în insula Süe şi care, în memoria mamei sale care murise la naştere, fusese denumită Astrid. Să fi fost oare aceiaşi? Simpla coincidenţă de nume putea constitui temeiul suficient al unei atît de dificile identificări peste ani? Şi admiţînd că ar fi fost vorba de aceiaşi, Anmar (din continentul Anmar) şi Astrid, cea din insula Süe, — despărţiţi între ei de o barieră de apă de mii de kilometri — ce legătură ar fi putut exista între cei doi (şi fiecare în parte) cu ciudata noastră vizitatoare, Ravanala?

*

Încerc să-mi *imaginez* un dialog foarte sincer cu R.V.N.L. (pentru mai multă rigoare utilizez doar iniţialele ei). Un dialog real ar fi putut să o sperie şi, pentru moment, îl evit.

O întreb deci (supoziție): care ar fi putut fi destinul lui Anmar sau, și mai simplu, ce ar fi putut deveni, acest tînăr deosebit de capabil, dacă am face abstracție de dispariția sa prematură?

R. V. N. L. ezită. (Cîștigă timp? Vrea să anticipeze întrebarea a doua?) Îi sugerez o carieră cu un anumit profil (justițiar — portretul lui ar acredita o astfel de înclinație — și încerc să aflu dacă, în lumea prezumtivă a victimelor, ar fi fost sau nu necesar un arhetip de mare judecător.

R. V. N. L. îmi respinge ideea, ceea ce-mi îngăduie să supralicitez. Îi vorbesc de rolul (ipotetic) al unei astfel de personalități, de crearea unei adevărate instituții menită să repună în discuție însăși condiția de victimă, și mă pomenesc involuntar lansat într-o diatribă patetică despre dreptul la apel al celor acuzați pe nedrept.

Fără introduceri (mai sînt încă în domeniul dialogului strict ipotetic) mi-o imaginez pe Süe-Astrid ca pe o nouă zeiță a iubirii (portretul ei exoludea orice altă ipostază de viață) și o întreb pe R. V. N. L. dacă existența unei astfel de dezlănțuiri afective nu ar fi fost contagioasă, final, chiar și în lumea imaginară a victimelor?

Sentimentală, R. V. N. L. surîde, iar eu risc o perorație tot atît de naivă despre dreptul la dragoste al celor privați pînă azi de bucuria ei.

Refac dialogul cu R. V. N. L. — de data aceasta real — și am surpriza unui răspuns neașteptat de franc: este exact ceea ce îmi dorisem.

*

Semnele de întrebare nu au scăzut ca număr. Știu însă că au existat cîndva doi copii, Süe-Astrid și Anmar, și mai știu ce ar fi putut deveni (ce erau chemați să devină) în afara momentului imprevizibil și neelucidat al dispa-

rității lor. Din nou însă: de ce tocmai acești doi? Erau mai înzestrați decît alții? Iar în acest caz, nu aș fi obligat să admit și ideea unei uriașe selecții genetice? Pentru a deveni marii obiectori de conștiință [1] în stare să acrediteze reabilitarea prin dragoste și justiție în prezumtiva lume a victimelor, nu trebuia să admit și existența unui mentor spiritual, a unui umanist, preocupat de evoluția acestor doi copii?

Noțiunea de „discipol", lansată de Ravanala, capătă sens. Rolul ei, de asemenea, devine foarte probabil.

*

Mai mult ca oricînd simt necesitatea stringentă a unui „model" — o situație ipotetică, logică — în stare să ne ducă prin delimitări succesive spre situația reală sau foarte probabilă. Deci mă întorc la Ravanala:

Îngăduie-mi să cred că în îndepărtata dumitale lume, care mă sperie prin însăși denumirea ei, a existat cîndva o vizionară, o femeie-poet sau doar o simplă femeie... Și îngăduie-mi să mai cred că această femeie, în numele unui mare ideal de resurecție etică, a predestinat conștient doi copii justiției și iubirii. Nu! Nu vreau să discut nici logica și nici arhitectura intențiilor sale. Poate că, în lumea ei, acesta era într-adevăr singurul drum, sau drumul ei, ceea ce e totuna, dacă ea nu putea să conceapă un altul. Dar intențiile acestei femei vizionare eșuează, probabil, chiar atunci cînd părea să fi ajuns în pragul realizării lor. Cei predestinați iubirii și justiției — să le spunem o clipă Anmar și Astrid — dispar inexplicabil. Disperată, femeia cere chiar disperării sale ajutor. Își părăsește căminul, orașul, obișnuințele și neîncrederile și vine să deconspire incredibila existență a unei alte lumi. Și mai găsește,

[1] Termenul l-a folosit Ravanala și nu mi se pare impropriu.

să admitem și asta, doi anchetatori gata să nu-i pună întrebări... Dar pentru a o ajuta cu adevărat, înțelege-mă, Ra, ei au nevoie totuși să construiască mai întîi modelul acelui mic univers în care au crescut Süe-Astrid și Anmar. Și momentul acesta nu mai poate fi amînat... Cîteva mii de portrete intermediare, imaginate de S.H. în aceste ultime zile, vor fi treptele scării care ne-ar putea duce spre palatele-continent în care cei doi, Süe-Astrid și Anmar, fără să știe unul de altul, au trăit... Cercetează, însă fiecare fotografie-portret... Privește-le foarte atent... O parte se vor dovedi ireale, altele prezumtive sau false... Alege dintre ele pe cele adevărate, treptele certe ale scării care ne poate duce spre Süe-Astrid și Anmar... Și atenuează petele de lumină și umbră... Nimeni altcineva n-ar izbuti să o facă... Tu poți s-o faci, pentru că ești singura care, de la distanță, vegheai... Le auzeai respirația... Le citeai gîndurile poate... Și ești singura care ai intuit, într-o bună zi, dispariția lor. Vîrstele tale, indicatoare ale rememorării, și înfățișarea ta, corespunzînd gîndului, ne vor ajuta să pătrundem astfel, acolo unde nici tu, pînă azi, nu ai fost.

*

Nu avea nume (sau poate îl uitase) și chiar dacă ar fi avut (sau și-ar fi amintit că într-o vreme îl chemase Anmar), tot n-ar fi avut cine să-l strige. Era singur, absolut singur, deși palatul în care trăia — și de care se plictisise teribil — avea cîteva sute de încăperi... Iar fiecare încăpere era în felul ei un oraș, fiecare aripă a clădirii — o țară, etajele — un fel de continente, unele peste altele, cu tot felul de scări interioare, iar totul la un loc semăna cu o lume și era de fapt lumea lui. Mecanisme ciudate îi aduceau mîncarea, cărțile, hainele... Totul avea un ritual și o desfășurare precisă pe care puteai să o schimbi, dar rămînea

la fel de precisă și în egală măsură un ritual. Un robot îl învățase cîndva să citească, să scrie, unde este Nordul și Sudul și anotimpurile și ciclurile mai importante ale vieții... Dar robotul își terminase programul și amuțise... Un alt robot îi vorbise atunci despre oameni, animale și cărți și unele lucruri erau de-a dreptul ciudate... Iar acum un nou robot, mult mai pregătit decît ceilalți, îl învăța ce-i dreptatea și cum se face dreptate și-i dădea o mulțime de teme pentru a doua zi... Ceea ce, pentru prima oară, se dovedise îndeajuns de amuzant, pentru că el trebuia să descopere singur cine e vinovatul — iar în unele teme erau chiar mai mulți vinovați — și după ce îi judeca și își anunța lui însuși sentința, trebuia să-i închidă... Dar nu avea închisori și nici n-ar fi avut nevoie de ele, pentru că vinovații erau aceiași în absolut toate temele, și dacă i-ar fi închis... nu le-ar mai fi putut rezolva.

Uneori, după plecarea roboților, se pomenea punîndu-și cu voce tare cele mai ciudate întrebări și o voce asemănătoare cu a lui îi răspundea, atunci cînd se pricepea să răspundă, sau se scuza numai, cînd nu știa... Și lui nu i-a fost prea greu să înțeleagă că nu era vorba numai de o asemănare, ci era într-adevăr vocea lui... Și ce se mai gîndi într-o zi că palatul acesta imens ar trebui să aibă pe undeva un paznic, dar tot el își răspunse, cu voce tare, firește, că a fi singur într-un imens palat este cu siguranță o pedeapsă și că, spre deosebire de închisorile mici, din care s-ar fi putut uneori evada, într-un palat uriaș evadarea devenea practic o imposibilitate. Ai fi putut să treci dintr-o încăpere în alta, să-i vizitezi [illegible] să urci într-un continent superior, dar niciodată să ajungi în ultima încăpere, ultima fiind din nou cea din care ai pornit. Deci n-avea rost să mai caute paznicul. Din însăși clipa în care acceptase ideea că oricum nu va mai putea evada, paznicul lui devenise un

nonsens, poate chiar și murise, și el devenise de fapt propriul său păzitor.

Se mai gîndise într-o zi că ar trebui să cerceteze atent toate orașele și continentele micului său palat în speranța că ar mai putea să-i găsească în viață pe unul sau altul dintre constructorii săi: un arhitect, un inginer, un zugrav... Dar obișnuindu-se treptat cu ideea că palatul său este definitiv terminat și perfect, Anmar îi îndepărtase el însuși și pe arhitect, și pe inginer, și pe zugrav... Aceștia, nefăcînd nimic multă vreme, de bună seamă muriseră. Iar Anmar, care învățase să judece, se întrebă cine e vinovatul de toate aceste morți premature, dacă nu el, Anmar?

Apoi încercă să-l găsească pe marele profesor, cel care programase robotul... Dar el preluase de la acest profesor, prin intermediul roboților, tot ce s-ar fi putut învăța de la el... Or, conștient că rolul său fusese încheiat, profesorul probabil murise... Chemă atunci cu disperare poetul, muzicianul, actorul... Ca să se distreze, să uite... Dar nechemați niciodată, plecaseră și ei, sau nu mai aveau putere să scrie și nici căldură să cînte, și nici curaj să mai inventeze ceva... Și muriseră, poate...

Disperat, Anmar chemă judecătorul. Dar chiar în clipa în care-l chemase, își aminti că în afara robotului care-l învățase să judece, singurul cunoscător al legilor mai era el însuși, Anmar. Firește, el se știa vinovat... Fără premeditări criminale e drept, — dacă ușurința și naivitatea nu premeditează cumva mai mult decît fărădelegea... Dar judecîndu-se, Anmar avu revelația că, părăsit de poeți și constructori, de paznici și de marii savanți, el era totodată și victima tuturor crimelor sale...

În numele dreptății se condamnă, dar nu era nici un bătrîn ca să-l plîngă, nici un tînăr care să-l apere, nici un călău care să-l execute... Dacă nu cumva bătrînul, tînărul și călăul se întîlneau încă o dată în el. Voi o clipă să-și

cheme iubita, sau mama, sau sora, dar preocupat numai de judecarea faptelor sale, nu observase că trecuseră sute de ani și ele nu mai erau.

Anmar simți nevoia să urle, dar buzele sale nu reușiră decît să șoptească „ajutor"... Abia pe urmă șoapta crescu în intensitate pînă deveni urlet, cutremur, explozie, iar Anmar avu pentru prima oară senzația că peretele imens care-l înconjura prinde să se desfacă.

*

În celălalt capăt al lumii se lumină de zi... Astrid se trezise ca de obicei foarte de dimineață și o cameristă-robot tocmai o ajută să se îmbrace, o alta — să-și aranjeze părul, și pentru că așa fusese programată de constructorul ei, o a treia cameristă-robot proclamă că Astrid devenise mult mai frumoasă decît fusese pînă atunci. Dar Astrid știa de mult și știa foarte exact adevărul. Frumusețea ei, ca și a palatului în care de ani și ani de zile trăia, era o frumusețe inutilă și rece. O frumusețe care nu vorbea nimănui și Astrid, într-adevăr, nu descoperise în jurul ei, neprogramate dinainte, nici o dorință, nici o curiozitate, nici măcar un surîs. Mecanisme ciudate îi aduceau flori de la adoratori care existau ipotetic. Alte mecanisme imitau, într-o desăvîrșire totală, cîntecul privighetorii, și o bătrînă profesoară-robot încerca s-o învețe tot ceea ce știuseră probabil gheișele trecutelor civilizații.

Dar ceea ce o întrista cel mai mult erau lecțiile de declamație poetică. Recita excelent, și, ascultînd-o, ai fi putut să crezi că șoaptele ei de iubire vin dinlăuntrul ei, dar ea le învățase doar pe de rost... Și nimeni nu întrevedea artificiul, prefăcătoria, minciuna. Încă o zi, încă un an, și Astrid intuia că va veni momentul cînd va fi considerată un simbol al iubirii, fără ca nimeni să știe că ea nu poate iubi.

...Singură, izolată, rătăcind la nesfîrșit printr-un palat-labirint, Astrid căuta în dimineața aceea un astrolog, o ghicitoare sau o profesoară de vis... Dar nu erau de găsit. Și o bătrînă-robot îi șopti că astrologul și ghicitoarea și profesoara de vis trebuie căutate tot în iubire...

Astrid se privi în oglindă și trebui să admită că arta cosmeticienei-robot era desăvîrșită. Peste zece, douăzeci sau o sută de ani va arăta cu siguranță la fel, tot atît de frumoasă. Dar cine-i va spune vreodată, cutremurat de emoția mărturisirii: Astrid, ești tare frumoasă! Cine, unde și cînd o va chema spre el, învățînd-o cum se oprește pentru totdeauna o clipă? Și cine-i va șopti: te iubesc...

Bătrînele profesoare-robot o chemară la lecția de pian, de înot, de plîns, de rîs, de îmbrăcat, de visat, de conversație și, mai ales, de seducție.

Obosită, Astrid șopti încet, ca pentru sine: „Nu mai pot! Ajutoor!" — și șoapta crescu neîntrerupt, pînă deveni urlet, cutremur, explozie, și peretele imens al palatului care o înconjura prinse să se desfacă.

* * *

Microuniversul imaginat de S.H. era cu siguranță departe de contextul real în care trăiseră ani la rînd, izolați, Süe-Astrid și Anmar. Nimic n-ar fi putut să-l confirme — poate cel mult descoperirea în timp a ruinelor celor două palate — după cum nimeni nu l-ar fi putut infirma. Dar „modelul" — situația imaginată de noi — nici nu-și propunea să se substituie situației reale, ci să ne conducă doar, prin similitudine și reducere la absurd, la o concluzie exactă. Iar acest lucru devenise posibil din însăși clipa în care zidurile celor două palate se prăbușeau sub vibrația acelui simultan: „Ajutor!"

Süe-Astrid și Anmar, după prelungita lor izolare în ficțiune, erau chemați să trăiască din nou într-un context real. Firește, regăsirea — sau întîlnirea lor — sentimental judecînd, ar fi putut să-i tonifice. Un *happy-end* este totdeauna bine primit... Dar Anmar era prea încărcat de vinovățiile crimelor pe care le imaginase în timpul izolării sale de lume, iar Süe-Astrid iubise iluzoriu (și *se* iubise) prea mult pentru a mai putea iubi, în sfîrșit... Întîlnindu-se, ei nu puteau avea decît revelația deznodămîntului tragic : ceea ce pentru ei, obișnuiți să se închidă între zidurile propriilor ipoteze ca într-un turn real, putea să capete și sensul unui sfîrșit imediat. Întîlnirea dintre Süe-Astrid și Anmar s-ar fi confundat în acest caz și cu dispariția lor.

Modelul însă — veritabil calcul logistic — îngăduie din fericire și o a doua variantă : Zidurile celor două închisori se prăbușesc, iar ei doi — Süe-Astrid și Anmar — scăpați o clipă din constrîngerea propriilor vinovății și iubiri iluzorii, încearcă pentru prima oară tentația eliberării. Și evadează, fug, se desprind din nesfîrșita lor solitudine ; și se regăsesc într-un tîrziu, obosiți — dar încă foarte copii — pe una din nenumăratele insule Süe din continentul Anmar. Nu-și amintesc de trecut, nu-și regretă viitorul ratat, iar cînd trec vapoarele mari prin apropierea lor, se ascund, prelungind cu înțelegere clipa... Dar poate că tocmai aceasta era dragostea, sau dragostea lor ; ceea ce e totuna, pentru că dragostea are întotdeauna un nume, ca și îndrăgostiții.

*

Pe fața ciudatei vizitatoare reapăruse speranța și dacă cineva ar fi putut s-o conducă spre Süe-Anmar, ea ar fi făcut cumplita greșeală de a porni spre cei care înainte

de a fi dispărut, au fost discipolii ei, Dar ar fi fost absurd, stimată Ravanala !

Nu i-ai pedepsit îndeajuns, dorindu-le, ani la rînd, numai binele ? Nu i-ai alungat şi închis prea mult timp în propria lor singurătate, sperînd să faci din ei, dar împotriva lor, doi asceţi ? Şi la ce bun să existe un profet al justiţiei şi o zeiţă a iubirii absolute, pentru cei care nu sînt ei înşişi apţi să iubească sau să se apere singuri, pentru a nu fi înfrînţi ? Ravanala, înţelege-mă bine, eşti o vizionară a iluziilor, care sînt puţin prea frumoase ca să mai putem crede în ele...

Dar Ravanala dispăruse. Scaunul din faţa biroului meu era puţin deplasat, ca şi cum cineva tocmai îl împinsese într-o parte. Uşa biroului rămăsese întredeschisă şi ea... Dar eu n-am schiţat nici un gest s-o opresc, pentru că îi intuisem plecarea şi dispariţia (fie şi aberant !) cînd încă o vedeam. S. H. e de părere că nevoia noastră de luciditate ar fi gonit-o o clipă mai devreme... Dar mă îndoiesc. Cred mai curînd că i-am intuit dispariţia, aşa cum intuim uneori sfîrşitul unui cîntec, mult înainte ca ecoul lui să se fi stins pe de-a-ntregul.

Şi ar mai fi o ipoteză pe care mi-a propus-o unul din superiorii mei de la Serviciul Criminalistic Central.

— Vizitatoarea dumitale — îmi spunea el — este o simplă ipoteză frumoasă şi un exerciţiu util, dacă nu cumva, se înţelege, ai inventat-o din plictis, ceea ce m-ar întrista şi ar releva totodată că plictisul poate fi şi un generator de frumos...

Nu i-am răspuns... Pentru că mi se părea aberant să negi o realitate de ordinul evidenţei... şi pentru că am în faţa mea, totodată, două portrete splendide, două fotografii imense, în culori, şi putem inventa orice ne-ar trece prin minte, dar nu şi probele concrete ale invenţiei noastre.

Ceea ce mă neliniștește însă e altceva : cei doi copii, născuți unul în anul AWX-96, celălalt nouă ani mai târziu, în AWX-105, nu puteau fi totuși Süe-Astrid și Anmar ai enigmaticei R.V.N.L. Investigațiile noastre au demonstrat ulterior că cei doi copii au murit foarte de timpuriu și mai există și azi, chiar în Süe-Anmar, două morminte considerate a fi neîndoielnic ale lor.

Ar mai fi ceva : cele două fotografii-portret, făcute în tehnica obișnuită de acum cîteva sute de ani, cunosc o degradare neîntreruptă. Poate din cauza asta, Astrid seamănă din zi în zi tot mai mult cu — și uneori chiar îmi pare a fi însăși Ravanala. Cu cel de-al doilea portret se întîmplă un proces similar... Se degradează și el, iar S. H. e gata să afirme — iar mie-mi vine greu să contest — că, o dată cu trecerea anilor, încep și eu să capăt unele asemănări cu Anmar. Sau invers...

Da, mi se pare foarte ciudat.

cpsf.info

improbabilul Quasifer

Livingstone...

Pînă acum cîteva clipe aş fi fost gata să jur că memoria mea, sistematic vidată, n-a mai păstrat nici un nume, nici o adresă precisă, nici un reper coerent. Şi, dintr-o dată, din întunericul acestei nopţi a uitării a izbucnit — de fapt a explodat — „Livingstone". „Livingstone-11". Un „11" care mă obsedează de mult... Asta-i foarte ciudat! Şi am o bănuială... Mă doare, însă, aici, chiar în mijlocul capului — mă strînge ca într-un cleşte — şi abia mă stăpînesc să nu strig: „Livingstooone!, cu un „o" prelungit pînă la limita respiraţiei, de parcă aş striga „ajutooor!"

...Pe urmă însă am văzut cît se poate de bine cum se deschide deasupra mea o fereastră — un fel de *oberlicht* (încă din copilărie era s-o termin prost din cauza unui *oberlicht*) şi cineva a spus: „Să te ia dracu', cu Livingstone, ora de strigat s-a sfîrşit!"

*

De ce totuşi Livingstone?

Nu, n-aş fi vrut să-mi amintesc *tocmai acum* de Livingstone! Dar trebuia, asta e mizerabil... Pentru că ultima oară, cînd a murit Maltez (deci încă un nume, Maltez!) ne-am întîlnit cu toţii la Livingstone...

Maltez nu mai era, numai 11 jerbe în jur, rămăsesem doar 11... Și administratorul «Eternității» — pentru că așa se numea locul acela de veci (dacă se numea în vreun fel) ne-a oferit fiecăruia dintre noi cîte un prospect — un mic ferpar unde trebuia completat, cît mai citeț, numele — și ne-a asigurat de o reducere de 50%, dacă ne rezervăm toți 11, la un loc, o alee.

Mai spunea că-i un cimitir apreciat : vara e îndeajuns de răcoare, iarna nu-i frig, iar femeile care îngrijesc de morminte au recomandări excelente. Apoi ne-a cerut numele. Noi i le-am spus... Dar la adunare n-au ieșit decît 10... Unul lipsea ! Asta era problema...

Și dintr-o dată — chiar acum cîteva clipe ! — am avut revelația că numele acesta, de care aveam neapărată nevoie, *îl văd*, îl știu din nou, și-l pot rosti... Adică după foarte mult timp !

Salvează-mă, domnule Teo Celan !

*

M-am prefăcut că dorm. N-aș fi dorit să se afle că am vorbit cu un om *din afară*, sau că aș putea vorbi... Și n-aș fi vrut să înțeleagă cineva, mai ales, cum am ajuns totuși să redescopăr un nume — un nume care există real, un nume din afară — după ce ei m-au vidat de orice nume propriu.

...Mi-au lăsat însă memoria vizuală ! Cumplită imprudență ! Deși, la rafinamentul lor, poate că mi-au lăsat-o înadins... Dar să nu mă alarmez inutil. Vreau să cred, totuși, că a fost norocul meu. Și o întîmplare fericită că, în ziua aceea, la Livingstone, m-am uitat foarte atent la jerbe și numele lui Maltez mi s-a întipărit vizual... Sau că am întors capul spre dumneata, domnule Teo Celan, chiar în clipa cînd administratorul a vrut să noteze și cel de-al 11-lea

nume... Ți-am observat mișcarea buzelor ! Acesta a fost tot „mecanismul"... Mă simt însă epuizat.

De fapt este și o zăpușeală cumplită, ca în vara aceea, dinaintea plecării, cînd te-am vizitat la serviciul de anchete, care avea probabil un nume (nu-l mai reținem acum), iar eu urma să plec pe același traseu pe care dispăruse Maltez.

— Nimic suspect — mi-ai spus (vorbeam de înmormîntare) — în afară de faptul că fetele care îngrijesc de morminte, la Livingstone, sînt într-adevăr inadmisibil de tinere...

Dar eu încă nu le văzusem *atunci !* Nici dumneata ! Abia mult mai tîrziu, domnule Teo Celan ! Asta nu înțeleg...

*

Ieri seara mi-au făcut o injecție (*cred* că mi-au făcut o injecție) și m-am liniștit într-un fel... Ei susțin că aș fi foarte bolnav. Au inventat un diagnostic : *phantasia arborescentis crimae.* Dar în latină, parcă așa știam eu, se spune *crimen-criminis* sau *scelus-sceleris*... E fantastic cîte prostii de care n-am nevoie mi se învîrtesc prin cap... Mă cenzurez, însă... Vreau să spun că-mi impun să renunț la orice divagații în favoarea problemelor reale. Așadar : de ce se consideră acum că „fantazez" ? De unde pînă unde un om ancorat în platitudini îngrozitor de exacte, fie și fără voia lui, a devenit subit un „fantast și încă unul arborescent ? De ce senzația asta de teamă (care mă copleșește) e asociată crimei și nu căldurii ?... Sau spaimei (nesiguranței) în care mă obligă să trăiesc ? Sînt evident demenți ! Urcă temperatura, amintindu-mi tot ei asociativ, că la Livingstone, nu-i așa, ar fi fost mai răcoare... Plus fetele acelea, inadmisibil de tinere, care îngrijeau de

morminte... De asta înnebunesc ! Pentru că totul e pe dos... Şi aud paşi apropiindu-se ! E supraveghetorul de noapte... Dacă mi-a urmărit gîndurile, o să mă lovească din nou ! Ei vor să nu mai gîndesc (spun că-i pentru binele meu !). Dar trebuie să gîndesc, e *singurul* mod de a mă împotrivi... de a rezista... Şi nici măcar !

La naiba cuvintele mari !

Este singurul mod de a-mi aminti... Dar ce să-mi amintesc mai întîi ? Noaptea cînd s-a întors Maltez şi nu mai era bietul de el decît un creier vidat ? Sau de telegrama prin care mi se anunţa înhumarea lui ?... O telegramă semnată — văd foarte clar, dar foarte clar ! — „Laura"...

Deci încă un nume, Laura... Deşi e îndeajuns de stupid, nu-i aşa, să cunoşti în viaţa ta trei femei şi să le cheme pe toate trei Laura !

*

Supraveghetorul nu m-a bătut, a rîs ; rîde şi acum, cred că rîde tot timpul... Dar s-ar putea să mă înşel, pentru că rîsul lui nu răzbate propriu-zis în afară, nu răzbate în trăsăturile feţei sau în sunete. Îl poţi ghici doar... Adică eu îl pot acuza că a rîs, iar dacă el nu protestează în mod convingător, într-un anume timp... Numai că noţiunea timpului — obişnuinţa de a trăi în timp — mi-am pierdut-o cu totul ! Adică n-am, nu mai am nici un fel de criterii ! Clepsidra pe care o ţin în faţa mea, mai mult din obişnuinţă, e corelată strict la sistemul meu biologic. Se opreşte cînd dorm, „înnebuneşte" cînd gîndesc prea intens... Tîmpenii ! N-am mai văzut cerul şi soarele de o veşnicie (şi din moment ce nu mai ştiu de cînd le-am văzut ultima oară, chiar aşa e, poate nici nu mai există) ; şi aş urla, cred, dacă urletele mele ar putea fi undeva auzite. Dar cine să le audă pe această „calamitate" a tăcerii, în care nimeni nu aude pe nimeni, iar vibraţiile peste

o anumită frecvență, amplitudine sau intensitate sonoră (cum ar fi urletele) se sting înainte chiar de a fi fost emise. Să mă prefac cel mult că trag aer în piept, să-l expulzez brusc... Ca la antrenamentele de zbor „pe loc" de la simulatorul galactic... Cînd eu decolam de pe sfera verde pe care scria cu litere uriașe, parcă le văd și acum: „Alfa Horum"... și înaintam apoi treizeci de ani lumină (dar în simulator maximum treizeci de zile) — spre sfera violetă purtînd vizibil însemnul planetei „Beta-Zampex". Și asta fără să mă mișc de pe loc!

...Deci eu am înaintat s-ar părea de la „Alfa Horum" spre „Beta Zampex" treizeci de ani lumină, după care am fost deviat, sau altceva în genul ăsta, și nu mai știu... Nici să urlu măcar!

Livingstooone!

Lauraaa! Lauraaa! Lauraaa!

Cred că sînt disperat, domnule Teo Celan!

*

Îngrijitorul mi-aduce hrană de oricîte ori mi-e foame (numai atunci însă și fără ca să-i cer eu). Dar îngrijitorul, asta mă enervează teribil, seamănă într-atîta cu mine, încît uneori îl bănui a fi *reflectarea* mea, răsturnată, într-o oglindă!

Orice aș zice, repetă (sau întredeschide doar buzele ca pentru a repeta). Orice aș face, copiază... (gesturi, grimase, mișcări). Iar dacă eu ridic mîna ca să-l lovesc, o ridică și el! Numai că eu ridic dreapta, să zic, în timp ce el, după principiul reflectării în oglindă, ridică mîna stîngă... Dar există totuși real, pentru că mă hrănește!

Cel mai mult, însă, mă deranjează privirea lui insistentă. Parcă ar voi să vadă ce se întîmplă *în mine*. Mi se face și frică... Cred că-i nebun!

Dacă mă întorc cu spatele spre el, firește, nu-l mai văd, dar nu pot să zic niciodată dacă a plecat sau nu. De obicei, însă, pleacă sau adorm eu. Adorm din cauza albului, este prea mult alb... Dar nu un alb de spital ! Un gri de închisoare, drapat, înșelător din cauza fundalurilor negre... Pentru că e o închisoare, totuși ! Chiar dacă pare îmbrăcată în alb...

Și sînt închis ! Mă simt ca într-un vehicul în care călătoresc de foarte multă vreme, izolat și împotriva voinței mele. Este ceea ce mă *apasă* ! Vreau să spun că într-adevăr mă apasă... Dumneata, pur și simplu, nu știi cît de tare mă apasă, domnule Teo Celan ! Nici Werther, profesorul, care a publicat cartea aceea despre „depresiunea psihomemorială"... Cu o copertă neagră, tipărită cu bronz... Și mi s-a părut foarte curios că numele i se repetă de două ori, adică Werther-Werther... De fapt erau doi frați, dar numai cel de-al doilea a fost la Livingstone...

Ciudat, foarte ciudat cum am ajuns să-mi amintesc tocmai acum despre Werther...

*

Ca să nu pot evada m-au *integrat* încăperii (rezervei în care sînt deținut). În felul acesta nu mai au nevoie de gratii și nici măcar de o ușă cu o închizătoare specială. Nu, nu mai au nevoie... Pentru că eu mă mișc o dată cu toată încăperea — o dată cu mobilierul, cu paznicul, cu toată ambianța — așa că pot să străbat kilometri (sînt liber), dar distanța care mă desparte de orice punct exterior la care aș vrea să ajung este mereu aceeași. E și ingenios într-un fel... (Mai ales ideea cu „oberlicht"-ul care-mi rămîne mereu deasupra capului, ca și în copilărie... cred că v-am spus).

O dată însă n-am rezistat și am cerut să vină paznicul șef : Vreau să mă uit afară, i-am spus ! Vreau să stau

la fereastră ! Vreau să mă uit undeva, la ceva... Dar fereastra răspundea spre o încăpere întru totul la fel cu cea în care mă aflam eu, iar înăuntrul ei era un deținut care se apropiase și el de fereastră... Un deținut de aceeași înălțime ca mine, cu aceeași înclinare a capului... Și sînt convins că și din față, dacă l-aș fi privit... Dar nu puteam, pentru că așa cum am spus, se apropiase și el tocmai atunci de fereastră.

Am izbucnit în rîs (sau în plîns), a rîs și paznicul șef (sau a plîns), așa că am început să mă uit foarte atent la paznic (care era altul, totuși, pentru că era mult mai bine îmbrăcat decît paznicul obișnuit, inferior). Fizionomic însă semăna și dînsul cu mine... De cînd sînt aici, de altfel, n-am văzut nici o fizionomie care să nu se identifice întru totul, din punctul meu de vedere, cu imaginea mea despre mine. Poate că din punctul lui de vedere e invers... Adică eu sînt cel care semăn cu el. Ceea ce s-ar apropia într-un fel de afirmația lui Werther despre mimetismul reciproc, reflexiv, al organismelor vii... Ca-n sfera cu gri-alb, de la simulator, care avea înscrisă litera „Q"... Din Quasifer, exact !

...Dar am spus Quasifer... Poate că și sînt în Quasifer ! Aproape mă și tem... Dacă am ajuns în Quasifer ?

*

Azi noapte le-am vorbit despre mine. Doamne, cît am putut vorbi ! Parcă aș fi fost în fața unui tribunal care era chemat să mă condamne la moarte... (În subconștient, presupun, nutresc și o asemenea spaimă). Dar nu mă apăram — și nu le vorbeam despre mine — pentru a le cîștiga simpatia, sau cine știe, respectul. În fond, argumentele mele puteau să suscite și să configureze tot atîtea co[illegible]te. Norden a și demonstrat mi se pare

— deşi nu înţeleg *cum* de mi-am amintit tocmai în clipa aceea, şi în faţa lor, de Norden — că într-un alt sistem de referinţe valorice, tot ceea ce noi considerăm a fi cu evidenţă un merit, poate fi interpretat, la fel de judicios, drept o fărădelege. De unde şi reciproca... Se aude, însă, ceva! Parcă s-ar săpa într-un pămînt foarte tare... Şi într-adevăr se sapă... Tot tribunalul sapă! Şi judecătorii, şi grefierul, şi statuia justiţiei!

Dar eu n-am terminat *încă!* E dreptul meu! Lăsaţi-mă să vorbesc.

*

Nu, nu mă apăram! Nici nu eram convins că pledoaria ar putea să-mi fie utilă. Pur şi simplu vorbeam de parcă un stimulator memorial sau un drog psiho-exacerbant mă obliga să vorbesc despre persoana mea. Poate că aşa mi-am amintit şi de Norden... Din orgoliul de a fi fost, cel puţin în primii ani, inspiratorul şi cel mai apropiat prieten al lui Norden...

Sau poate că, aflînd despre rememorările mele, supraveghetorii au vrut să precizeze (medical) pînă unde am ajuns! În cazul acesta, provocarea lor a fost fără cusur. Mi-au amintit cu bună ştiinţă de Norden, m-au încîntat cu primele mele revelări „alfahorice" iar eu, ca un prost, am turuit tot restul... Despre Maltez, care s-a întors vidat complet de memorie, dar înainte de asta fusese marele şi îndrăzneţul profesor Maltez... Şi despre ultracerebralul domn Sinigalia, care a avut ideea de a expedia, rînd pe rînd, nişte nebuni dincolo de Beta-Zampex! Dar eu pe Sinigalia nu l-am văzut decît de două ori: cînd a experimentat extragalaxorul său E-1 — tipul iniţial — (fără ca practic să-l fi putut vedea) şi în ziua înmormîntării, la Li[illegible]sto[illegible]. Cum de mi-am amintit însă, din senin,

tocmai de Sinigalia ? N-aș fi fost eu deștept dacă-i băgam un glonte în cap, încă din prima zi, decît să-i iau în serios nebunia ? Și de ce a trebuit să le vorbesc, mai ales, despre Laura ? Dar trebuia ! Dacă n-aș fi vorbit, ar fi crezut că-i sfidez... Și n-aveam nici un chef să-i sfidez ! Pentru că e ușor, domnule Teo Celan, să stai într-un fotoliu la treizeci de ani lumină distanță, și să fii demn și înțelept ca nu mai știu cine... Așa că asta e ! Le-am vorbit despre Laura... Prostii după prostii ! Că ar fi colaborat într-o vreme cu Werther ; că avea ideile ei ; că era o nebună... Și nu era de fel ! Altceva, însă... De ce mi-am amintit de ei tocmai în această ordine :

Norden,

Maltez,

Sinigalia,

Werther,

Laura ?

...Poate pentru că am crezut în steaua și geniul lui Norden mai mult decît am crezut vreodată în mine. Și a dispărut ! A preferat să nu se mai întoarcă din Quasifer (dacă a ajuns acolo). Nu ! N-aș fi crezut (și n-am să cred niciodată) că a dezertat. L-au închis și pe el ! Pot să jur ! Iar de Maltez mi-am amintit... pentru că sînt un fricos ! Tremur de frică, asta e, și drama lui Maltez, a omului obligat să moară inconștient, vidat de sine însuși, mi se pare a fi și mai cumplită... Mă ia cu frig numai la gîndul că ar putea să mi se întîmple la fel !... De Sinigalia, tot așa, pentru că am văzut în el un infirm ros de boli (pe care nu le are), și un om care a ajuns să se teamă de propriile sale idei. Pentru că-i cumplit să te temi și să te dezici cu anticipație de tot ceea ce, făcut de tine, însuți s-ar putea întoarce împotriva ta... Și, prin aceeași asociație de idei mi-am amintit de Werther care, acum îmi dau seama, a muncit inutil... Totdeauna, inutil ! Ce poate

fi mai criminal decît să muncești inutil ?... Iar de Laura, aproape sigur, pentru că a fost amestecată în procesul acela...

Mint ! Pentru că am iubit-o... Sau pentru că nu m-a iubit !... Așa că, nu mi-am amintit mai nimic, dacă aș fi foarte sincer. Numai nenorociri și vreo două-trei spaime... Dacă nu cumva asta și urmăreau să mă întoarcă la vechile mele nenorociri, la spaimele mele, la groaza de a rămîne singur cu mine...

Dar poate că nu înadins (iar îi apăr !)...

Poate că aerul de aici e îmbibat el însuși cu vaporii nenorocirii !

... Și Laura care mai contesta Quasiferul ! Tot Quasiferul ! Disprețuind — nesocotind de fapt — nenorocirea care uneori te învăluie în universul ei...

Și se rotește o dată cu el !

Pentru că se rotește ceva...

Simt cum se rotește !

N-am aer !

*

O clipă am avut o senzație stranie, ca de leșin... Cred că din cauza rememorărilor... Să rememorezi mult e ca și cum ai mînca prea mult... Tîmpenii ! Dar ce vă spuneam ? A, da... Despre Laura care contesta Quasiferul, așa cum primii atei, mi se pare, contestau pentru orice eventualitate infernul. Dar Laura era mai deșteaptă. Ea susținea doar că ultimele noastre revelări matematice, mult prea absconse și neintuitive, alimentează nevoia unui fantastic concret, amatematic prin excelență. Și că acesta ar fi Quasiferul... *Dorința* noastră de a da un nume concret unei spaime... Ceea ce era, sincer vorbind, o ipoteză îndeajuns de îndrăzneață, la limită o metaforă chiar, dar

nici într-un caz o prostie ! Mai ales că logica bunului simț ar fi putut să-mi confirme încă de atunci că e într-adevăr un infern, cel puțin teoretic, să ai de-a face la nesfîrșit numai cu tine însuți (sau cu alții ca tine !), după cum preconizase Werther-Werther (numai primul de fapt) în cărticica lui.

Nu m-am oprit însă aici ! Le-am vorbit și despre constituirea grupului nostru, după criteriul afinităților complementare, fiecare avînd alt orizont potențial, cum a și spus la cimitir Sinigalia în necrologul acela stupid (în care din cauza extragalaxorului său, o nenorocită de invenție, nu a mai fost loc pentru bietul Maltez). Și le-am mai vorbit despre nesfîrșitele mele discuții cu Laura, atunci cînd a sustras (dacă a sustras) concluziile cercetării lui Werther... Și m-am pomenit eu, cel mai rebarbativ specimen la morală, s-o acuz de imoralitate... Despre Malcolm, apoi (poftim, încă un nume) cel care a încercat să-l ucidă pe Sinigalia, și despre meritul dumitale în a-l fi descoperit, chiar și după ce — din teamă — s-a refugiat în Urania... Pentru că le-am vorbit și despre dumneata, domnule Teo Celan, și nu atît ca să-i sperii, cît pentru mine, ca să mă liniștesc. În sensul că dispariția mea, apoi, n-ai s-o consideri sub nici un motiv o afacere închisă, atît timp cît încă trăiesc... Ei rîd, însă... Poate și asta ține de aerul acesta, deosebit de dens, din Quasifer. Un aer îmbibat cu particule ilariante, care te obligă să rîzi. Numai că ei vor să-și *justifice* rîsul și atunci creează tot felul de situații absurde, ridicole... Te pun față în față cu tine însuți !... Îți cultivă speranța... Ceea ce-i stupid și gratuit, dacă mă gîndesc bine. Pentru că aici nici ușile nu scîrțîie ca pretutindeni, ci hohotesc ! Lucrurile care cad și se sparg produc același gen de hohot imposibil. Țevile de eșapament, rîd și ele... De asta spun că din cauza aerului. Sau a unei predispoziții care există în aer și care, o dată inhalată, te pătrunde celulă cu celulă și te deformează... Ca o mască pe

care trebuie s-o porți neîntrerupt, și pînă la urmă o accepți de bunăvoie (pentru că sub mască ai devenit o mască). Dacă n-ar fi îngrozitor, ar fi într-adevăr ...să mori de rîs.

*

Și totuși nu înțeleg ! De ce păreau atît de interesați de ceea ce le relatam eu ? Nici o zonă a memoriei mele, în fond, nu scăpase investigației lor ; știau tot. Ce voiau să mai afle ? Dinamica unui proces rațional la maimuțele superevoluate ? Interacțiunea neîntreruptă a zecilor, sutelor, miilor de informații, într-un creier bolnav ? Febrilitatea unui „reînviat din morți", obligat să-și reconstituie, din aproape în aproape, toate numele proprii ? În cazul acesta i-am deziluzionat. Nici o idee nouă ! Nici o sinteză reală ! Le-am oferit numai simple rememorări... Și acelea orgolioase, incredibile, fără justificare ! Pentru că nu sînt Maltez, omul plin de idei, sînt afinitatea lui complementară... O orbită care așteaptă... Un fel de zero ! Pentru că nu sînt nimic ! Uite unde m-a adus ultracerebralul domn Sinigalia ! Și domnul Werther, cu mimetismul lui ! Și Norden, cu reciprocele fărădelegii ! Că mi-a ajuns pînă peste cap să-i ascult ! M-am săturat, domnule Teo Celan ! Și nimic nu merită să mai fie discutat ! Nimic !...

Pentru că universul lor, de aici, se vrea pe lîngă toate și clement-justițiar ! Așa că au desființat supliciul tragerii pe roată și secunda finală a ghilotinării... Îmi demonstrează, în schimb, că nu există nimic pentru care ar merita să risc ghilotinarea și, cu atît mai puțin, martiriul unui supliciu. Deci mă împing spre dezicere ! Mă despart de iluzii, de speranțe. Îmi ultragiază pînă și rememorările...

Cred că s-a terminat cu mine, domnule Teo Celan ! Hai să cîntăm ceva !

*

Am început un nou tratament. Nu mi s-a spus, se înțelege, dar îi simt consecințele. Devin tot mai atent la ce se întîmplă cu mine și, evident, precum toți ipohondrii, mă străduiesc să-mi găsesc măcar o mică tumoră malignă. Nu fizică, spirituală!

Astfel am ajuns să descopăr că am o predispoziție deprimant-tragică, că sînt înclinat biologic spre recalcitranță și izolare. Că sînt prin excelență fericit numai în auto-detenție...

Apoi s-a auzit o voce care m-a alarmat pentru că semăna cu propria mea voce; o voce interesată să afle, dacă în copilărie mergeam la circ și dacă, fiind la circ, nu aveam senzația autoreflectării de cîte ori intra în arenă un *clovn?*

...Nici cînd se dădea peste cap? Nici cînd se împiedica de covor?

Deci asta a fost! Am devenit și clovn! Nu le-a ajuns faptul că realmente am ajuns să mă cred eu însumi bolnav! Vor să-mi sugereze și situația de clovn, de marionetă! Dar poate că asta și sînt... O marionetă! Un clovn!

*

Imaginează-ți că m-a vizitat Norden! Nu-l mai văzusem, cred, de la Livingstone, din după-amiaza aceea cînd l-am îngropat pe Maltez... Ei, bine, a îmbătrînit foarte tare... deși la Livingstone — cam o lună înainte de plecarea sa spre Beta Zampex — părea mai apropiat ca vîrstă de Laura decît de noi... Cred că-i făcea și curte, dar nu asta voiam să-ți spun... Este fantastic, cum nu mă mai pot concentra!

Deci despre Norden vorbeam... Exact ! Dispariţia lui, ţi-aminteşti, a făcut mare vîlvă. Şi Sinigalia a fost acuzat, mi se pare, că n-a verificat suficient extragalaxorul lui Norden înaintea plecării... Pentru că avem acest obicei idiot de a ne linişti de îndată ce putem arunca vina pe altcineva. Fără să ne gîndim că inexactitatea, eroarea, defecţiunea, accidentul sînt mai probabile în suita de elemente pe care *nu* o putem controla pe pămînt, decît în ceea ce, obiectiv, se dovedeşte a fi controlabil...

Bat cîmpii, dar în sfîrşit, îţi relatam că m-am văzut cu Norden, adică presupun că era într-adevăr Norden, deoarece în însăşi clipa cînd l-am văzut mi-am amintit de „Anti-principiile organizării în Quasifer", o ipoteză pe care el o lansase la puţin timp după sosirea sa în Beta-Zampex. Dacă ajung să numesc ipoteză — un coşmar... În rest, însă, suna oarecum acceptabil. Vreau să spun că Norden încerca să argumenteze, dacă nu mă-nşel, existenţa unui univers *auman*, sau chiar antiuman, dacă ar fi fost să mă întrebe pe mine sau pe dumneata... (Adică din punctul nostru de vedere !).

Acum însă, revăzîndu-l pe Norden aici — pe fondul gri al rezervei în care sînt deţinut — am avut senzaţia stranie a unei *inversări* radicale de roluri : eu devenisem profesorul, autorul ipotezei care aparţinuse altădată lui Norden... Şi tot eu, de la un fel de tribună, demonstram, nu mai ţin minte cui, că centrul acestui nou univers, pornind de la teoria lui Werther-Werther, ar fi fost Quasiferul, iar principiul fundamental al organizării sale, cel al *inegalităţii* naturale dintre indivizii aceleiaşi specii.

Cumplit !

Dar ultimele mele cuvinte (în realitate ale lui), probabil că s-au pierdut — era şi zgomot în sală — aşa că Norden s-a simţit obligat să-mi ia microfonul din mînă : „Egalitatea, echitatea, echilibrul, umanul — începu el să

explice supraveghetorului meu sau paznicului — nu sînt decît cazul particular al inegalității, inechității, dezechilibrului și antiumanului...“

Da, asta ar fi fost ideea ! Ei, cei din Quasiferul lui Norden — supraveghetorul și paznicul, chiar și paznicul șef — erau normali ; iar noi, cei structurați pe un caz particular, pe echitate — cei deținuți — dimpotrivă, funciar anormali și supuși neîntreruptelor căderi în dezechilibru. Dar ce voiam să mai spun ? A fost o vreme cînd, matematic vorbind, teoria lui Norden nu ni se păruse aberantă (în fond și Leibnitz, nu-i așa, demonstrase că egalitatea nu-i decît un caz particular al inegalității). Cutremurătoare, dar asta am înțeles abia acum, sînt *implicațiile* social-umane ale acestei teorii. Comunicarea dintre indivizi devine în mod logic cazul particular al necomunicării ; morala — un accident local și fără semnificații al nesfîrșitei imoralități. Crima, implicit, nu ar mai fi interzisă, ci devine imperios necesară, legică, climatul criminal urmărind să dezvolte la fiecare individ — ca și la fiarele sălbatice într-un fel — capacitatea nativă de a se apăra împotriva unei iminențe criminale.

Norden însă dispăruse. Rămăsese în Beta-Zampex, la dracu, vreau să spun că nu mai era și, evident, au fost destui care am văzut în teoria lui Norden, *care nu mai era,* o metaforă demnă de un proces penal, un fel de a elogia sau de a condamna (părerile erau împărțite) autocrația, organizarea piramidală și afirmarea „omului total“.

Ei, bine, Norden m-a vizitat și m-a îngrozit. Trăiește ! și a spus că vrea să facă din mine urmașul său. Sau poate, dimpotrivă, eu am fost cel care am întrebat dacă nu vrea să facă din mine un discipol... Pentru că a discuta, aici, pe Quasifer, înseamnă a rosti tu însuți gîndul pe care presupui că ar fi dorit să-l rostească omul din fața ta... Totul din

teamă ! De aici reflexul mimetic vizual... Şi tot de aici efortul de a copia nu numai cuvintele, ci şi inflexiunile vocii, o dată cu înfăţişarea celuilalt.

Eşti jalnic astăzi, Norden !

Dar oare Norden nu încearcă şi el faţă de mine acelaşi groaznic dispreţ. În fond şi pe el l-a ales acelaşi expert uman, Sinigalia... De ce l-aş considera mai prejos ? Şi Laura îl simpatiza... I-am văzut deseori împreună... Poate că dimpotrivă eu... Şi mă-ngrozesc la gîndul că Norden n-ar fi Norden... Că i-ar fi fost substituită o copie ; cu aceleaşi potenţe spirituale... Poate că aici, în Quasifer, au şi făcut mii, sute de mii de duplicate Norden... Un fel de insulă Norden, o ţară, un continent Norden... Şi el, Norden, este singurul creier real... Poate de asta a şi rămas aici... A început să-i placă... Dacă o să-mi placă şi mie ?

Înnebunesc, domnule Teo Celan !

*

Sînt nişte hoţi ! Fură fără ruşine ! Absolut toţi : şi paznicul şi supraveghetorul şi doctorul... Încep să cred că aici, în Quasifer, „a fura" echivalează cu ceea ce la noi ar fi efectul natural, să zic al gravitaţiei... Vreau să spun că a fura (nevoia de a fura) trebuie să fie un fel de proprietate, o dată definitorie a fiinţei lor, o forţă interioară care îi subjugă... „Gravitaţia lor", forţa de atracţie, deci... deşi, la dracu', toată treaba asta nu mă priveşte pe mine. Eu vreau să scap, asta e ! nu să fac pe savantul... N-au decît să-mi fure gîndurile ! Toate ! Deşi — e îndeajuns de ciudat — această ultimă idee mă linişteşte grozav. Cad totuşi în picioare ! Şi asta, pentru că atîta timp cît gîndesc, deci atît timp cît vor avea ce fura, mă vor ţine în viaţă. Iar în timp ce gîndesc, preocupaţi fiind de furtul lor mizerabil, ei mă supraveghează mult mai puţin şi... evadez. Mă desprind

din înlănțuirea contextului, ajung să mă gîndesc chiar și la ceea ce nu le face plăcere : mă gîndesc la dumneata, la Maltez, la Laura, la Werther... De asta-ți și pot vorbi, domnule Teo Celan. Gîndind, le scap din mînă și străbat distanțele în sens invers. Dispar, deci, într-un fel... Probabil că la asta se și referea doctorul Maxwell, psihiatrul, cînd îi comunica azi dimineață dermatologului Juxter, că nu mai înțelege nimic. Juxter crezuse la început, ca și mine, că Maxwell se referă la neașteptata erupție rozofilă de pe mîinile mele. Dar Maxwell i-a șoptit — am auzit totul cît se poate de bine — că în timpul nopții, deși sînt încorporat ambianței, deci nu pot evada, timp de cîteva ore am fost de *negăsit*.

Presupun, deci, că atît timp cît discut cu dumneata, fie și imaginar, scap din înlănțuire. (Evident, însă, că Maxwell n-a făcut decît să repete — sau să rostească o dată cu mine — ceea ce eu însumi îi transmiteam lui Juxter.)

Nu sînt însă mult prea incoerent ? Mă poți urmări ? Și n-ai putea să găsești un sistem prin care să-mi confirmi că și dumneata, domnule Teo Celan, recepționezi masajele mele ? Pe vremuri îmi vorbeai de intenția dumitale de a-ți crea un robot anchetativ. M-ar amuza ideea să-l văd venind, ca emisar oficial al domnului Teo Celan...

Lor ? Celor de aici ? Am să le spun pur și simplu că este un doctor venit să mă trateze pentru stările mele de oboseală, sau un avocat menit să mă apere...

Cred că într-adevăr încep să fantazez.

*

Este o nebunie ! E incredibil ! Îmi vine să mă arunc în genunchi în fața dumitale... Ce aș putea să-ți mai spun ? Îți mulțumesc, domnule Teo Celan ! Robotul dumitale, într-adevăr, întrece toate așteptările mele. Cum l-ai tri-

mis ? Cum a ajuns ? Totul mă depăşeşte ! Şi cu ce viteză a străbătut această uriaşă distanţă ? Sau să fi trecut chiar atît de mult timp de la ultima mea evadare ?

Fireşte, seamănă şi dînsul cu mine, dar mi-a explicat (sau mi-am explicat) că nu mai e vorba de obişnuitul mimetism autoreflexiv. Pur şi simplu, dispariţia mea ţi-a dat ideea, probabil, să mi-l asemeni mie... Ceea ce, chiar şi pentru un nesentimental (cum eram înainte), oricît... Şi mai ales acum... De fapt asta e, sînt foarte emoţionat !

Ceea ce m-a surprins neplăcut, însă este numele. Ce idee să-l denumeşti S. H. şi să-i pui în coadă un număr ! Ei nu, că ai uneori nişte extravaganţe... Dar, în sfîrşit !... Bine că l-ai trimis, că m-a găsit, că am putut discuta. De altfel, trebuie să-ţi mărturisesc că a jucat excelent rolul expertului medical, preocupat să descifreze cauzele ascunse ale dereglării mele neuronale. În plus, s-a integrat ireproşabil în sistemul dialogurilor de aici. Mă lasă să înţeleg cam ce l-ar putea interesa, iar eu exprim atît întrebarea lui (pe care el o repetă), cît şi răspunsul meu (pe care, pentru a-l memoriza cît mai fidel, S.H. îl rosteşte o dată cu mine).

Dacă l-am înţeles deci, pe S.H., nu aţi putut obţine încă raportul pe care l-am transmis din Beta-Zampex spre Terra, înainte de a-mi fi reluat călătoria spre Quasifer. Vă rog să insistaţi, pentru că — după cîte îmi amintesc eu — consemnam cîteva prezumţii interesante asupra activităţii lui Norden, care a vizitat Beta-Zampexul mult înaintea mea.

Pe Beta-Zampex există de altfel o întreagă literatură folclorică privind „posedaţii din Quasifer", un fel de „diavoli" ai unei alte lumi, a morţii sau a crimei. Nivelul tehnic scăzut al celor din Beta-Zampex nu le-a îngăduit încă să verifice existenţa Quasiferului, dar n-ar fi exclus ca diferiţi emisari ai acestui univers să fi vizitat Beta-Zampexul încă înaintea noastră. Poate au ajuns şi pe Terra...

Şi atunci să vezi încurcătură : cum îi mai deosebeşti pe criminalii lor de criminalii noştri ?

Dacă nu vi se remite raportul, înseamnă că există anumite persoane interesate în reţinerea lui. Şi mă gîndesc înainte de toate la Nieman care, chiar şi la înmormîntarea lui Maltez, a manifestat unele rezerve faţă de grupul nostru. Nu m-ar mira ca Nieman să încerce compromiterea ipotezei lui Norden privind noul univers Quasifer. În fond, nimic mai uşor decît să minimalizezi o ipoteză, şi apoi, o dată minimalizată, s-o infirmi.

I-am mai recomandat lui S.H. să solicite doctorului Maxwell dosarul divagaţiilor mele. Dacă sînt divagaţii, şi aşa cum declară Maxwell, aberante, cu atît mai mult nu văd ce l-ar împiedica să vi le comunice. Dar e o divagaţie aberantă — un nonsens — senzaţia că mă sufoc de căldură ? E aberant că nu mai vreau să mă supun tratamentului lor ? Că nu mai vreau să stau de vorbă cu Norden ? Că l-am ameninţat pe paznic cu moartea ?

Mi se pare că nu mai sînt coerent... La noapte voi încerca să-mi amintesc conţinutul discuţiilor noastre şi voi fi mai atent pe viitor ce vorbesc cu S.H. Nu cumva să ne supravegheze...

Iar mi se fac injecţii, iar se aud paşi, iar o să mi se aducă mîncare... Nu mai suport. Vor să mă îmbolnăvească, cred, de „phantasia arborescentis..." al lor. Poate că experimentează asupra mea şi un virus nou. Îmi vine tot mai adesea să plîng. Nu ştiu de ce... Poate unde-s slăbit...

Doamne ! Am crezut că-l văd intrînd pe Maltez !

*

M-am trezit greu din leşin, dar i-am speriat şi pe ei. Asta mă bucură. În plus, mi-a fost redată memoria (cred că se

încearcă o nouă experiență...) Vor totuși să-mi lase impresia, ca niște buni pedagogi, că ar fi meritul meu. Mai exact, că prin forța sistemelor asociative, memo-vizuale, oricum aș fi ajuns pînă la urmă să fiu deplin conștient de viața mea anterioară.

Îi suspectez, însă mai mult cu un fel de uimire — convins că mă aflu într-o stare anormală, impusă — decît cu furie. Instinctul meu de conservare pare atrofiat (nu-i urăsc îndeajuns) ; încerc, pe de altă parte, să-i înțeleg... (cred că au anulat integral reacțiile ființei primare din mine și au exacerbat curiozitatea omului „sapiens").

Din cînd în cînd, am revelația stranie că lucruri pe care altădată le-aș fi înțeles imediat, îmi rămîn total inaccesibile. Memoria — noua mea memorie într-un fel — prezintă și ea curioase pete albe, ca acele regiuni interspațiale insuficient cercetate. Nu-mi amintesc, bunăoară, cum am ajuns aici... Și pentru prima oară — într-o ciudată stare de instabilitate rațională — încep să mă îndoiesc de înseși dovezile evidente ale acestor realități care mă înconjoară. Ieri, bunăoară (dar ce înseamnă ieri sau azi, în condițiile mele), mă întrebam dacă nu cumva sînt victima unei foarte complicate demențe ? Dacă nu cumva îmi închipui *doar* că mă aflu aici ? Indiferent însă care ar fi adevărul — deci nu mai sînt nici sigur !'! ! — soluția salvatoare rămîne una singură : să scap de aici, să scap și *să scap* din acest context sau din această *spaimă*. Să evadez real și definitiv ! Le-am și spus-o ! Direct, cu voce tare, fără diplomație. Oricum mi-ar fi urmărit gîndurile și oricum ar fi încercat să contracareze tentativele mele.

...De asta și suspectez chestionarul pe care mi l-ai trimis prin S.H. Dacă au modificat întrebările ? Dacă au substituit originalul adus de S.H. cu o copie nu chiar atît de fidelă ? Mimetismul lor e cumplit ! Ca și perfidia... De ce să nu-mi închipui, în fond, că nici S. H. nu ar fi adevăratul S. H. ?

Da, mi-au exacerbat îndoiala. Mi-au anulat orice reper. Şi trebuie să exist, să supravieţuiesc în această nesiguranţă. Fie şi aşa... Voi răspunde la chestionar (la toate chestionarele, n-au decît să mai inventeze o mie !), dar voi pune condiţii ! Pentru că asta e singura soluţie : să pun şi eu condiţii. Bunăoară : Vreţi să răspund ? Perfect ! Prilejuiţi-mi în acest caz o întîlnire, ştiu şi eu... cu Laura ! Exact, cu Laura... Vreau foarte mult să mă întîlnesc cu Laura !... Sau nu, vreau să mă întîlnesc mai întîi cu fiul meu !... Aşa cum a putut ajunge pînă aici „medicul" S.H., ar putea ajunge şi el. Nu mi se par condiţiile chiar atît de absurde şi de inacceptabile... Şi nu vă sfătuiesc, domnilor, să inventaţi impedimente artificiale. Aşa am să le spun ! Dorinţa de a-i revedea pe ai mei nu e decît o altă formă a dorinţei mele de a trăi. Nevăzîndu-i, tonusul meu vital se va stinge... Capacitatea mea de rezistenţă ar fi ştirbită. Cele mai stupide idei mi-ar putea trece prin minte... Aş putea ajunge şi la o autodezagregare volitivă ! Un fel de sinucidere, cum se numea pe vremuri, cînd nu puteam muri fără un revolver sau cianură... Şi ideea autodezagregării mă poate învălui oricînd, domnii mei ! M-aţi înţeles, sper... Dacă vreţi să vă continuaţi experienţele dumneavoastră cu mine, oferiţi-mi un mic suport moral. Exact, puteţi să-i spuneţi acestei solicitări şi şantaj, bestiilor !

Pentru prima oară de cînd mă aflu aici, am rîs eu. Vreau să spun că hohotul de rîs colectiv care s-a auzit, l-am declanşat eu. Şi am descoperit unele note false ; mimetismul lor, pentru prima oară, n-a mai funcţionat excelent.

*

În aşteptarea deciziei lor, am parcurs de cîteva ori chestionarul pe care, pînă la proba contrarie, mi l-ai trimis prin S.H. Primele întrebări, ceea ce m-a şi surprins de alt-

fel, se constituie într-un fel de test al capacității mele intelectuale. (Nu, dumneata n-ai fi apelat nici într-un caz la întrebări atît de scolastice: Ce înțeleg prin zborurile așa-zis discontinue în noile direcții „necontrolabile fizic" sau argumentarea „principiului antinomic al lumilor considerate teoretic probabile" ?) Vreau să spun că întrebările mi se par și ilogice, absurde! Pentru că e cea mai mare lipsă de inteligență să-mi pui șireangul la gît și să mă întrebi despre nu știu care principiu de care îmi este silă... Și mai ciudate, însă, mi s-au părut întrebările cu caracter medical: dacă am avut sau nu senzația unor leziuni cerebrale, cu efect imaginativ deprimant? Dacă am suferit sau nu (și m-am tratat vreodată) de amnezii volitive? Dacă n-am ajuns la ideea adoptării unui copil, adică a fiului meu, datorită unui anumit sentiment de însingurare și izolare, căruia nu i-am mai putut rezista?

Știți ce mă sperie? Chestionarul acesta nu l-am avut în mînă decît o singură clipă, nici n-aș putea spune că l-am citit (nu era decît o hîrtie împăturită în patru) și totuși întrebările, după cum observi, le-am reținut exact. Mă întreb dacă n-ar fi cazul să încerc să răspund la întrebări, chiar dacă nu-ți aparțin. În fond, dacă le-au putut imagina *ei*, în subconștient m-au preocupat și *pe mine*.

Stupide întrebări... Și atît de auman formulate! Scuzați *antiuman!*

*

Fetele de la Livingstone, sau poate alte fete care seamănă foarte bine cu cele de la Livingstone, mă vizitează uneori și-mi fac curat în cameră. Nu le văd, propriu-zis, dar am convingerea certă că ele și numai ele pot fi atît de bine intenționate. Lucrează foarte conștiincios, deși mă întreb

uneori dacă nu le inventez eu și dacă nu cumva ideea sinuciderii care mă persecută de cîtva timp, s-a materializat în această imagine idilizată a Livingstone-ului : „frumoasele fete în negru, de la Livingstone".

Pe urmă însă a intrat Laura... Am știut că va intra Laura ! Ca un act de resurecție vitală ! Poate unde au înțeles și ei că *altminteri* n-aș mai fi putut rezista. Dar Laura părea îmbătrînită, sau obosită... Ea spunea totdeauna că obosește, numai cînd obosesc eu, și asta m-a întristat... Pentru că era o oboseală fără scăpare, i se citea pe față. Apoi m-am gîndit că poate halucinez, din cauza nemîncării... (Cred, de altfel, că nici Laura nu mănîncă îndeajuns. Treci pe la ea mai des, domnule Teo Celan. Ea n-a reușit să scape niciodată de ideea că un om acuzat pe nedrept trebuie să-și demonstreze nevinovăția — și să se răzbune — prin moarte. Încurajeaz-o ! Promite-mi că ai s-o faci ! Deși... Poate n-ar trebui să ți-o spun... Mi-a mărturisit, cred (nu prin cuvinte, *altfel*) că nu mai are nici ea puterea să aștepte. Dacă nu mă întorc pînă cînd Beta-Zampex o să intre în noapte, atunci înseamnă că n-am să mă mai întorc niciodată. Deci n-o să mă mai aștepte nici ea. Și se va ascunde, ca și mine, *în noapte*...

Salveaz-o, domnule Teo Celan !

*

S.H. mi-a confirmat că întrebările cuprinse în chestionar nu vă aparțin. Nici chestionarul. Deci ultimul S.H., în subtext, era un duplicat, o copie inventată de ei (bănuiam !), dacă nu cumva sesizînd și ei că-i suspectez, vor să-mi recîștige încrederea tocmai prin această dezicere. Ceea ce l-ar aureola și l-ar justifica pe actualul S.H. ca fiind adevăratul S.H...

Iar veşnica mea îndoială !

S.H. s-a scuzat că nu va sta mult deoarece supraveghetorii i-au spus că mai aştept azi o vizită. S.H. credea că ar putea fi vorba de fiul meu, pentru că a văzut în sala de aşteptare un tînăr pe care, descriindu-mi-l, am înţeles că e într-adevăr fiul meu.

Sau eu i l-am descris lui ?

În orice caz am sentimentul că acest inuman Quasifer a înţeles pînă la urmă că trebuie să facă anumite concesii *naturii mele* umane. Dacă nu au în vedere o cursă şi mai perfidă... ? Foarte probabil, de altfel... Numai să nu încerce să-l implice şi pe fiul meu în toată această poveste !

L-am rugat pe S.H. să le comunice că am renunţat să mai vorbesc cu familia.

Dar dacă *tocmai asta* au urmărit ?

*

Doctorul Maxwell care mă îngrijeşte, încearcă să-mi demonstreze logica universului lor. El susţine că „actele funciar arbitrare" (haida de, arbitrare !) — sînt în stare să le confere sentimentul desprinderii de constrîngeri. Şi că haosul spre care ei aspiră e de fapt singura libertate totală (crimele, dezorganizarea şi imoralitatea — în accepţia terestră — urmînd să-i apropie de această perfecţiune a nonîngrădirii... Ce individ !)

A teoretizat foarte mult ; medicii lor par să aibă şi aceasta a doua menire, de a estima posibilitatea de restructurare a mentalităţii bolnavului. Sînt un fel de filozofi, sau de gropari... Dar ce voiam să spun ? A, da ! Cît timp îl ascultam, încercam sentimentul că toate aceste idei nu-mi erau pe de-a-ntregul străine. Afirm chiar că mi s-a întîmplat într-o anumită perioadă să-i şi comunic lui Sinigalia „existenţa *posibilă* a unui astfel de univers". Mai ales cînd

turnam în mine prea multă băutură și altele. Mai exact, eu îi spuneam lui Sinigalia în astfel de situații, că n-avem voie să excludem din sfera posibilului ceea ce *nu* ne convine. Și că de fapt, ceea ce declarăm, uneori, ca fiind „riguros imposibil", nu-i decît o invitație în alb adresată genialității umane. Pentru a o dezminți ! Și mai spuneam, mi se pare, că iraționalității din noi trebuie să-i corespundă și un anumit irațional în afară. Deci Quasiferul, înțelegeți ce-aș fi vrut să-i spun eu lui Sinigalia, s-ar impune ca o realitate obiectivă, prin însuși faptul că un microunivers arbitrar și criminal sălășluiește chiar și în cel mai uman specimen.

Sinigalia, îmi amintesc, nici nu mi-a infirmat teoria. Vreau să spun că n-a găsit destule argumente. Mi-a spus doar că eu nu aș fi „o afacere atît de proastă, cum a bănuit într-o vreme... Mai ales dacă beau ca un ticălos și dacă voi reuși să-l conving că-s nebun..."

Să fiu realmente nebun ? Că ticălos nu sînt...

*

M-a vizitat fiul meu. Presupun că m-a vizitat. În orice caz am participat la o scenă din care ar putea să rezulte că m-a vizitat.

În ceea ce mă privește am manifestat, se înțelege, o prudență cvasicriminalistă. I-am rememorat, bunăoară, clipa și ziua cînd, din proprie inițiativă, s-a angajat să devină continuatorul meu. Să parcurgă și el aceleași spații fizic necontrolabile, discontinue... Și n-a negat ! Numai că fiul meu adoptiv nu și-a manifestat niciodată o astfel de dorință.

Deci nu era fiul meu... și l-am prins ! Sau poate, crezînd că mi-am pierdut eu memoria, bietul de el, a vrut să mă menajeze ?

Mi-a mai spus că în urmă cu cîteva „*zile*", cînd a vrut să mă viziteze prima oară — și mi-a transmis acest dezideratprin S.H. — în ziua aceea, chiar în ziua aceea, ar fi împlinit 18 ani.

*

S.H. mi-a adus noile dumitale întrebări (acum par ale dumitale). În ordine, deci :

a) dacă în contact cu lipsa de coerență a unor acțiuni și evenimente terestre nu am presupus niciodată că ele ar putea avea o cauză exterioară planetei noastre ? Evident, nu ! Deși...

b) dacă ideea organizării unei lumi perfectibile (în accepție umanistă) nu m-a împins spre ideea, riguros științifică, că o lume inversă ca direcționare evolutivă e la fel de posibilă ? Teoretic, da !

c) dacă anumite dereglări proprii structurii și organizării mele — premise ale unui impuls dezorganizator, arbitrar și haotic — nu m-ar fi putut împinge spre ideea descoperirii unui alt univers, în care să mă pot include eu însumi cu aceste dereglări, deci a unui univers criminal ?

Cu alte cuvinte, domnule Teo Celan, mă întrebi dacă nu sînt cumva un nebun (foarte inteligent), dublat de un criminal (foarte perfid), care a sperat să descopere un univers nebun și, implicit, criminal ? Nu, domnule Teo Celan ! Eu m-am adresat dumitale, în speranța că mă cunoști îndeajuns de bine pentru a *nu mă considera cu anticipație* un astfel de descreierat. Ca să nu mai subliniez tragismul întrebării dumitale. Generalizînd, nedreptățile tuturor timpurilor și toți disperații care au cerut vreodată ajutor omenirii, ar fi fost ei înșiși vinovați de situația lor... Asta ar sublinia întrebarea !

Deci și chestionarul acesta l-au inventat tot ei ! Sînt în stare de orice... Încep să cred tot mai mult că, undeva în prelungirea axei Alfa-Horum—Beta-Zampex (sau în această zonă), există un univers criminal.

*

Îi preocupă, cred, ce aș putea să comunic universului nostru în eventualitatea unei reîntoarceri neașteptate pe Terra. Într-adevăr, ce aș putea să comunic și, mai ales, cu ce aș putea dovedi temeinicia unor eventuale afirmații ? În ordine, deci :

Am vaga bănuială că libertatea lor e tocmai contestarea responsabilității. Dar n-am argumente precise. Mai mult o simt. Și nu pot spune că aș fi asistat (sau că am fost victima) unor acte criminale, cît a unui climat și a unei mentalități criminale. Nu le-aș putea contesta nici într-un caz raționalitatea, numai pentru că ei au întors-o pe dos !

Maxwell îmi spunea de curînd că, în pofida manifestărilor arbitrare (din punctul nostru de vedere), nu ar contesta nici ei *sensul* și *valoarea* sentimentelor. Numai că ei nu admit și nu onorează nici un sentiment care nu a derivat *din* instinct. Condamnă deci mila, altruismul, consecvența... în timp ce admit furtul și crima și infamia, în măsura în care derivă din supremul instinct de conservare al speciei. Dar despre toate aceste lucruri nu am dovezi... Pentru că Maxwell, v-am mai spus, nu exprimă nimic, dacă nu exprim eu anterior.

Incertitudinea asta — și starea de demență la care mă împinge — pare a fi și trăsătura distinctivă a acestui Quasifer. Nu știu, însă, dacă aș spune toate aceste lucruri pe Terra. Nu știu ce aș putea spune, din însăși clipa în care, scăpat din această rezervă, nu voi mai avea nici o dovadă că obsesiile mele au avut o bază reală. Nu știu ce aș putea

spune, decît în clipa în care aș fi readus în extragalaxor și expediat spre Terra...

Mi-au spus că vor reflecta.

*

Ei bine, știți ceva, oameni buni ! Mă aflu în extragalaxor. Probabil că e o nouă experiență. Vor să vadă dacă am sau nu forța (și îndrăzneala) de a declanșa circuitul retropropulsor. Poate că l-au dereglat și nu mai funcționează... Tot timpul sînt cu ochii pe mine. Le e teamă totuși, iar eu... Mă gîndesc la Maltez... Poate că declanșînd revenirea spre Terra, îmi semnez condamnarea la moarte. Și mă gîndesc la fetele de pe Livingstone... Poate că mă așteaptă...

Cu orice risc, însă, chiar dacă acesta e sistemul lor de a ucide (obligînd condamnatul să apese el însuși pe butonul de electrocutare) pornesc spre Beta-Zampex...

...Și motoarele, înțelegeți ce spun, domnule Teo Celan ? — funcționează ! Numai că-i foarte cald. Îngrozitor de cald ! Administratorul spunea că la Livingstone este mult mai răcoare...

Aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa !

Salvează-măăăăăă, Celaaaaan... !

*

La aterizarea extragalaxorului E-1A (tipul normal, nu cel perfecționat [1]), pilotul Luan Wo, temerarul continuator al lui Maltez — deși la naiba, nu continuase pe nimeni, fusese un „apucat" și un „pur sînge", asta a fost ! — Luan Wo nu mai era în viață. Aproape nu mai era de loc. Numai fruntea, ochii și partea de sus a pometi-

[1] Constructorii de extragalaxoare au insistat să fac această precizare cretină.

lor, feriți de un dispozitiv protector ocular, mi-au amintit pentru o clipă că masa aceea informă, complet carbonizată sau dezagregată sau cum era, avusese cîndva o înfățișare riguros omenească și se numise Luan Wo. Și n-am fi știut niciodată că omul acesta (din care nu mai rămăsese decît expresia uimită, disperată, a ochilor) văzuse poate... ceea ce noi nici n-am fi bănuit că există, dacă n-ar fi fost moartea lui și acel dispozitiv protector. Un dispozitiv menit să înregistreze fidel gîndurile de o maximă acuitate, de fapt ultimele gînduri ale „subiectului extragalactic" (după cum avea să-mi explice ulterior Sinigalia), pentru că Luan Wo, cel care se gîndise de zeci de ori la mine și mă strigase („salvează-mă, domnule Teo Celan!"), Luan Wo nu mai era și rămăsese sau devenise pentru posteritate un simplu „subiect extragalactic".

I-am reconstituit mesajele — pe care dumneavoastră le-ați putut citi anterior și — aceasta fiindu-mi, vrînd nevrînd, profesia — am început să distrug frumusețea a tot ceea ce ar fi trebuit să rămînă o splendidă *improbabilitate* prin ipoteze riguros probabile.

Deci, mai întîi, am presupus că Luan Wo, ca o consecință a unui supraefort cerebral (a unor radiații speciale sau a unor deformații genetice anterioare) își pierduse luciditatea încă în timpul călătoriei sale galactice, și sub imperiul stărilor sale anormale, nu făcuse decît să ne comunice... disperarea și lipsa de coerență a propriei sale anormalități. Sinigalia mi-a și propus, de altfel, ca pentru posteritate — din dorința de a nu o alarma inutil — să reținem această ipoteză nu lipsită de o anume probabilitate. Și aș fi acceptat, dacă :

1) în pofida disperării mesajelor, nu ar fi existat în fiecare din ele *o fenomenală dorință de a trăi*, de a reveni printre oameni, de a le vorbi ; și o cumplită, neomenească

speranță și *încredere* în foarte pămînteasca noastră „neputință" ;

2) și dacă anormalitatea evidentă a mesajelor nu ar fi fost în incoerența ei, *profund și perfect* coerentă.

Admițînd nebunia lui Luan Wo, atunci această nebunie s-ar fi cerut, cu maximă seriozitate, studiată.

La această convingere, pentru moment teoretică, se adăugau și cîteva elemente care — prin semnificația lor — nu puteau fi ascunse posterității criminaliste.

A) Luan Wo amintise, într-unul din mesajele sale, hotărîrea neașteptată și de neînțeles a Laurei R. de a se sinucide, în însăși clipa în care planeta Beta Zampex avea să intre în noapte. A fost și momentul cînd Laura R., realmente, s-a sinucis. (Să-l fi avertizat asupra acestei intenții încă înainte ca Luan Wo să-și fi început fantastica sa călătorie ? Cred că Luan Wo. ne-ar fi avertizat și el... Dar, în sfîrșit, rămîne o stranietate !)

B) Luan Wo cunoștea intenția mea de a realiza un selector heteroclitic, de o factură aparte, cvasiumană, dar de aici și pînă la a-și imagina atît de exact pe S. H., este un drum uriaș. Deci : cum a aflat despre el ? Cum l-a *văzut*, cînd primele experimentări ale lui S. H. le-am început atunci cînd Luan Wo se afla, în cel mai bun caz, în Alfa Horum. (La o distanță la care nu i se mai putea comunica, practic, nimic.)

C) Luan Wo amintește în mesajele sale de un oarecare medic psihiatru Maxwell. Ca o coincidență, realmente notabilă, cel mai celebru psihiatru al Terrei (dar care în momentul plecării lui Luan Wo mai era încă un simplu student) se numește Maxwell. Mai mult chiar, acest Maxwell, încă înaintea revenirii extragalaxorului, afirmase despre Luan Wo — pe baza fișelor și a testelor anterioare plecării sale — că este foarte serios bolnav.

D) În ziua în care fiul lui Luan Wo a împlinit 18 ani, dar exact în acea zi, s-a întîlnit cu S. H. (Mi se pare fantastic...)

E) Tentativa de asasinat a lui Malcolm (împotriva lui Sinigalia) s-a produs și ea după plecarea lui Luan Wo (vezi punctul B).

F) Alarmat de tăcerea (și întîrzierea) lui Luan Wo, alcătuisem realmente un chestionar, pentru momentul cînd Luan Wo ar fi fost din nou printre noi. Cum de aflase și de fapt anticipase pînă la punct și subpunct) existența acestui chestionar ?

S.H. era de-a dreptul amuzat.

— Acest Quasifer, domnule Teo Celan, are un serviciu de spionaj de la care mai putem învăța...

*

Așa cum era și de așteptat, am acordat o atenție cu totul specială și am revenit de foarte multe ori asupra informațiilor (senzaționale într-un fel) privind existența lui Luan Wo în Quasifer.

Vidarea sistematică de memorie ; principiul mimetismului reflexiv ; simultaneitatea acțiunii și interacțiunii criminale ; integrarea, de fapt detenția, într-un decor fix, mort ; sentimentul (inoculat) al spaimei ; însingurarea prin reducerea indivizilor la o singură identitate ; evadările prin luciditate ; supliciile prezențelor imaginate (ireale) ; cultivarea gratuită a speranței etc.

Universul despre care ne informa Luan Wo, parcă înadins, voise să ne comunice *tot* sau *cît mai mult* despre sine. Și parcă voise totodată să ne confirme supozițiile noastre (ale lui Norden, Werther, Sinigalia) despre existența posibilă (plauzibilă) a unui astfel de univers.

N-aș fi putut să explic, dar dacă mă deranja ceva în stranietatea acestor relatări, nu era în primul rînd... stranietatea, ci cuprinderea stranietății într-o sferă *cvasiperfectă*, pe înseși coordonatele prezumțiilor noastre anterioare. Ilogicul — ca să mă exprim astfel — *se voia* foarte logic.

*

Nu am exclus nici ipoteza (deși Sinigalia nu o considera nici o clipă posibilă) că mesajele lui Luan Wo ar fi fost într-o anumită măsură cifrate. Dar nu în sensul obișnuitelor încifrări, în care un cuvînt trebuie tradus printr-un altul, ci în sensul că anumite obsesii — și reținusem cel puțin două-trei — ar fi trebuit interpretate și *altfel* decît ca simple metafore obsesive.

Acel „oberlicht", bunăoară, sau, „fetele inadmisibil de tinere" de la Livingstone (despre care în mod cert nu discutasem cu el) ca și disperarea acelei chemări „Livingstooone", cînd cimitirul se chema cu totul altfel („Neverstone").

Ceea ce mă deranja însă în toate aceste obsesii era tendențiozitatea lor. Să mă explic, însă : Luan Wo nu amintise în rememorările sale decît despre 8 din cei 11 membri ai grupului extragalactic, prezenți la Livingstone (așa-zisul Livingstone) în ziua înhumării colegului nostru, Maltez. Or, cei trei care nu fuseseră pomeniți erau tocmai :

Max *Ober ;*

Ian *Licht !* (uniți cele două nume de familie, ca să vă amuzați !), și o tînără, foarte drăguță de altfel :

Liv Stone, care venise la înmormîntarea lui Maltez, însoțită de două surori, într-adevăr, „inadmisibil de tinere" (spusesem acest lucru).

Dar tocmai această simplitate a raționamentului și ușurința cu care mi se dezvăluise, mi se părea alarmantă.

Sinigalia, intrigat în primul moment de aceste coincidențe, ne asigură însă cu toată răspunderea că cei trei — Max Ober, Ian Licht și Liv Stone — sînt în afara oricăror bănuieli, deși el personal nu întrevedea nici măcar *ce* bănuieli ar putea să existe... Chiar dacă cei trei, *dintr-un motiv sau altul,* părăsiseră de cîtva timp grupul extragalactic.

*

Problema mai avea însă un aspect pe care Sinigalia ținea să-l precizeze.

Din grupul celor 11 extragalactici, exceptîndu-i pe cei care părăsiseră grupul de bună voie și exceptîndu-mă pe mine, angajat doar ca anchetator, toți ceilalți — Norden, Werther, Laura, Nieman, Malcolm, Luan Wo — *dintr-un motiv sau altul,* nu mai erau printre noi. Astfel că el, Sinigalia, rămăsese într-un fel *singurul* beneficiar al acestui mare efort colectiv.

Logica lucrurilor, pe de altă parte — spunea el — nu ne îngăduie nici un moment să excludem și ideea, fie ea hazardată, a unui lanț de crime și dispariții *voite* (premeditate.) A unei suite criminale, în ultimă instanță pe care cu puțină imaginație o putem pune în seama Quasiferului. Ceea ce ar explica totul fără să explice însă nimic. După cum am putea să căutăm și o explicație mult mai terestră, cu un mobil precis, a unui grup interesat (pămîntean) în distrugerea grupului extragalactic.

În fond, de ce ar fi fost mai ușor să admitem existența unui extra univers criminal, decît a unei asociații terestre profund interesate în instaurarea unui *climat* criminal ? Nu credeți — mă întrebă el — că mesajele înregistrate în dispozitivul protector al lui Luan Wo i-ar fi putut fi «omu-

nicate de jos (de pe Terra), fie chiar în ultima perioadă a zborului! Sau poate că, *într-un fel sau în altul*, (a treia oară!) pe ecranul comunicării sale cu Terra i-au fost proiectate niște imagini într-atît de cumplite, încît Luan Wo să-și imagineze el însuși că se află pe Quasifer?

Să-l suspectăm pe Norden (care nu s-a mai întors) sau pe Werther (dispărut fără urmă), sau pe cei trei tineri (care au părăsit grupul extragalactic), fără să mă suspectez pe mine însumi, Sinigalia, care sînt beneficiarul informațiilor obținute pînă azi de întregul grup extragalactic? Și *suspectînd tot*, suspectîndu-mă chiar și pe mine însumi, *nu recreem pe Terra... Quasiferul?*

*

Nu i-am răspuns, dar cred că ajunsesem să înțeleg ce mă deranjase pînă atunci în imaginea Quasiferului pe care ne-o oferise Luan Wo. Mesajele sale nu cuprindeau nici o idee la care să nu fi ajuns și noi pămîntenii, *mult înainte* ca Luan Wo s-o fi descoperit pe Quasifer.

*

Știți la ce mă gîndesc, domnule Sinigalia? La spaima noastră, poate nu întru totul justificată, față de Quasifer... Malcolm, bunăoară, după ce a încercat să vă omoare, s-a refugiat pe Urania, nu speriat de sancțiuni judiciare, ci de groaza pe care i-o inspira însuși grupul extragalactic. Sau Quasiferul... Și, mă gîndesc, că nu vă iubea de loc acest Malcolm...

Norden, și el, dacă mă gîndesc bine, a preferat să rămînă definitiv în Beta-Zampex, decît să revină pe Terra. Să-i fi fost și lui teamă, că pe drumul de întoarcere, i s-ar putea întîmpla un accident? Din cauza aceluiași Quasifer?

Werther ne-a anunțat și el, într-o zi, că i-au dispărut concluziile unui șir întreg de lucrări. Poate ca să nu le dezvăluie grupului... Apoi a dispărut și el.

Laura s-a sinucis, după ce încercase zadarnic să obțină o comunicare cu Luan Wo... care, revenind, i-ar fi spus adevărul, dacă a ajuns vreodată în Quasifer.

Nieman, contestînd Quasiferul, a simulat un grad de intelectualitate redus și s-a retras din grup. Mai discret...

Cei trei tineri, acuzați indirect de Luan Wo, au părăsit și ei grupul extragalactic, pentru că, spuneau ei, se temeau să mai urce într-un extragalaxor, cu care nu s-a întors încă nimeni. Dar ce anume îi putuse înspăimînta într-atît — inconștient — pe acești trei oameni care-și propuseseră inițial să-și facă o profesie din însuși riscul total ?

Mesajele lui Luan Wo — și aici a fost marea inteligență a Quasiferului — nu acuză pe nimeni. Constituie doar o premisă și un context pentru o suspiciune totală împotriva unui ipotetic, necunoscut, beneficiar. Și aș fi spus chiar că acest Quasifer a lucrat excelent, dacă printre nenumăratele suplicii la care l-a supus pe Luan Wo, nu ar fi fost și acela de a face din el, într-o anumită perioadă, un clovn. Cu totul imprevizibil, un clovn. De ce tocmai un clovn ?

Asta-i tot ce voiam să vă spun, domnule Sinigalia.

*

Peste cîteva zile, un extragalaxor — ultimul din cele concepute de grupul celor 11 — porni ca și precedentele, în direcția Alfa Horum — Beta Zampex și de acolo, dacă totul avea să decurgă normal, spre Quasifer.

La bordul extragalaxorului — Sinigalia însuși. Ziarele vremii îi comentară curajul, îi publicară portretul și fabulară ca de obicei (e curios cum nu ne dezvățăm să construim cu orice preț eroi !) interminabile biografii romanțate, care se

deosebeau doar atît cît să nu se creadă că ar fi unul şi acelaşi text.

Şi totuşi, într-una din aceste relatări — singura la care trebuie să mărturisesc că am avut o anumită contribuţie — se menţiona printre altele un fapt considerat de cititori ca fiind extravagant, dar lipsit de bună seamă de orice importanţă. Era vorba de o anumită perioadă din tinereţea lui Sinigalia cînd — cu mult înainte de a-şi fi descoperit adevărata vocaţie — lucrase şi repurtase un oarecare succes într-un *circ*, în calitate de clovn.

*

S.H. se aşteptase, probabil, să-l arestez şi să fac din acest ciudat Sinigalia — dacă aş fi avut norocul să găsesc suficiente dovezi — cel mai deplorabil monstru al secolului nostru. Era însă absolut improbabil ca prudenţa lui Sinigalia — dacă suspiciunile ar fi avut prezumtiv şi o acoperire reală — să nu fi distrus tot ceea ce s-ar fi putut întoarce vreodată împotriva lui. Iar suspiciunile, pe de altă parte, el însuşi le iscase. Ar fi fost şi neloial să le utilizăm.

Dar nu acesta a fost adevăratul argument al pasivităţii noastre.

Să-l fi arestat în numele felului nostru de a cerceta cauzele unui act criminal, numai prin prisma ideii că supravieţuitorul şi beneficiarul ar fi de fapt şi singurul vinovat? Să fi acţionat şi acum numai după principiul unei probabilităţi defavorabile, poate, unui încriminat? Să nu fi rezistat ispitei de a căuta din nou Quasiferul pe Terra? Să fi încercat din nou — şi pentru a cîta oară — să demonstrăm că imanenta noastră justiţie învinge, cînd important e de fapt, ca învingînd, să se dovedească a fi imanentă?

Nu! Am preferat măcar de această dată să îngăduim fanteziei noastre şi acel unu la o mie, unu la un miliard, că

undeva — acolo unde bănuise Sinigalia, sau în cu totul altă parte a extragalaxiei — există într-adevăr un univers criminal.

Şi dacă Sinigalia credea în el, real, trebuia să-i lăsăm totuşi şansa de a-l căuta... chiar şi cu riscul ca noi să nu mai aflăm niciodată rezultatul investigaţiilor sale. Nu, nu-i o ironie şi nici o răutate... *Dacă sfera realului este realmente infinită* (într-un superunivers infinit, cum ne place să credem), în această sferă, din care nu cunoaştem decît foarte puţin — şi pe care n-o vom cunoaşte integral niciodată — *ar putea să existe* şi acel „subunivers" considerat astăzi încă *fantastic*.

Şi ar mai fi ceva : Luan Wo, chiar dacă a fost vreodată acolo în Quasifer, a preferat să revină, cu riscul sentinţei finale, pe Terra. Ceea ce mi se pare cu atît mai mult emoţionant, cu cît toţi cei 11 *superroboţi* — inclusiv Sinigalia — pe care am avut obligaţia să-i supraveghez într-o anumită perioadă, puteau să aibă anumite deficienţe constructive, dar nu erau nici într-un caz desuet de romantici şi inadmisibil de sentimentali...

*

Dar adevărul, poate singurul adevăr, ar fi că... începînd şi eu să îmbătrînesc, am înţeles în sfîrşit, că-ţi trebuie mult mai multă înţelepciune şi îndrăzneală ca să laşi deschis un dosar, decît să-l închizi prea curînd, distrugînd nu atît un om, cît ascunzînd, de fapt, o îndoială şi o îngrijorare omenească. Iar dacă rămîn pe gînduri, uneori, şi S.H. mă întreabă „unde ai plecat, [illegible]le ?, eu îi răspund — el crede că numai aşa într-o doi[illegible] — „în Quasifer"...

Dar ştiu şi eu ? Poate că tocmai acolo, criminalistul din mine, şi-ar fi găsit deplina sa realizare. În improbabilul nostru... Quasifer. Bestiilor !

Adio, Luan Wo !

elegie pentru ultimul Barlington

Dacă n-aţi vizitat Noul Weimar, vi-l recomand: e un oraş fantastic ! Luminile sale surprind, culorile intrigă, iar aerul — încărcat de stranietatea edificiului „Keops" şi de gloria celui care a fost, ani la rînd, „incredibilul Barlington" — e dens şi se respiră greu. Totul pare neomenesc... Dar cîtă artă (şi cît inexplicabil) în fiecare incidenţă a Noului Weimar cu muzica ! Pe mine, mărturisesc, m-a fascinat încă din tinereţe. Poate unde am şi încercat aici, prima oară, sentimentul (şi logica intenţională) a unui oraş *acriminal* (din vechiul Weimar fusese preluată tradiţia marilor manifestări muzicale) ; poate din cauza bătrînului Cib, profesorul, pe care l-am stimat sau l-am iubit, cine mai ştie azi, şi — de ce nu ? — din cauza acelei ultime clipe în care, contrar evidenţei, voiam să-l readuc la viaţă. Eh, Cib !

„Incredibilul" — S.K. Barlington, tatăl lui Cib — cel mai de seamă muzician al mileniului, murise încă înainte de terminarea Noului Weimar. Creaţia sa — dacă aţi ascultat vreodată celebrul „Concert al Quasarilor" în interpretarea orchestrei „Pal-Keops" [1]— nu se întîlneşte, decît în planul unei mari elevaţii, cu preocupările şi geniul fiului său. (Organizatorii marilor turnee „Musica super-nova" sînt liberi să-i confunde şi în viitor pe cei doi creatori, pînă la a de-

[1] Cea mai renumită orchestră — „Mirifica" — a Palatului „Keops".

clara că ar fi vorba de una și aceeași persoană... E meseria lor !) Identificarea abuzivă, însă, ca și exploatarea la nesfîrșit a așa-zisei „contradicții Barlington" (dintre părinte și fiu) nu are nici un temei. Pornind la edificarea acelui straniu „Keops", în care timpul avea să descopere un simbol al devoțiunii filiale, Barlington Cib, savantul de formație riguros tehnică, voise să-și definească propriul său potențial creator, obsesiile și geniul.

Să-l acuzăm că fantasticele desfășurări componistice imaginate de Barlington (S.K.) ar fi justificat o construcție mult mai originală (mai piramidală în esență) decît obositoarea supraetajare, asemănătoare piramidei lui Keops ? Dar Cib Barlington nu era un poet al mausoleelor, ci un cibernetician, poate fără egal, chiar dacă în modestia sa a acceptat să afirme că epocalele dezvăluiri cibernetice la care a ajuns își găsesc adevărata sorginte în desfășurările componistice ale părintelui său. Dar a dezvălui public corelația, mai puțin evidentă, „artă-tehnică" presupunea din punctul lui de vedere supremul orgoliu... al lipsei de orgoliu. Ceea ce — fără să însemne încă o dramă — putea s-o declanșeze oricînd...

*

Revenit la Weimar în primăvara acelui an, n-am ezitat nici o clipă să-l vizitez încă din prima zi pe bătrînul meu profesor și prieten Cib Barlington. Ultimele sale scrisori, mărturisesc, mă întristaseră. Omul care concepuse edificiul „Keops" (și Noul Weimar), în dorința de a relansa aspirația spre perfecțiune, constata — atunci cînd nu mai întrevedea nici o posibilitate reală de reconsiderare a operei — că întreaga idee a edificiului piramidal ascunde înlăuntrul ei o eroare.

Cib Barlington o intuise într-o anume măsură, îi întrevăzuse în timp consecințele, dar o acceptase ca pe un risc

inerent, aproape inevitabil, deși — în momentul acela — nu-i găsise încă un nume.

— Dragă S.H., ai putea să-mi aproximezi vîrsta lui Barlington ?

— Judecînd după ultimele sale scrisori, cîteva sute de ani.

*

Barlington ne rugase să asistăm la concert. În program : „Poemul simfonic al Stelei Interzise", o lucrare foarte apreciată de inițiați, presupun, dar departe de a cîștiga adeziunea unor criminaliști de formația lui S.H. sau a mea.

Barlington însă insistase, afirmînd că ar fi vrut să ne consulte în privința unui fenomen simptomatic pentru activitatea întregului „Keops" și, sesizabil, mai ales, în interpretarea acestui Poem (îl definise, drept un fenomen de eroziune). În stilul său direct, Barlington ne atrase atenția asupra solistului (un reputat violonist), asupra harfei (la care avea să debuteze o tînără care cucerise de curînd titlul „Miss Musica") și dirijorului, considerat pe drept părintele acestei apreciate orchestre.

Dar pentru a înțelege îngrijorarea și, într-un fel, aprehensiunile lui Cib Barlington, va trebui să insistăm asupra compoziției în sine a Poemului. Imaginat ca un studiu de virtuozitate pentru vioară, poemul era interferat în puținele sale angajări lirice de fuga sinuoasă a unui exercițiu de harfă. Orchestra, cu o bine găsită discreție (voi reveni asupra elementelor care par să fi influențat drama Barlington) își propunea să puncteze raporturile melodice cvasi-incompatibile inițial dintre cele două instrumente, subliniind renunțările și revenirile viorii ca pe o afirmare a conștiinței de sine. Îndepărtat, de factură neobișnuită, motivul apelativ al harfei se dovedea a fi, într-un plan metaforic, tocmai chemarea Stelei Interzise (reperabilă prin calcul, dar refu-

zată percepției concrete). Or, Barlington nu era un naiv... El știa foarte bine că rolul orchestrei și al dirijorului, în această stranie țesătură de intenții melodice, era hotărîtor. Și totuși — poate de aici și acel prag de insatisfacție pe care-l sugerase Barlington — dirijorul făcea abstracție parcă de nevoia de comunicare a viorii. Privirea solistului — discordant față de partitură, dar riguros notabil pentru ceea ce avea să se întîmple — exprima o disperare totală și o nedumerire anticipînd demența. Harfista — corectă muzical (deși poate prea tehnică pentru gustul meu) — ar fi vrut, presupun, să manifeste un regret pentru lamentările viorii, dar orchestra venea să-i amintească, lucid, că Stelele Interzise sînt aprioric și inaccesibile.

Poemul devenise un fel de convulsie disperată, în care singurul surd și orb se demonstra dirijorul. Solistul (drama se apropia), obosit de toată această suficiență a replicii, avea un veritabil moment de sufocare. Vioara — întreruperi crispante. Într-adevăr, ceva nobil și demn (acesta era sentimentul) se eroda. Dar bagheta dirijorului nu voia să întrerupă eroziunea.

*

Chiar și pentru mine, un exersat al emoțiilor, se întîmplă în acel moment lucrul cel mai uimitor cu putință, unic în analele simfonismului: ca la ruperea unui resort interior, ca la o hemiplegie subită, solistul scăpă vioara din mînă. Harfa emise un sunet care păru un plînset, iar orchestra rămase ca paralizată în poziția în care o găsise ruperea corzilor viorii. Publicul, cîteva mii de spectatori, părăsi sala. Fără indignare — în ultimă instanță știau foarte bine cu toții că atît soliștii cît și membrii orchestrei ascund în virtuozitatea lor un creier electronic, că accidentul, chiar și în lumea celei mai evoluate tehnici neuronale, nu poate fi ex-

clus. Dar curiozitatea, evident, nu se mulțumea cu simpla acceptare a situației. Și la o descifrare mai atentă a zgomotului de fond, întrebările începeau să prindă contur :

Ascundea tot acest accident și o dramă umană ? Animozitatea dintre dirijor și soliști era pur tehnică sau, inexplicabil cum, dobîndise un fond afectiv ? Și care era apoi rolul acelei tinere fete care debutase la harfă ?

Neliniștite, privirile cercetau piramida, încercînd să-i ghicească misterele. Un curent de aer turbionar, neobișnuit pentru Weimar, se răsuci în jurul statuii lui S. K. Barlington. Ceva se eroda, ca la o frecare, piatră de piatră.

Ceasul mare din sala de concerte, imortalizînd prăbușirea solistului, se oprise la orele 20,15.

*

Barlington ne aștepta la ieșire. Figura sa descompusă trăda una dintre acele prăbușiri fulgerătoare, mai grave decît îmbătrînirea. Rezistența și forța de resurecție vitală îi fuseseră inhibate, amintindu-ne, ca manifestare exterioară, clipa care precedase prăbușirea solistului.

Evident, încerca să mascheze :

— Solistul m-a încîntat — dar vocea lui Barlington nu mai izbutea să pară convingătoare. Cred că cibernetica — mai adăugă el — e chemată să reafirme în timp personalitatea umană.

Nu i-am răspuns și nu l-am compătimit. Priveam la etajele superioare ale neobișnuitului „Keops" și încercam să-i ghicesc miile de fire nevăzute, condiționînd funcționarea nenumăratelor sale orchestre. Știam doar că am în fața mea un laborator uriaș, nu o fonotecă inertă, și că fiecare etaj are o menire specială în activitatea de concepție și de lansare a muzicii moderne.

— Explică-mi, te rog, Barlington ; după cîte am înțeles din scrisorile tale, fiecărui solist, fiecărui dirijor, fiecărui membru al orchestrei îi corespunde undeva, într-un etaj superior al piramidei, un girant al execuției fidele.

— Adevărat — recunoscu Barlington. Dar girantul funcțional al solistului a fost electrocutat... o clipă chiar înainte de prăbușirea solistului.

— Și girantul dirijorului ? Girantul fetei care cînta la harfă ? Giranții aceștia ce spun ? Unde sînt ? Logic vorbind, sînt singurii care ne mai pot dezvălui accidentul ! De ce te-ai resemnat, Barlington ?

Dar Barlington nu mai avea puterea să răspundă. Îmbătrînirea, *prăbușirea* sa continuau vertiginos.

M-am întors în clădire și, împreună cu S.H., am început să urc spre etajul întîi al tot mai enigmaticului „Keops".

*

Sala giranților, așa cum ne așteptam, era ermetic închisă. Accesul persoanelor străine de activitatea serviciului, refuzat din principiu în serile de concert, era cu atît mai riguros refuzat de îndată ce un element imprevizibil altera fie și o simplă frază muzicală. Cu atît mai mult ar fi fost o naivitate să presupunem că vom putea pătrunde aici, în momentul întreruperii unui întreg concert, atunci cînd însuși girantul principal al desfășurării solistice fusese victima unei electrocutări.

Perioada romantică a criminalisticii — în care anchetatorii invadau locul crimei cu lupe, praf special de amprente și dispozitive radiofotometrice — rămăsese în urmă, incredibilă, precum genul naiv al descoperitorului roții față de creatorul primului supersonic.

În cele 4 minute și 20 de secunde care trecuseră de la întreruperea concertului, dispozitivul automat de anchete

al etajului de giranți realizase în schimb, din proprie inițiativă, o analiză echivalentă cu efortul însumat a circa 2 000 de criminaliști. Corelînd probabilistic și psihic intervențiile, deplasările, reacțiile și chiar intențiile netraduse în acțiune ale girantilor implicați în desfășurarea concertului, automatul reținuse într-o veritabilă fișă-robot toate cele 14 momente calitativ distincte ale dramei.

Astfel, la orele 19, 44 (deci cu 16 minute înainte de începerea concertului), girantul solistului — în transcrierea cifrică a automatului anchetativ purtînd simbolul „S-021" — manifestă o primă aprehensiune tragică. Dialogînd cu „H-042", giranta harfei, „S-021" se declară mai emoționat ca de obicei de acest „ultim" concert... În realitate, voise probabil să spună că se simte emoționat de acest „nou" concert...

La orele 19, 46, „S-021" verifică din nou circuitele de comunicare în dublu sens cu solistul, sensibilizîndu-i la limita superioară acceptorul de valorificare tragică. Observînd surpriza lui „H-042", se justifică : „Există zile — spuse el — cînd ai nevoie mai mult ca oricînd să te exprimi... Cînd redescoperi în tine o a doua partitură nescrisă încă, sau scrisă *altfel*, și ești chemat să alegi..." Apoi, înțelegînd că explicația e neconformă cu atribuția sa de girant răspunzător de interpretarea cît mai fidelă a partiturii : „Cred că am foarte multe lucruri să-ți spun..."

La 19, 47 girantul conducerii orchestrale — în speță al dirijorului — „D-064", realizează sensibilizarea pînă la autoexprimare a circuitului solistic. Din punctul lui de vedere, intenția lui „S-021" pune sub semnul întrebării rolul girantului orchestral. „D-064" nu-și amintește însă nimic similar, ca procedeu, de-a lungul celor cîteva mii de concerte pe care le-a girat, și nici un precedent care să îngăduie excepția. Sesizează totodată că giranta harfei, „H-023", ar putea fi atrasă de partea lui „S-021", fără

ca ea să vadă în acest act de indisciplină contestarea, în fond, a întregului sistem de giranți.

La 19, 50 „S-021" și „H-023" anticipează desfășurarea poemului, imaginînd fiecare în parte tulburătoare interferări melodice.

La 19, 51 „D-064", într-o neașteptată revelare de personalitate, renunță la intenția sa de a sesiza etajul superior.

La orele 20, 00 începe concertul.

La 20,07 — prima intervenție solistică. „S-021" constată că circuitele de acord orchestral sînt desincronizate față de circuitul solistic.

La 20,08 — girantul dirijoral „D-064" îi cere girantului solistic să limiteze intervențiile acceptorului de valorificare tragică.

La 20,09 — girantul solistului „S-021" are sentimentul interpretării ratate. Involuntar, comunică solistului o stare de spirit similară. Linia melodică inițială a poemului marchează și ea — involuntar de asemeni — un zbor frînt.

La 20,11 — „H-023", giranta harfei, introduce la rîndul ei marginal partiturii, un acord eterat ca o ipostază a refugiului în dragoste.

La 20,12 — girantul dirijorului amenință să acopere intervențiile solistice prin replica orchestrală, amplificată continuu.

La 20,13 — girantul solistului are revelația partidei pierdute, a compromiterii, a proceselor de nesubordonare și de indisciplină care-i vor fi intentate. Circuitele de personalitate cu care a fost înzestrat — pentru că girantul e și el un robot — s-au demonstrat astfel inutile. În disperare, ca pentru a se răzbuna pe acel plus de personalitate care i-a determinat drama, „S-021" hotărăște să supună circuitul de personalitate unei supertensiuni. O dată distrus circuitul, va redeveni un simplu girant... Dar,

o dată cu supratensiunea, realizează paroxistic și disperarea. „S-021" se simte atras tot mai mult de barele nimicitoare ale supratensiunii. Singurul care l-ar mai fi putut salva este girantul dirijoral. Dar „D-064" e surd și orb...

La 20,14 — într-o ultimă manifestare de personalitate — „S-021" vrea să-l acuze pe „D-064" de o amuzicalitate criminală. Dar orchestra acoperă chemarea disperată a viorii.

La 20,15 — prăbușirea solistului. Semnalizatorul de avarii anunță etajul superior al tehnicienilor. Sirena de alarmă solicită o intervenție rapidă, dar tehnicienii etajului superior, cei care proiectaseră de-a lungul anilor pe „S-021", „D-064" și „H-023" sînt prinși în propriile lor drame. Nu intervin și nici nu confirmă receptarea semnalului de alarmă.

*

I

Mulțumind girantului anchetativ pentru relatările sale, am pornit să urcăm spre etajul superior al tehnicienilor. Nu înainte însă de a ne fi informat asupra sistemului de alimentare electrică a barelor de supratensiune.

— Supratensiunea e direct proporțională cu amplitudinea și reverberația orchestrală — ni se răspunse prompt. Deci dependentă de actul dirijoral al lui „D-064".

La cea de-a doua întrebare a noastră, și anume dacă „S-021 fusese construit cumva de reputatul tehnician Soringen, girantul anchetativ se feri să răspundă. După afirmația sa, giranții etajului I nu puteau furniza nici un fel de relații asupra activității etajului imediat superior.

*

Propunerea mea se confirmă totuși. Soringen, constructor a cărui reputație depășise de mult sfera activității mu-

cpsf.info

zicale a edificiului „Keops" era, într-adevăr, semnatarul și realizatorul propriu-zis al girantului „S-021" O întîlnire cu el — recunoscutul adept al individualizării totale a roboților — m-ar fi interesat chiar și în afara dramei la care asistasem. Din păcate însă, așa cum aveam să aflăm la etajul doi, nu-i mai puteam vorbi...

În seara aceleiași zile, exact la orele 19,44, Soringen primise aprobarea superiorului său ierarhic de a părăsi definitiv piramida.

Aprobarea îl găsise nepregătit. Soringen, e drept, afirmase în toate rapoartele sale că circuitul de personalitate și de independență progresivă a roboților le-ar extinde gama de utilizare-selecție-acțiune și că giranții ar dobîndi, mulțumită acestei perfecționări, neobișnuite virtuți inovatoare (ar fi în stare să soluționeze probleme aparent insolubile și ar deține, prin individualizare, un mod de interpretare diferențiat, subiectiv, al fenomenelor). Giranții aceștia, simțitor perfecționați, ar fi putut fi introduși, după opinia sa, în cele mai dificile zone ale activității umane. Mai mult chiar, Soringen se oferise să experimenteze oriunde și în orice condiții noul său tip de girant. De aici, însă, și pînă la răspunsul laconic care-i fusese remis („prin prezenta vi se acordă dreptul de a părăsi complexul «Keops», în vederea experimentărilor pe care le aveți în vedere...") mai era însă un drum și, poate chiar, o răstălmăcire. Și Soringen știa că aprobarea aceasta echivala de fapt cu o înfrîngere : piramida nu mai avea nevoie de el. Firește, Soringen ar fi putut să retracteze, să afirme că a fost interpretat eronat și că refuză această exilare din „Keops". Dar ar fi însemnat să renunțe la toate căutările lui, la vocația sa și, în primul rînd, la ideea cu care se identificase : independența progresivă a roboților.

În jurul orelor 19,46 mai privise o dată spre ecranul de urmărire a activității giranților. „S-021", robotul său preferat, tocmai își sensibiliza acceptorul de valorificare tragică și Soringen se bucură că, plecînd din „Keops", lăsa printre giranți un urmaș. Apoi stinse ecranul și începu să-și expedieze lucrurile pe care le avea în birou: cîteva prospecte ale giranților cu care debutase, prospectul lui „S-021", o fotografie apoi, el și cu „S-021" plimbîndu-se prin parc... Alături de ei, Hilde, una dintre colaboratoarele sale, muziciană de mare sensibilitate, o adevărată speranță tehnică și singura probabil care izbutise să învețe ceva de la el. Și nu întîmplător, proiectul ei, „H—023", avea un circuit de individualizare afectivă... Hotărît, Soringen regreta complexul „Keops", iar exilarea sau autoexilarea — oricum ar fi vrut s-o numească — era de fapt o lovitură care-l nimerise în plin.

Soringen mai descoperi printre hîrtiile sale o ilustrată: un dement din Antarctica îl invita să întemeieze acolo, în imperiul de gheață, o supercivilizație... În mod absurd se simți o clipă tentat să se repeadă în biroul superiorului său, Dietrich, și să-l acuze de incapacitate. Ultimul robot-girant purtînd inițiala numelui său, „D-064", era o dovadă concretă. Dar Soringen realiză imediat că n-ar fi putut să-l intimideze și nici măcar să se facă înțeles. Dietrich, tehnicianul care-l coordona, nu l-ar fi putut pricepe prin însăși structura sa, iar de limitele lui intelectuale nu era vinovat. Nu el inventase acest sistem de ierarhizare, desprins de principiul normal al reconsiderării valorice, singurul care... Soringen simți că începuse din nou să teoretizeze.

Hilde îl informă telepatic că aflase de concedierea lui și că regretă. Era o invitație discretă de a o lua cu el,

dar Soringen se întrebă, cu totală sinceritate, dacă nu era mai bine ca Hilde să rămînă în „Keops", şi să persevereze...

Soringen termină să-şi expedieze lucrurile personale. Era exact ora 20,07. „S-021" declanşase probabil circuitul de inervaţie solistică, iar de jos, din sala de concerte, parveniră primele efluvii melodice ale celui plecat în căutarea Stelei Interzise. Soringen realiză vag, din tonul interpretării, că „S-021" încearcă unele ezitări şi se gîndi o clipă că n-ar fi fost rău de loc să-l înzestreze şi cu un circuit de perseverenţă, de rezistenţă activă la denigrări şi distorsiuni morale. Era însă prea tîrziu. Fusese concediat. Cel mult în Antarctica... Şi Soringen, uitînd că cei care părăseau piramida n-aveau voie să ducă în afară idei neaplicate încă, îşi însemnă într-un carnet „necesitatea circuitului de perseverenţă".

Era exact 20,13. Sistemul antifurt al etajului îi sesiză greşeala şi informă simultan robotul anchetativ. Soringen încălcase o dispoziţie clară şi aceasta tocmai în ziua plecării lui. Robotul anchetativ declanşă un impuls şi Soringen îşi pierdu cunoştinţa. În acelaşi moment, „S-021" era electrocutat, iar solistul se prăbuşea... Ceasul din sala de concert indica 20,15.

Hilde declanşă simultan un apel spre etajul III, al experţilor. Silva, expertul care-l crease pe Soringen, era şi singurul care ar mai fi putut interveni. Singurul care putea să înţeleagă totodată că Dietrich, tehnicianul care semnase concedierea lui Soringen, era de fapt un robot depăşit, demodat, şi că — anticipînd reacţia lui Soringen şi permanenta sa dorinţă de inovare — Dietrich prevăzuse intervenţia sistemului antifurt şi paralizarea lui Soringen... Dietrich premeditase crima...

Împreună cu S.H. am pornit spre etajul al treilea, reflectînd asupra straniilor consecinţe. Trecuseră 21 de ani de la instalarea sistemului antifurt, suficient timp pentru ca bateriile sale de alimentare să fie descărcate. Şi totuşi, coincidenţa făcuse ca bateriile sistemului antifurt să fie revizuite chiar în aceeaşi zi.

Silva, marele expert Silva, cel care-l crease pe Soringen, ar fi avut toate motivele să cerceteze această stranie coincidenţă.

*

Silva se simţise în toată după-amiaza aceea dinaintea concertului extrem de obosit. Responsabilitatea care dubla neîntreruptul efort de avizare a activităţii etajului II se conjuga la nivelul său, al experţilor, cu obligaţia valorificării totale a proiectelor emise de etajul superior — al patrulea — al creatorilor. Dar Silva, ca de altfel majoritatea experţilor, avea şi o activitate proprie de concepţie. O activitate care nu făcea parte din atribuţiile sale de drept (pe Soringen îl crease în răstimpul unui concediu de boală), dar care rămînea, nedeclarat nimănui, activitatea sa preferată şi, într-un anume sens, justificarea existenţei sale.

De la crearea lui Soringen, însă, Silva nu mai avusese răgazul unei alte realizări, şi această inactivitate prelungită îl obosise poate mai mult decît conflictele neîntrerupte care agitau etajul experţilor. E drept, conflictele acestea — încorporate în activitatea de fiecare zi a serviciului — nu îmbrăcau exteriorizări lamentabile. Ele se consumau tacit, telepatic, într-o continuă şi mereu accelerată uzură a nervilor. În conflictele dintre experţi nu interveneau nici măcar creatorii — specialiştii de la etajul IV ; dialectica acestor conflicte, din puncul de vedere al piramidei, era însăşi raţiunea de a fi a experţilor. Selecţia argumentelor în interacţiune

constituia un criteriu suplimentar. Din păcate, însă, un criteriu tributar unui factor eminamente subiectiv : rezistența nervilor. Pentru că nu o dată, în loc să se impună argumentul științific, se impunea argumentul celui cu nervii mai tari. Ceea ce îi și oferea de la bun început expertului-șef, Diserco, un avantaj hotărîtor în aproape toate conflictele.

Creîndu-l pe Soringen, Silva se dovedise partizanul tipului de robot plural, pentru care activitatea muzicală, deși cea mai importantă, nu se dovedea totuși unica. Combătînd teoria specializării limitate a roboților, Silva și teoretizase chiar această pluralitate : aptitudinile muzicale ale unui robot presupuneau, după el, înainte de toate, un univers muzical, o totală libertate și înflorire a spiritului. Diserco evident protestase, afirmînd că acest nou tip de robot, aspirînd spre umanizare, nè va întoarce în final de unde am plecat. Dar se înșela, dezvoltarea nu s-ar fi făcut pe un cerc închis, ci pe o spirală neîntrerupt ascendentă.

Honorin, prietena lui Silva, îl sfătuise să renunțe la teoretizări și să creeze un nou Soringen, infinit perfecționat. Și mai cu seamă să nu lucreze decît în afara piramidei, acolo unde gîndurile nu i-ar fi fost urmărite în permanență de obiectorul mental al lui Diserco.

La 19,46 Silva află că Soringen fusese autorizat să părăsească piramida și bănui că această hotărîre a lui Dietrich fusese influențată direct de Diserco (Dietrich, creat de Diserco, era lipsit de un circuit volitiv independent față de creatorul său). Această ultimă mașinație a lui Diserco, spre deosebire de toate cele precedente, avu asupra lui Silva un efect depresiv. Nu-l obosi și nici nu-l irită, așa cum se întîmplase de zeci și sute de ori. Mașinația lui Diserco, cu totul neloială și străină de corectitudinea specifică experților, îl întristă. Aparatul de urmărire a stării psihice a experților sesiză dereglarea și-i propuse lui Silva un antide-

primant : un drog în stare să-i creeze pentru un timp iluzia unei deconectări, a unui concediu pe o altă planetă, într-o altă lume, într-un alt context de relații. Dar însăși necesitatea unui astfel de drog îl întristă și mai mult... Doza de antideprimant se cerea de bună seamă dublată și Silva înțelese că acesta e mecanismul oricărei drogări, iluzia creînd o sete de iluzii.

Silva ceru automatului doza maximă de antideprimant, știind foarte bine că soluția acestei false deconectări, cea mai periculoasă, echivalează cu un sfîrșit de partidă. Dar Silva mai știa că Protector, dispozitivul de alarmă al experților, va lansa în direcția etajului superior un disperat S.O.S și că marele Singtown, creatorul său, va interveni.

Era ora 20,15. Silva se prăbuși, dar Protector nu declanșă semnalul...

Am pornit cu S.H. spre etajul IV — al *creatorilor* — întrebîndu-ne dacă marele Singtown autorizase sau nu intrarea în revizie, chiar în aceeași zi, a dispozitivului de alarmă. Dar Singtown, exact la 20,15, tocmai avusese un infarct.

*

La orele 19,46, Singtown, realizatorul lui Silva, se pomenise invitat — mai exact dus cu forța — în biroul lui Dirigman, creatorul șef al etajului V. Fără să mai apeleze la obișnuitele sale introduceri, cumplit de plicticoase, Dirigman îl făcu direct răspunzător de o serie de tulburări în curs de desfășurare la toate etajele inferioare ale complexului „Keops".

Analizînd informațiile diferitelor seismografe psihice, Dirigman ajunsese la concluzia că tulburările s-ar datora nemijlocit activității invederat antipiramidale a lui Singtown.

Ultimul său robot, Silva, demonstrase din plin — afirma Dirigman — înzestrarea lor cu un circuit de autonemulțumire. Dar Dirigman știa că acuzațiile sale sînt lipsite de acoperirea argumentelor. Așa că, treptat, schimbă tonul, invocă situația de forță majoră și ajunse să afirme că numai din respect pentru părul alb al lui Singtown n-a luat încă decizia de a-l destitui și a preferat chiar să remită cazul său Tribunalului Suprem al Ideilor.

Singtown se întoarse în biroul său în jurul orelor 20,00. Încercă să asculte începutul concertului, dar nu izbuti să se concentreze. Acuzațiile lui Dirigman, cunoscut pentru prudența sa maximă, presupuneau o funcționare anormală a întregului „Keops". O anormalitate discutabilă chiar și din punctul lui de vedere — discutabilă, dar totodată suficientă pentru a-i justifica decizia. Remiterea cazului său Tribunalului Superior al Ideilor venea să acrediteze această presupunere de anormalitate. Dirigman știa doar foarte bine că Tribunalul n-avea calitatea să-l judece pe propriul său creator... Pentru că înființarea acestui tribunal fusese ideea lui Singtown. Regulamentul de funcționare a tribunalului fusese conceput tot de el, de Singtown... Ar fi avut oare acest Tribunal competența să judece azi cazul său ? Și încă : fiecare etaj putuse bănui pînă atunci o dereglare la nivelul imediat superior. Dar deasupra etajului IV, al creatorilor, nu mai era decît biroul Selectorului unic. Piramida era construită sub un unghi precis, fără nici o legătură cu exteriorul, iar în vîrful ei era un singur om : cel care îl crease și pe Singtown. Or, dacă acest *om* care avusese pînă astăzi încredere în el, îi îngăduia subit lui Dirigman să-l acuze, atunci *omul* de sus, selectorul unic, se dereglase și el... Sau se speriase el însuși de propriul său ucenic vrăjitor și hotărîse să-l anihileze.

Lui Singtown i se făcu frică — sau îl străbătu *ceva* asemănător fricii ; simți că nu mai are cui să ceară ajutor și

— pentru prima oară, conştient de limitele sale organice, pentru că şi el era un robot — se prăbuşi. Nu, nu fusese un infarct miocardic, ci unul neuronal.

Ceasul din biroul lui Singtown se oprise şi el la fatidicul 20,15.

Ceasurile noastre, acum, la terminarea descifrării fotogramelor anchetative, arătau 20,23. Deci trecuseră numai opt minute de la declanşarea propriu-zisă a dramei. Dacă Singtown avusese dreptate, iar dereglarea se produsese într-adevăr la nivelul selectorului unic, ne mai rămîneau exact două minute pentru a o lichida. Organizarea piramidei îngăduia o revenire la funcţionarea normală : dacă avariile erau lichidate într-un răstimp de 600 de măsuri muzicale (echivalentul a 10 minute) !

*

Urcînd spre biroul selectorului unic, pentru prima oară de la intrarea în „Keops", mă acuzam. Cum de nu m-am gîndit pînă atunci că organizarea aceasta perfectă, piramidală, nu admite nici o eroare care să nu fie justificată (şi explicată) de o alta, la nivelul etajului imediat superior ? Şi că o eroare agravată din etaj în etaj nu putea să înceapă decît de acolo, din vîrful piramidei ?

Alergam spre biroul selectorului unic... Şi pentru prima oară, aproape de vîrful piramidei, înţelegeam că eroziunea se însuma şi creştea în intensitate, prin însăşi logica acestei construcţii, pe măsura apropierii de vîrf. Nu întîmplător nici o piramidă nu şi-a putut păstra prin timp vîrful ei de săgeată, atît de sfidătoare iniţial la adresa eternităţii....

Ultimele trepte ale scării erau din ce în ce mai strîns spiralate. Urcam tot mai greu. Mai aveam 90 de secunde şi trebuia totodată, urcînd, să cîştig timp, imaginîndu-mi biroul selectorului unic, invarianţii şi diferenţialii afec-

tivi, analizatorii neuronali și perceptorii de intuiții. Iar printre ei un *om,* singurul *om,* singurul creier uman al piramidei, dar care din capriciu, sau din orgoliu, sau din oboseală greșise...

Dar nu greșise !

În mijlocul panourilor pe care mi le imaginasem cu destulă exactitate, prăbușit peste butoanele de intervenție rapidă, singurul om abia mai respira.

L-am ridicat și, spre uimirea noastră, l-am recunoscut pe Cib Barlington, cel care mă inițiase cîndva în secretele ciberneticii. Cib Barlington care înălțase acest uriaș edificiu piramidal în memoria părintelui său și care trăise aici retras, singur în vîrful ametitoarei piramide, timp de aproape o mie de ani. Nu ; Barlington nu mai putea fi salvat.

— Și omul de la intrare — celălalt Barlington ? mă întrebă S. H.

— Un automat, un duplicat fidel, acționat tot de acest creier, singurul autentic, creierul lui Cib Barlington.

— Mai avem 48 de secunde — mă preveni S. H.

— Poate nici 48...

— Deci totul e pierdut ?

— Nu încă, dragă S. H. Sau nu, atîta vreme cît în acest birou se mai află *un om !*

M-am așezat în locul lui Barlington. Am chemat la ordine analizatorii neuronali, am reaprins stabilizatorii de acțiune și am început, etaj cu etaj, să reactivez circuitele de comandă.

La 20,25 — exact după 10 minute de la declanșarea dramei — Singtown își reveni din infarctul neuronal, Silva se autoeliberă de efectul drogării, Soringen, scăpat din autodetenție, reîncepu să lucreze, „S-021" se desprinse de barele de autotensiune, iar solistul reîncepu să cînte în marea sală a concertelor.

— Şi cît timp vei mai rămîne aici ? mă întrebă S.H.

— Ştiu şi eu... Pînă cînd domnul Singtown va fi apt să mă înlocuiască... Sau pînă cînd bunul meu prieten S.H. va fi construit un robot de valoarea lui Teo Celan.

— Dar... ce sens are să te sacrifici ?

— Vezi, dragul meu S. H... Este singurul lucru pe care n-am reuşit şi n-aş fi reuşit niciodată să te fac să-l înveţi !

Cînd S. H. coborî, publicul tocmai se întorcea spre sală.

cpsf.info

adio, domnule S. H.![1]

(Week-end sentimental
în refugiul secret
al ficțiunii)

De oricîte ori am suficiente motive pentru a mă simți descurajat și nici unul, îndeajuns de temeinic, pentru a risca o decizie, mă gîndesc la S.H.

Nu l-am văzut de mult (timpul subiectiv al oricăror despărțiri și impasuri are unități de măsură care nu spun nimic celor obișnuiți să măsoare timpul în ani); n-aș putea spune nici unde se află acum și nici de ce, la un moment dat, s-a retras (eu mai eram în perioada aceea la Weimar), dar înțeleg foarte bine că, indiferent de argumente, S.H. a avut curajul unei decizii profund deliberate, desprinsă de obișnuitele servituți afective.

Să fi încercat să-l rechem? O, nu... Bucurîndu-mă că a avut tăria să nu privească nici un moment înapoi, nu puteam să-mi permit slăbiciunea de a-l regreta.

...Spre deosebire de bunul meu S. H., eu nu sînt protejat printr-un... generator de antiorgoliu. Și astfel...

*

Un spărgător specializat în efracțiuni prin laser și-a calculat șansele de a scăpa neprins cu ajutorul unui ordinator din generația a 94-a și, dezluzionat de răspuns, a renunțat ostentativ la profesie.

[1] Argumente pentru un trist și stenic soliloqviu (T. C.)

Faptul în sine — riguros demn de stimă — îmi provoacă o anumită tristeţe : cum de a ajuns la această înaltă etică profesională tocmai un infractor ? Iar reversul întrebării, cu atît mai mult : unde şi cînd se va găsi criminalistul în stare să răspundă acestei provocări printr-una cel puţin la fel de omenească ? Sau poate calculatorul, dezminţindu-şi exactitatea, va fi mai îngăduitor cu profesiunea de criminalist... ?

Ei, hai să fim serioşi, dragă Teo Celan !

*

Şi revenind la S. H. :

Obligîndu-l să judece (şi să se sustragă premeditat aparenţelor), de ce să-l acuz că, întors cu faţa spre sine, a simţit la un moment dat obligaţia morală a unei alte opţiuni ? Preocupat de calculul meticulos al ipotezelor anchetative, S. H. ar fi putut să rămînă imun la conflictul ascuns — şi metafora — fiecărei anchete...

Dar nu, dragă Teo Celan ! E uşor să enunţi ipoteze, mai mult sau mai puţin plauzibile, cînd conformismul nu întrevede un pericol în enunţarea lor. Mai greu e să stabileşti (sau să restabileşti) adevărul, atunci cînd frizează fantasticul şi refuză locul comun. Dar cu atît mai mult — dacă admiţi solilocviul — n-ai nici un motiv (sau nici un drept) să ascunzi adevărul dacă l-ai intuit : „Cu propria-ţi mînă, ştii bine, dragă Teo Celan, l-ai limitat pe S. H. la un ciclu creator de numai zece anchete. Şi «Barlington» fusese a noua... De ce să nu te bucuri că stimatul dumitale S. H. şi-a luat libertatea de a-şi decide singur locul, momentul şi numele ultimei sale clipe de viaţă ? Nu întîmplător doar, titlul acestei rememorări este puţin mai trist...

*

A existat un moment cînd, pe baza a două-trei semnalmente precise privind înfăţişarea unui infractor dispărut, se încerca alcătuirea unui portret-robot, în stare să rivalizeze cu cea mai denunţătoare fotografie. Dar înfăţişarea lui S. H. — chiar dacă prin absurd mi-aş propune să-l caut — se apropie atît de mult de cea considerată a fi „tipul cel mai comun", încît fiecare va încerca sentimentul că l-a văzut (sau a trăit alături de el) fără să ştie unde şi cînd. Vîrsta doar... Dar care criminalist după nouă anchete, indiferent de vîrstă, nu arată infinit mai bătrîn decît un infractor pensionat? Iar în plus, memoria celor două sau trei milenii de experienţă umană cu care l-am înzestrat pe S.H. nu putea să nu-l influenţeze şi ca aspect exterior... Căutaţi deci un S.H., care încă din prima zi avea vreo două mii de ani! Nu, ar fi cu totul ridicol, dragă Teo Celan!

*

Precedente există: „Fantastic-8", un strălucit iniţiator ştiinţific, a părăsit institutul în care a lucrat timp de opt ani (ciclu prestabilit), exact în preziua în care urma să fie instalat succesorul său; „Super-Azur" s-a retras din orice activitate de îndată ce ordinatoarele aflate în subordinea sa au ajuns să lucreze fără îndrumarea lui (ciclul lucrativ fiind îndeplinit şi aici, dispariţia nu a fost declarată decît mult mai tîrziu); „Enigmatica-R", înzestrată cu circuite de maximă sensibilitate afectivă, a dispărut şi ea după ce s-a dovedit refractară ideii de „instaurare" a unui „model" feminin ideal... Cercetările întreprinse pentru a o regăsi nu au dus nici în cazul ei la un rezultat concludent.

Nu știu de ce încerc să mi-l imaginez pe S. H. alături de „Fantastic" sau de „Super-Azur", într-un colocviu de certă subtilitate, sau însoțind-o pe „Enigmatica-R" pe întortocheatele căi ale unor introspecții feminine și, în loc să strig — „e absurd !" — mă descopăr uimit numai de oboseala și spaimele fanteziei mele sărace.

Un cimitir al elefanților — da ! (pentru că ni s-a spus că există) ; și un refugiu secret al ficțiunilor în care nu am crezut de ajuns — nu ! (Numai pentru că nu ni s-a spus).

*

Pe „Enigmatica-R" am început s-o „văd". Îi intuiesc circuitele de gingășie și grație, amplificatorul de farmec, calculatorul subtil al tăcerilor — poate și al feminității — și clepsidra minusculă, de fapt memoria ei (un nou tip de memorie) în care umanitatea și-a concentrat, înainte de toate... poezia. Pare apropiată ca vîrstă de S.H. — la fel de puțin obosită de mileniile de experiență și de mister cu care a fost înzestrată — și cu disponibilități infinite pentru a comunica (o receptivitate fără egal și o tainică știință a replicii).

Firește, S. H. e conștient de limitele sale. Programul său lucrativ îi mai îngăduie o singură experiență — o ultimă mare angajare — și va depinde numai de el dacă angajarea aceasta se va consuma într-o clipă sau, prelungită în timp, îi va crea o șansă... pentru un nou ciclu vital.

Treptat, încep să intuiesc și lumina — decorul și contextul — acelui refugiu secret... Întrevăd un imens laborator — poate însuși laboratorul [illegible] „Fantastic-8", veșnicul inițiator, și pe „Super-Azur", un profesor, cred, cu vastă experiență...

Sînt fabulații, veți spune, și vise... în care incoerentul devine speculativ. Și-mi veți demonstra, moralizator și didactic, că nevoia mea de invenție acreditează, vai, ceea ce absurdul încă n-a îndrăznit. Dar vă înșelați! Există și o realitate obiectivă... Un om venit de acolo, din lumea acelui laborator al ficțiunii! Un om care a văzut tot, a înțeles și a scris. Iar relatarea sa — pe care am să vă rog s-o parcurgem — cuprinde zeci de nuanțe, de sensuri, de sublinieri discrete care i-au fost insuflate sau inspirate, în mod cert, de S. H. sau de „Enigmatica-R". Naivitatea narării, pe alocuri, cîteva speculații și o anume inexactitate în formulări se fac simțite, e drept. Dar nu dezmințind virtualitatea acestei relatări-document, ci confirmînd-o! După cum, intervențiile mele — lipsite de pretenția unor argumente fără drept de apel — sper totuși să devină pe parcursul lecturii temeiul unor aprecieri mai lucide asupra celui care a fost și va rămîne (cel puțin pentru semnatarul acestor rememorări): neuitatul său, bunul și bătrînul S.H.

RELATAREA (în conformitate cu textul original, cu sublinierea prin cursive a elementelor avînd o semnificație aparte)

Observații și comentarii la text

De cîteva zile, de cînd m-am întors de la Centrul Cerebral al Atenei, încerc mereu și nu izbutesc să inventez două nume care s-ar potrivi eroilor acestei relatări. Îi voi numi El și Ea...

Modalitate frecventă în literatura de anticipație (vezi Ricardo Ventura).

cpst.info

...două nume neutre — simboluri — răspunzînd dorinţei lor de a nu fi puşi excesiv „în lumină" şi neştirbind printr-o identificare forţată şi — mai ales — formală, un fapt pe cît de emoţionant, pe atît de dificil de argumentat ca fiind riguros autentic.

De reţinut :

1) Ideea de identificare forţată şi formală.
2) Sublinierea caracterului riguros autentic. Să fie un subterfugiu ?

Despre El ce să spun ? Împlinise, cred, 2 500 de ani, dar arăta mult mai bătrîn — încărunţise înainte de vreme — în timp ce Ea mergea cel mult pe 2 300 şi, evident, declara 2 000.

Temperamental deosebiţi, El înclinat spre raţionalitate...

Deci 2 300—2 500 de ani

Calcul precis !

iar Ea mai mult spre ficţiune...

Poezie !

cpsf.info

...au ajuns să constituie totuşi un cuplu apreciat fără nici un fel de rezerve atît de *iniţiatorul „F"*....

Poate că „iniţiatorul" trebuia scris cu majuscule

...cît şi de *conducătorul* direct al Refugiului — în Ficţiune — un fel de laborator cibeo-psiho-fantastic...

„Refugiu ?" Cibeo-psiho ? Ciudat !

...un complex uriaş, cunoscut şi sub numele de *„Super Centrul Fantastic — Atena"*.

Denumirile îndeajuns de elocvente. Să fie o simplă coincidenţă ?

Impresia imediată că El şi Ea ar lucra împreună de cel puţin un mileniu...

dar ce înseamnă un mileniu, cînd numai romantismul adolescenţei durează cîteva sute de ani ?

...şi nici impresia unei mai îndelungate cunoaşteri nu acreditează însă un mare grad de intimitate.

epsfinfo

În laborator, vorbesc rar între ei, ceea ce nu exclude, se înțelege, un alt tip de comunicare...

Telepatică ? Emisie intenţională ?

Nu i-am întrebat — nici nu mi-ar fi răspuns, cred — dar am încercat să mă apropii, cu intenţia să-i înţeleg mai bine, de activitatea lor fascinantă.

Termenul devine obsesiv !

Dispariţia ultimilor supra-creatori literari, fenomen practic inevitabil...

şi apropiat !

...obligase Centrul Cerebral al Atenei la o activitate cu deosebire intensă. Realizarea unei maşini cibernetico-neuronale, cu zone de sensibilitate sporită,...

Exact de tipul S. H. !

...a unei maşini în stare să ofere miliardelor de entităţi omeneşti însetate de spectaculos mult căutatele pilule microfantastice, intrase de altfel în faza ultimelor verificări funcţionale.

Dintr-o discreție ușor de înțeles — poate și dintr-o anume trăsătură temperamentală comună — El și Ea evitau totuși să anticipeze prin declarații formale succesul lor apropiat: realizarea mașinii. Discreția, sau, dacă vreți, laconismul, părea să-i definească plenar; nu întîmplător chiar și între ei — și nu din criză de timp — cuvintele erau atît de rar folosite.

Ar fi fost mai potrivită noțiunea de *timp subiectiv*.

Să fi fost oare El, așa cum îl trăda mereu oboseala și deseori tristețea, mult mai în vîrstă? Bolnav?

Intrat în faza ultimei angajări, S. H. ar fi putut să prezinte unele manifestări depresive [1].

[1] Mi s-ar putea reproșa, se înțelege, că n-am destule argumente pentru a-l identifica pe eroul acestei relatări cu S.H. și că prezumțiile mele privind farmecul „Enigmaticei-R" ar corespunde în fond oricărei Juliete. Sînt gata să admit. Tributari fotocopiilor, benzilor de magnetofon, martorilor care vin în instanță și, mai ales, suspiciunii, nu putem accepta ceea ce n-am văzut, n-am înțeles și n-am regretat îndeajuns...

Or, n-am văzut-o pe „Enigmatica-R"... Cum să admit că ar putea fi iubită? Nu i-am înțeles pe „Fantastic-8" și nici pe „Super-Azur". Cum

Sau poate felul ei *enigmatic, profund enigmatic*, ar fi putut să justifice într-o mai mare măsură stranietatea dialogului lor evaziv, reținut și totodată atît de angajant afectiv.

Să fi fost și autorul relatării cîștigat de farmecul „Enigmaticei-R" ?

Fapt cert este că lucrau împreună, se înțelegeau foarte bine, dar nu schimbaseră între ei mai mult de cîteva zeci de cuvinte. Iar mașina pe care o creau — această mașină complexă care se năștea din inimile lor (deși inimile, disponibilitățile lor afective aveau o contribuție infimă în raport cu participarea rațională a milioanelor de celule nervoase) — nu le îngăduise nici măcar să se privească așa cum s-ar fi cuvenit între doi colaboratori atît de intim apropiați.

---

să-mi închipui, lucid, că disperarea sfîrșitului ar fi putut să-i îngrozească atît cît îngrozește un om ? Și nu am regretat îndeajuns că mi-am închis fantezia în limitele unor cicluri precare și că am acceptat să renunț la S.H., nu după angajarea a zecea, ci de cînd l-am creat...

Dar poate tocmai de aceea și cred că există undeva un refugiu secret al ficțiunilor pe care nu le-am iubit îndeajuns, pe care le-am înțeles prea puțin și la care am renunțat prea curînd.

A patra subliniere a raporturilor afective dintre El și Ea !

Și dacă El ar fi fost întrebat dacă Ea e frumoasă, El ar fi răspuns cu siguranță că Ea e foarte frumoasă, dar asta numai pentru că toate femeile deveniseră în acel mileniu nespus de frumoase.

Ideea, într-o exprimare foarte puțin diferită, a fost lansată și de „Fantastic-8", în cel de-al cincilea an al ciclului său lucrativ. Ceea ce, evident, nu impietează asupra relației dintre cei doi. Și ca dovadă...

Ea îl privise o dată, e drept, pe furiș. Dar îl privise cu teamă, pentru că mașina — care ajunsese în ultimul stadiu prefuncțional — înregistra absolut tot, iar El ar fi putut să afle ulterior, prin intermediul mașinii, că fusese privit.

Deci El *știa !*

Sesizați din nou laconismul (trăsătură definitorie, mi s-ar părea, pentru modul de lucru al lui

cpsf.ro

„Super-Azur"). Nici dialoguri, nici divagații... Pur și simplu : *„știa !"*

Dar cine ar mai fi avut naivitatea să se bucure, în contextul acelui laborator de simplul fapt că o colaboratoare i-a aruncat, accidental, o privire mai mult sau mai puțin ciudată. El totuși se bucurase...

Naiv, involuntar !

...deși împlinise 2 500 de ani, iar mașina înregistrase, firește, și bucuria lui.

Și ea *știa*. Știa că el se bucurase naiv, involuntar, deși împlinise 2 500 de ani.

Ani de experiență !

Întîmplate de mult, în primele decenii ale colaborării lor, El și Ea uitaseră, însă, toate aceste naivități, cum se numeau cîndva : „sentimental trecătoare".

Expresie preluată în mod cert de la S.H. și indirect de la mine ! Este expresia mea !

cpsf.ro

În sfîrșit, veni și fericita zi cînd mașina, supranumită „Princeps"...

Nume frecvent utilizat de S.H. pentru a defini infractorii care-l entuziasmau.

... marele „Princeps", chiar el, anunță prin toate difuzoarele sale (era o mașină în formă de inimă): „Mă simt în perfectă stare de funcțiune. Vreau să lucrez. Să scriu. Să creez. Îmi trebuie doar un bio-inspirator afectiv".

Un fel de „Enigmatica-R".

— Perfect, s-au amuzat El și Ea, creatorii. Scrie-ne o povestire științifico-fantastică pe ideea creării unei muze inspiratoare, o mașină bio-stimulativă.

Obișnuitul sistem al lui S. H. de a-și verifica fiecare prezumție prin însăși consecințele ei!

Mașina începu să lucreze febril, obligîndu-i pe cercetători la o lectură fulgerătoare. Cităm:

epefinto

„Toate ziarele intergalactice — chiar şi cele terestre, de circulaţie foarte restrînsă — anunţară marele concurs universalo-summum pentru o maşină bioinspiratoare, care urma să colaboreze activ cu marele „Princeps", prima maşină cibeoliterară. Se prezentară la concurs miliarde de maşini. Dar „Princeps" le respinse pe rînd, reţinînd pentru ultima selecţie trei. Prima, o maşină psiho-stimulativă care-l asigură prin datele ei funcţionale că, împreună, vor cuceri celebritatea galactică. A doua, care-i făgădui marelui „Princeps" că-l va solicita la realizarea unei povestiri ultraprofund raţionale. Şi, în sfîrşit, a treia, o maşină care-i aruncă o simplă privire, un zîmbet, asigurîndu-l că ei doi, împreună..."

Ceea ce pare aici un *suspense* nu-i decît întreruperea unui raţionament în însăşi clipa cînd evidenţa excludea continuarea lui. Îl regăsesc pe S.H. !

Pentru prima oară, El şi Ea, creatorii, se priviră absolut stupefiaţi. Iar maşina, care pînă aici

scrisese cu o viteză fulgerătoare, se blocă.

Adevăratul *suspense* începe abia de aici !

El şi Ea, creatorii, nu ştiau ce să creadă. Ce a putut determina blocarea maşinii — acest defect straniu, imprevizibil, absurd ?

„Probe şi contraprobe" — ar fi strigat S. H. De altfel relatarea confirmă.

...Hotărîră să solicite maşina la realizarea unei noi povestiri, de un cu totul alt ordin, obligînd-o să folosească alte zone de invenţie. Stabiliră deci ca loc de desfăşurare a acţiunii o lume în care toţi indivizii au devenit super-entităţi creatoare.

Influenţa lui Arheo Vlastia ! Ancheta Nr. ...

„Princeps" reîncepu să scrie : *„Toţi oamenii deveniseră mari entităţi spirituale. Fiecare crea. Obişnuita circulaţie a valorilor ajunsese mai mult ca oricînd o problemă acută. Fiecare creator se întreba, cu legitimă îngrijorare pentru evoluţia intergalactică, cum să afle cu viteza luminii ce se gîn-*

deşte şi ce se afirmă nou într-o superplanetă, să zicem, aflată la miliarde de ani lumină. Unii cercetători începuseră experimental să comunice prin intermediul „foneogîndurilor"...

Vechea idee a lui Wellington, comunicată şi Corporaţiei de Criminalogie : „Selectorul de foneo-gînd[illegible].

...un aparat alcătuit dintr-un post permanent de emisie, prin care erau difuzate gîndurile proprii — adevărate cercetări şi lucrări de interes galactic — şi un al doilea post, cu o mare putere de recepţie

Cu acesta din urmă, menit să cerceteze permanent universul — S.H. o ştia foarte bine — se urmărea descoperirea celor care lucrau în acelaşi sector de invenţie şi cu care ar fi putut conlucra independent de distanţă.

Într-o bună zi, un creator reuşi într-adevăr să surprindă, pe o lungime de undă necercetată pînă atunci, o voce ciudată, vocea unor

gînduri care-l emoţionară atît de profund, încît se hotărî să asculte numai această voce. Iar vocea — surprinzătoarea voce din îndepărtata planetă — se hotărî să asculte şi ea acelaşi post fix, glasul lui. Şi ea, stăpîna acelor modulaţii atît de învăluitor feminine,...

Ca şi modulaţiile frumoasei Ann din „Anmar" !

...ea, cea aflată dincolo de distanţe şi timp, păru să-l înţeleagă şi — în măsura în care gîndurile îngăduie uneori o reconstituire vizuală — zîmbi, zîmbi o singură clipă, iar gîndurile ei porniră fulgerător spre gîndurile lui.

Pentru S.H. dragostea ar fi putut să însemne cea de-a zecea angajare. Să fi fost conştient ?

El şi Ea, creatorii, se priviră amuzaţi, aşteptînd sfîrşitul acestei extravagante istorii. Dar maşina se blocă în mod neaşteptat şi povestirea rămase la acel moment de tensiune.

Era şi timpul ! Pentru S.H., orice angajare totală ar fi putut însemna...

cpsf.info

Disperați, El și Ea cercetară toate conexiunile de fulgero-cibec-verificare, dar nu găsiră nimic în stare să explice uimitoarea defecțiune. Hotărîră atunci să-i solicite lui „Princeps", ca un control ultim, o nouă povestire, al cărei erou să fie o planetă-summum, adică o planetă în care toate elementele constitutive să fie contopite într-o singură unitate volitiv-creatoare.

De aici am început acum cîteva miliarde de ani! Tot aici să ne întoarcem? (S.H. a avut întotdeauna această tendință de interpretare ciclică a devenirii...)

„Și planeta — începu să scrie mașina — *rătăcea după legile inamovibile ale interacțiunii galactice prin universul fără de margini. Totul era pe această planetă perfect — ca într-o lume centralizată la limită, cu o singură unitate volitiv-creatoare. Singură își făcea planul de acțiune, de viață, singură îl executa și perfecționa. Dar într-o zi, planeta întîlni în drumul ei, pe o orbită interferentă, o planetă similară, la fel de sin-*

gură — pentru că drama acestor planete perfecte este tocmai marea lor singurătate.

Vezi „Sfîrșitul marelui oracol" ! Aproape aceeași concluzie ! S.H. era singurul care...

Planetele se priviră.

O, cît de naive pot fi tocmai aceste mașini minunate !

Una dintre ele zîmbi și, uitînd de legile inamovibile ale interacțiunii galactice, își părăsiră orbitele și porniră una spre alta. Catastrofa intergalactică era de neînlăturat. Și totuși, cînd au fost foarte aproape... s-au privit, s-au privit îndelung..."

Mașina se opri încă o dată.

S.H. o înzestrase probabil cu un circuit reprobator.

El și Ea, creatorii, se priviră și ei, își ascultară fulgerător gîndurile și se apropiară, fără să știe, asemenea celor două planete. Zgomotul mașinii încetă și el. Chiar

şi rotiţele mici ale bucuriei şi spaimelor şi ale aşteptării, rotiţele acelea care se învîrtesc într-un zumzet abia perceptibil — fiind, de fapt, inima lui „Princeps“ — se opriră pentru o clipă, cît un infarct miocardic. Şi era linişte...

„Super-Azur“ ar fi putut să oprească povestirea aici!

O linişte cumplită, asemănătoare cu aceea a morţii, pentru că maşina, nesimţitorul „Princeps“, era şi el profund emoţionat...

Da, există undeva un lăcaş secret al ficţiunii!

O emoţie care-i blocase absolut toate circuitele...

Există! Şi chiar dacă nu voi putea dovedi, îmi rămîne speranţa că acolo, în îndepărtatul tărîm al ficţiunii, regretul meu tardiv va găsi oricînd un prieten.

...o emoţie care-l oprise la timp să devină plicticos de banal sau foarte patetic... Pentru că „Prin-

ceps“ era o mașină aproape perfectă, care *știa* că orice sentiment, orice apropiere afectivă, orice căutare sentimentală are un început. Un început marcat printr-o privire, un zîmbet, un gînd... Și aceleași căutări, sentimente, apropieri afective au fără voia lor, și un ...

Cercetătorul — El — întrebă ce s-a întîmplat...

Și dacă treceți vreodată prin această lume a ficțiunii, neapărat căutați-l... Sau căutați-o...

Cercetătoarea — Ea — se temu să răspundă...

Și inventați-le un nume, strigați-i !... Nu neapărat S.H. ! Nu „Enigmatica-R“ !

Se priviră din nou... Și mașina, reintrînd automat în funcțiune, scrise, așa cum fusese învățată de milenii de experiență umană :

Sfîrșit

cpsf.info

cuprins

Scrisoare deschisă corporaţiei de criminalogie	5
O anticrimă perfectă	18
Totul pe o singură carte	30
Arheo Vlastia	40
Sfîrşitul marelui oracol	58
30 de ani de tăcere	92
Îndrăgostiţii din Süe-Anmar	109
Improbabilul Quasifer	127
Elegie pentru ultimul Barlington	164
Adio, domnule S.H. I	183

cpsf.info

2013

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CLUB

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Lei 4,75